

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ»

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η πολιτική της Ε.Ε. για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη
διεθνών επενδυτικών συμφωνιών»**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΚΛΑΒΙΝΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ
MLE22021

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία με θέμα **«Η πολιτική της Ε.Ε. για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη διεθνών επενδυτικών συμφωνιών»** τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δε συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Ο/Η ΔΗΛΩΝ/ΟΥΣΑ

Όνοματεπώνυμο:

Μαρία Αθανασιάδου

Αφιερωμένη στα αδέρφια μου, Αθανάσιο και Αναστασία-Ειρήνη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η διπλωματική εργασία με θέμα «*Η πολιτική της Ε.Ε. για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη διεθνών επενδυτικών συμφωνιών*» εκπονήθηκε στα πλαίσια του Διδρυματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών για την περίοδο 2021-2023.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω κυρίως στην οικογένειά μου, η οποία στέκεται αρωγός σε κάθε μου εγχείρημα, καθώς επίσης και στη φίλη και συνάδελφο Μαρία-Χριστίνα για την πολύτιμη βοήθεια της.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω επίσης τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Παναγιώτη Γκλαβίνη, για τη συνεργασία μας καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες ("ΔΕΣ"), αξιοποιώντας το ευρύ φάσμα διμερών και πολυμερών συμφωνιών της για να επηρεάσει την παγκόσμια επενδυτική διακυβέρνηση. Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει την προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διαπραγμάτευση και την ολοκλήρωση των Διεθνών Επενδυτικών Συμφωνιών (ΔΕΕ), εστιάζοντας στην ιστορική εξέλιξη, τα θεωρητικά θεμέλια, τη νομοθετική δομή, τα εμπόδια και τις μελλοντικές πορείες.

Η διπλωματική εργασία περιγράφει αρχικά την εξέλιξη των ΔΕΣ της ΕΕ, ακολουθώντας την πορεία της από τα σημαντικά γεγονότα του παρελθόντος έως τις τρέχουσες τακτικές. Η εργασία εξηγεί τις βασικές επενδυτικές έννοιες που επηρεάζουν τις συζητήσεις της ΕΕ, εστιάζοντας στην ισορροπία μεταξύ της απελευθέρωσης των επενδύσεων και της ρυθμιστικής αυτονομίας.

Τα θεωρητικά πλαίσια σχετικά με τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη παρέχουν εικόνα για τους κύριους στόχους και τις στρατηγικές της ΕΕ στη διεθνή επενδυτική διπλωματία. Το νομικό πλαίσιο, το οποίο περιλαμβάνει τον κανονισμό 1219/2012 και τις σχετικές συνθήκες, θεσπίζει διαδικασίες διαπραγμάτευσης και μηχανισμούς επίλυσης συγκρούσεων για τη διατήρηση της συνοχής της επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ.

Μια ανάλυση του διεθνούς επενδυτικού δικαίου εξετάζει τους διάφορους τύπους διεθνών επενδυτικών συμφωνιών (ΔΕΣ) και αξιολογεί την επιρροή τους στην προστασία των επενδύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το σύστημα προστασίας των επενδύσεων της ΕΕ, το οποίο υποστηρίζεται από αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναδεικνύει την αφοσίωση της Ένωσης στους νομικούς κανόνες και τη δίκαιη μεταχείριση των επενδυτών.

Επιπλέον, πραγματοποιείται ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η ΕΕ κατά τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση των ΣΕΣ, καθώς και των μελλοντικών στόχων και εκτιμήσεων, όπως οι συζητήσεις σχετικά με την επίλυση διαφορών μεταξύ

επενδυτών και κράτους (ISDS) και η γεωπολιτική δυναμική. Οι προτάσεις για τη βελτίωση της επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ περιλαμβάνουν καλύτερο συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών, απλούστευση των διαδικασιών διαπραγμάτευσης και ενίσχυση των θεσμών επίλυσης διαφορών.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αναδεικνύει τη μεταβαλλόμενη στάση της ΕΕ έναντι των ΔΕΣ, καταδεικνύοντας τον εξελισσόμενο ρόλο της στην παγκόσμια οικονομία και την αφοσίωσή της στην προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Η ΕΕ μπορεί να προωθήσει τους στόχους της και να προστατεύσει τα συμφέροντα των κρατών μελών της και τους ευρύτερους κοινωνικούς στόχους, διαχειριζόμενη την πολυπλοκότητα και αξιοποιώντας τις ευκαιρίες της διεθνούς επενδυτικής διπλωματίας.

ABSTRACT

The European Union (EU) plays a significant role in international investment agreements (IIAs) by utilizing its wide array of bilateral and multilateral agreements to influence global investment governance. This dissertation examines the European Union's approach to negotiating and completing International Investment Agreements (IIAs), focusing on its historical evolution, theoretical foundations, legislative structure, obstacles, and prospective paths.

The dissertation commences by analyzing the EU's development of IIAs, following its path from past significant events to current tactics. The text explains the basic investment concepts that influence the EU's discussions, focusing on the equilibrium between investment liberalization and regulatory autonomy.

Theoretical frameworks on negotiation and conclusion provide insight into the EU's main objectives and strategies in international investment diplomacy. The legal framework, which includes Regulation 1219/2012 and relevant treaties, establishes negotiation procedures and conflict resolution mechanisms to maintain consistency in EU investment policy.

An analysis of international investment law examines the different types of International Investment Agreements (IIAs) and evaluates their influence on European Union investment protection. The EU's investment protection system, supported by rulings from the Court of Justice of the European Union, highlights the Union's dedication to legal norms and fair treatment of investors.

An analysis is conducted on the challenges the EU encounters in negotiating and finalizing FTAs, as well as future goals and considerations, such as debates on investor-state dispute settlement (ISDS) and geopolitical dynamics. Suggestions for improving EU investment policy include better coordination among Member States, simplifying negotiation procedures, and strengthening dispute settlement institutions.

The dissertation highlights the EU's changing attitude to IIAs, showing its evolving role in the global economy and dedication to fostering sustainable and inclusive growth. The

EU may advance its goals and protect the interests of its member states and broader societal objectives by managing complexity and taking advantage of opportunities in international investment diplomacy.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Διμερής Επενδυτική Συνθήκη (ΔΕΣ)
Διμερείς Επενδυτικές Ευρωπαϊκές Συνθήκες (ΔΕΕΣ)
Συμφωνίες Ελεύθερου Εμπορίου (ΣΕΣ)
Επίλυση Διαφορών μεταξύ Επενδυτών και Κράτους (ISDS)
Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)
Διεθνείς Όροι Συναλλαγών (ΔΟΣ)
Κοινή Εμπορική Πολιτική (ΚΕΠ)
Κοινή Εμπορική και Επενδυτική Πολιτική (ΚΕΕΠ)
Συνθήκη Λειτουργίας Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)
Συνθήκη της Λισαβόνας (ΣτΛ)
Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ- GATT)
Γενικής Συμφωνίας για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών (ΓΣΕΥ-GATS)
Συμφωνία για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στον Τομέα του Εμπορίου (TRIPs)
Πολυμερές Επενδυτικό Δικαστήριο (ΠΕΔ)
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ)
Συνθήκη για την Επίλυση Επενδυτικών Διαφορών (ICSID)
Συνθήκη για την Ίδρυση του Πολυμερούς Οργανισμού Εγγυήσεων Επενδύσεων (MIGA)
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ)
Συνθήκη του Χάρτη Ενέργειας (ΣΧΕ)
Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)
Ένωση των Χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN)
Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου Βόρειας Αμερικής (ΣΕΕΒΑ)
Διμερείς Επενδυτικές Συμφωνίες (BITs)
Περιφερειακές Εμπορικές Συμφωνίες (ΠΕΣ)
Targeted Review of Internal Models (TRIMs)
Most Favoured Nation (MFN)
North American Free Trade Agreement (NAFTA)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	12-13
----------------------	--------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ: Η εξέλιξη των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών της Ε.Ε.	14-25
1.2 Θεμελιώδεις Επενδυτικές Αρχές.....	25-29
1.3 Ερευνητικό πρόβλημα και στόχοι: Κατανόηση της προσέγγισης της ΕΕ για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη των Διεθνών επενδυτικών συμφωνιών... 	29-40
1.4 Κοινή Εμπορική και Επενδυτική Πολιτική της Ε.Ε.....	40-48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 Ορισμοί και πεδίο εφαρμογής.....	49-53
2.2 Θεωρητικές προοπτικές για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη διεθνών επενδυτικών συμφωνιών (είδη, σύναψη, υπογραφή, επικύρωση).....	53-67
2.2.1. Ρεαλιστικές έναντι φιλελεύθερων προσεγγίσεων.....	67-69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1: Νομικό πλαίσιο της κοινής επενδυτικής πολιτικής της Ε.Ε.....	69-73
3.2 Επισκόπηση των αρμοδιοτήτων της ΕΕ στην επενδυτική πολιτική: Ο Κανονισμός 1219/2012, η Συνθήκη της Λισαβόνας, η Σύμβαση της Βιέννης	73-86
3.3 Διαιτητική επίλυση διαφορών: Μηχανισμοί επίλυσης των διαφορών μεταξύ κρατών και ξένων επενδυτών.....	86-94
3.3.1. Τα μέτρα προστασίας των διεθνών επενδύσεων.....	94-95
3.3.2 Η διάκριση μεταξύ διαφοράς εκ συμβάσεως και διαφοράς εκ συνθήκης.....	95-97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

4.1 Το Πλαίσιο προστασίας των επενδύσεων στην Ε.Ε.97-108

4.2 Οι κυριότερες αποφάσεις του ΔΕΕ που καθορίζουν το πλαίσιο.....108-113

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

5.1 Προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ε.Ε. κατά τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη ΔΕΣ: Προτεραιότητες της ΕΕ για το διάστημα 2019-2024.....113-121

5.2. Το μέλλον της πολιτικής διεθνών επενδύσεων της Ε.Ε.....121-126

5.3 Το μέλλον της επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS).....126-129

5.4. Επίλογος.....129-131

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....132-134

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) συμμετέχει σημαντικά στον τομέα των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών (ΔΕΣ), ασκώντας επιρροή μέσω του εκτεταμένου δικτύου διμερών και πολυμερών συμφωνιών της. Ο πυρήνας των διπλωματικών δραστηριοτήτων της περιλαμβάνει την πολυπλοκότητα των διαπραγματεύσεων και την τελική οριστικοποίηση των συμφωνιών, αναδεικνύοντας την αναπτυσσόμενη δομή πολιτικής της ΕΕ και τη δέσμευσή της για οικονομική ολοκλήρωση, ανάπτυξη και σταθερότητα. Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο **να εξετάσει και να αναλύσει τη στρατηγική της ΕΕ όσον αφορά τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση των Διεθνών Επενδυτικών Συμφωνιών**, αναλύοντας τις πολλές πτυχές της και αξιολογώντας τον αντίκτυπό της σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.

Η συζήτηση και η οριστικοποίηση των ΔΕΣ αποτελούν κρίσιμες πτυχές της στρατηγικής της ΕΕ για τους εξωτερικούς οικονομικούς δεσμούς. Η ΕΕ, ως η μεγαλύτερη ενιαία αγορά παγκοσμίως, έχει σημαντική επιρροή στη θέσπιση διεθνών επενδυτικών προτύπων και διαδικασιών. Οι αποφάσεις πολιτικής έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην παγκόσμια επενδυτική διακυβέρνηση, επηρεάζοντας τόσο τα οικονομικά συμφέροντα των κρατών μελών όσο και τη γενικότερη διεθνή σκηνή. Για την κατανόηση της δυναμικής της διπλωματίας της ΕΕ στον τομέα αυτό, είναι απαραίτητη η ενδελεχής ανάλυση των θεμελιωδών εννοιών, διαδικασιών και εμποδίων που εμπλέκονται στη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση των ΔΕΣ.

Η στρατηγική της ΕΕ για τις διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες επικεντρώνεται στην εξισορρόπηση της προώθησης της απελευθέρωσης των επενδύσεων με την προστασία της ρυθμιστικής αυτονομίας. Η ΕΕ προωθεί τις ελεύθερες αγορές για την ενθάρρυνση των διασυνοριακών επενδυτικών ροών. Ωστόσο, στοχεύει στη διατήρηση της ρυθμιστικής της εξουσίας, διασφαλίζοντας ότι οι Διεθνείς Επενδυτικές Συμφωνίες (ΔΕΣ) δεν περιορίζουν υπερβολικά την ικανότητά της να επιτυγχάνει στόχους δημόσιας πολιτικής που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια των καταναλωτών και τα εργασιακά δικαιώματα. Η σύγκρουση μεταξύ της απελευθέρωσης και της ρυθμιστικής αυτονομίας αναδεικνύει τις περιπλοκές της

διαπραγματευτικής στρατηγικής της ΕΕ και τις λεπτές αποχρώσεις στην επίτευξη συναίνεσης με διάφορους εταίρους.

Η στάση της ΕΕ όσον αφορά τις διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες (ΔΕΣ) επηρεάζεται από τη μεταβαλλόμενη θεσμική δομή και το νομοθετικό της πλαίσιο. Η Συνθήκη της Λισαβόνας έδωσε στην ΕΕ την αποκλειστική αρμοδιότητα για τις άμεσες ξένες επενδύσεις, παγιώνοντας τη θέση της ως ο κύριος διαπραγματευτής των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών για τα κράτη μέλη της. Η ενοποίηση των θεσμικών οργάνων κατέστησε τη διαδικασία διαπραγμάτευσης πιο αποτελεσματική, επιτρέποντας στην ΕΕ να επικοινωνεί με ενιαία φωνή και να έχει μεγαλύτερη επιρροή στις διαπραγματεύσεις με άλλα μέρη. Ωστόσο, προκάλεσε ερωτήματα σχετικά με τη δημοκρατική λογοδοσία και τη διαφάνεια.

Η διαπραγμάτευση και η οριστικοποίηση των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών (ΔΕΣ) της ΕΕ επηρεάζονται από γεωπολιτικούς παράγοντες και στρατηγικούς στόχους. Η ΕΕ επιδιώκει να διαπραγματευτεί ένα περίπλοκο γεωπολιτικό τοπίο εξισορροπώντας τα οικονομικά της συμφέροντα με ευρύτερες στρατηγικές φιλοδοξίες σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από μεταβαλλόμενες ισορροπίες ισχύος και γεωπολιτικό ανταγωνισμό. Αυτό συνεπάγεται στρατηγική αλληλεπίδραση με αναπτυσσόμενες οικονομίες, επικοινωνία με μακροχρόνιους συμμάχους και ενεργό συμμετοχή σε διεθνή φόρουμ για να επηρεάσει τις ρυθμίσεις της παγκόσμιας οικονομίας.

Η παρούσα διπλωματική εργασία σκοπεύει να διερευνήσει τις πολυπλοκότητες της στρατηγικής της ΕΕ σχετικά με τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση των ΔΕΣ. Στόχος της μελέτης είναι να προσφέρει μια λεπτομερή κατανόηση των διπλωματικών δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή επενδυτική διακυβέρνηση μέσω της εξέτασης θεωρητικών πλαισίων, νομικών αρχών τεχνικών διαπραγμάτευσης και γεωπολιτικής δυναμικής. Η ανάλυση αυτή αποσκοπεί στη διερεύνηση των δυνατοτήτων και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η ΕΕ για την προώθηση των οικονομικών της συμφερόντων, διατηρώντας παράλληλα τη ρυθμιστική της ανεξαρτησία στην παγκόσμια πλατφόρμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ:

Η εξέλιξη των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών της ΕΕ

¹Οι επενδυτικές συμφωνίες αποτελούν σημαντικό μέρος του διεθνούς εμπορίου από τη δεκαετία του 1950, με την πρώτη διμερή επενδυτική συνθήκη (BIT) να υπογράφεται από τη Γερμανία και το Πακιστάν το 1959. Σήμερα, οι ευρωπαϊκές χώρες αντιπροσωπεύουν περίπου το 42% του συνόλου αυτών των συμφωνιών, με το 31% να βρίσκεται σε ισχύ. Οι συμφωνίες αυτές περιλαμβάνουν διμερείς επενδυτικές συνθήκες (BIT) και συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) με επενδυτικά κεφάλαια. Οι περισσότεροι ενάγοντες και διαιτητές στην επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS) προέρχονται από ευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, η ρύθμιση των ξένων επενδύσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι κατακερματισμένη, με τις ευρωπαϊκές διμερείς επενδυτικές συνθήκες (BIT) να περιέχουν διακριτές παραλλαγές και μια πολύπλοκη κατανομή των επενδυτικών αρχών μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέσα στα πολλά στάδια της επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ, **αναγνωρίζονται δύο μορφές τυποποίησης: η οριστική και η κανονιστική**. Η **οριστική τυποποίηση** αφορά τον τρόπο με τον οποίο ορίζονται οι ξένες επενδύσεις και το μοντέλο/προσέγγιση που υιοθετεί η ΕΕ για τη ρύθμισή τους, όπως η "διπλή προσέγγιση" που διακρίνει μεταξύ εγκατάστασης και κίνησης κεφαλαίων. Η **ρυθμιστική τυποποίηση** περιλαμβάνει την προώθηση, την προστασία και την απελευθέρωση των επενδύσεων μέσω της συνεργασίας, της ανταλλαγής πληροφοριών, της δημιουργίας ικανοτήτων, των προτύπων προστασίας, των μηχανισμών επίλυσης διαφορών, όπως η ISDS ή ένα σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων.

¹ Εξέλιξη των επενδυτικών συμφωνιών της Ε.Ε.

<https://odeth.eu/εξέλιξη-των-επενδυτικών-συμφωνιών-τη/>

<https://www.wti.org/research/publications/1395/eu-investment-policy-regional-convergence-or-international-standards/>

https://www.wti.org/media/filer_public/75/b4/75b4de01-d6f1-42ec-8784-a20c40c14b51/ssrn-id4438916.pdf

Υπάρχουν εσωτερικές αποκλίσεις μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών της όσον αφορά την επενδυτική πολιτική και τις προκλήσεις του διεθνούς επενδυτικού καθεστώτος. Το παρόν κεφάλαιο επιχειρεί να περιγράψει το πρωτογενές δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να αναλύσει την εξέλιξη των βασικών επενδυτικών διατάξεων στις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ σε τρεις φάσεις: Ρώμη, Μάαστριχτ και Λισαβόνα. Διερευνάται κατά πόσον η επενδυτική πολιτική της ΕΕ οδήγησε σε σύγκλιση μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών της και κατά πόσον οι ΔΕΣ που υιοθέτησε η ΕΕ επηρέασαν τη σύναψη επενδυτικών συμφωνιών σε άλλες παγκόσμιες περιοχές.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ:

Η **Συνθήκη της Ρώμης**, που υπογράφηκε το 1957, έκανε διάκριση μεταξύ του "δικαιώματος εγκατάστασης" και της "κίνησης κεφαλαίων". Οι συμφωνίες παρείχαν ισχυρή προστασία για τους ξένους επενδυτές, με κοινά χαρακτηριστικά όπως περιεκτικοί ορισμοί των επενδυτών και των επενδύσεων, πλήρης αποζημίωση για απαλλοτριώσεις, τήρηση των προτύπων των πλέον ευνοούμενων χωρών, εθνική μεταχείριση, δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση, ευρείες ρήτρες ομπρέλας, καμία εξαίρεση για συγκεκριμένο τομέα, κανένας μηχανισμός φίλτρου και ευρύ φάσμα μηχανισμών ISDS με ελευθερία επιλογής διαιτητών.

Η ρύθμιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων θεωρείται δευτερεύον συμβατικό δικαίωμα και μόλις τη δεκαετία του 1980 οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της ΕΟΚ πέρασαν από την κενσιανή στη νεοφιλελεύθερη προσέγγιση και ήταν ανοιχτοί στην απελευθέρωση της ενδοκοινοτικής κίνησης κεφαλαίων. Η Συνθήκη αναπαρήγαγε τη Συνθήκη της Ρώμης εφαρμόζοντας μια "διπλή" τυποποίηση του ορισμού, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για το δικαίωμα εγκατάστασης και την κίνηση κεφαλαίων.

Το άρθρο 238 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) επικεντρώνεται στην ίδρυση ενώσεων ως αποτέλεσμα εμπορικών συμφωνιών. Πρόκειται για μια πρώιμη και ασυνήθιστη περίπτωση παραχώρησης εξωτερικών εξουσιών στην Κοινότητα. Ωστόσο, η πρόοδος αυτή δεν ήταν αυτόματη. Η αρχική συμφωνία σύνδεσης που υπογράφηκε με την Ελλάδα στις 9 Ιουλίου 1961 δεν περιείχε

διατάξεις σχετικά με το δικαίωμα εγκατάστασης ή την κίνηση κεφαλαίων. Η Σύμβαση που συμφωνήθηκε στις 20 Ιουλίου 1963 στο Γιαουντέ (Καμερούν) μεταξύ της ΕΟΚ και των 18 συνδεδεμένων αφρικανικών κρατών και της Μαδαγασκάρης ήταν η πρώτη συμφωνία της ΕΟΚ που περιλάμβανε μέτρα για την εγκατάσταση, τις υπηρεσίες, τις πληρωμές και την κίνηση κεφαλαίων.

Η Δεύτερη Σύμβαση της Γιαουντέ υπογράφηκε στις 29 Ιουλίου 1969 και η Πρώτη και η Δεύτερη Σύμβαση της Λομέ υπογράφηκαν στις 28 Φεβρουαρίου 1975 και στις 31 Οκτωβρίου 1979, αντίστοιχα. Μια άλλη συμφωνία ΕΟΚ συνήφθη με την Τουρκία στην Άγκυρα στις 12 Σεπτεμβρίου 1963. Το αρχικό κείμενο δεν περιείχε διατάξεις σχετικά με την εγκατάσταση ή την κίνηση κεφαλαίων, αλλά αυτές συμπεριλήφθηκαν στο πρόσθετο οικονομικό πρωτόκολλο που συμφωνήθηκε στις Βρυξέλλες στις 23 Νοεμβρίου 1970.

Οι επενδυτικές πολιτικές υπέστησαν μια παροδική αλλαγή μετά τη συμφωνία της Άγκυρας και κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, αντιπροσωπεύοντας μια πρώιμη μορφή κανονιστικής ομοιομορφίας. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η ΕΟΚ συνήψε συμφωνίες συνεργασίας με την Ένωση Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (1980), τη Γιουγκοσλαβία (1980), την Κίνα (1985), το Πακιστάν (1985) και την Κεντρική Αμερική (1985), οι οποίες επικεντρώθηκαν κυρίως στην προώθηση των επενδύσεων μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων συνεργασίας. Παρόμοια πρότυπα παρατηρήθηκαν στις συμφωνίες συνεργασίας που υπογράφηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1990 με την Ουρουγουάη το 1991 και την Παραγουάη το 1992.

Οι μόνες εξαιρέσεις είναι η τρίτη και η τέταρτη σύμβαση της Λομέ. Η Τρίτη Σύμβαση Λομέ, που υπογράφηκε στις 8 Δεκεμβρίου 1984, είναι η πρώτη συμφωνία της ΕΟΚ που διαθέτει κεφάλαιο για τις επενδύσεις στον τίτλο IV, ο οποίος επικεντρώνεται στις "Επενδύσεις, την κίνηση κεφαλαίων, την εγκατάσταση και τις υπηρεσίες". Κατά την προσεκτικότερη εξέταση των άρθρων 240-247, γίνεται φανερό ότι το μοντέλο της ΕΟΚ έδινε έμφαση στο δικαίωμα εγκατάστασης και κίνησης κεφαλαίων και όχι στην προστασία των επενδύσεων, εστιάζοντας αντίθετα στη συνεργασία, την προώθηση και την πληροφόρηση.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1957-91, οι περισσότερες από τις συμφωνίες που υπογράφηκαν δεν ακολούθησαν τη συνήθη πρακτική της εισαγωγής όρων σχετικά με την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων στις εμπορικές ή επενδυτικές συμφωνίες, εκτός από εκείνες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΚ) κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες το 1972 και το 1975, εκδίδοντας δύο προκαταρκτικούς κανονισμούς, ένας από τους οποίους πρότεινε τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εγγυήσεων Επενδύσεων για την προστασία των ευρωπαϊκών επενδυτών από μη εμπορικούς επενδυτικούς κινδύνους σε τρίτες χώρες.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ:

Η **Συνθήκη του Μάαστριχτ**, που υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992, ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Ένωση και μετονόμασε τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ). Τον Μάρτιο του 1991, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΚ) πρότεινε αλλαγές στις ευρωπαϊκές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης μιας συνολικής μεταρρύθμισης της κοινής εμπορικής πολιτικής (ΚΕΠ), η οποία περιελάμβανε τη ρύθμιση του εμπορίου υπηρεσιών, των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, της κίνησης κεφαλαίων, της εγκατάστασης, της προστασίας των επενδύσεων και της απελευθέρωσης μέσω εμπορικών συμφωνιών και αυτόνομων μέτρων. Η ΕΚ υποστήριξε ότι η ΚΟΠ κάλυπτε ήδη αυτά τα θέματα και ότι είχε ως στόχο να αποσαφηνίσει και όχι να διευρύνει το πεδίο των αρμοδιοτήτων της ΕΕ.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ δημιούργησε ένα ενιαίο εξωτερικό σύστημα που ρύθμιζε την κίνηση κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών, οδηγώντας σε περαιτέρω επιπτώσεις. Στην ΕΕ δόθηκε η εξουσία να περιορίζει την πρόσβαση στις επενδυτικές αγορές λόγω της σημασίας που έχουν οι διασυνοριακές κινήσεις κεφαλαίων για την ίδρυση και τη λειτουργία ξένων θυγατρικών. Οι διατάξεις της ΣΕΚ για την κίνηση κεφαλαίων διέφεραν από εκείνες για την εγκατάσταση, εστιάζοντας κυρίως στη μεταχείριση, διασφαλίζοντας ότι κάθε μεταχείριση καλύτερη από εκείνη που παρέχεται στους πολίτες ή σε τρίτες χώρες θα παρέχεται και στις εταιρείες της ΕΚ και τις θυγατρικές τους.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ αντικατέστησε τα άρθρα 113 και 228 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα οποία αποτελούσαν τη νομική βάση για την εγκαθίδρυση της σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ωστόσο, η συνθήκη τόνισε την ανάγκη για συνεπή πρότυπα εντός της ΚτΠ, ιδίως σε σχέση με τις εμπορικές συμφωνίες, και παρέλειψε κάθε αναφορά στις επενδύσεις.

Αναφορικά με την υπ' αριθμόν 1/9410 γνωμοδότηση προέκυψε από μια διαφωνία μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών σχετικά με το κατά πόσον η Ευρωπαϊκή Κοινότητα μπορούσε να επικυρώσει ανεξάρτητα τη συμφωνία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και τα παραρτήματά της στο πλαίσιο της ΣΔΣ. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) αποφάνθηκε υπέρ των κρατών μελών, κρίνοντας ότι η συμφωνία του ΠΟΕ θα πρέπει να θεωρηθεί μικτή συμφωνία λόγω της έλλειψης όλων των απαιτούμενων αρμοδιοτήτων της Ένωσης.

Ενώ, η υπ' αριθμόν 2/9211 (ΕΕ 1995) γνωμοδότηση προέκυψε από διαφωνία σχετικά με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Η Επιτροπή υποστήριξε ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είχε αποκλειστική αρμοδιότητα να συμμορφωθεί με την απόφαση, αλλά πολλά κράτη μέλη απέρριψαν τη θέση της Επιτροπής. Το ΔΕΕ έκρινε ότι τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είχαν κοινή αρμοδιότητα να συμμορφωθούν με την απόφαση.

Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με τις εμπορικές συμφωνίες για τις επενδύσεις μεταξύ 1992 και 2009 επηρεάστηκαν από δύο μοναδικές τάσεις. Η πρώτη τάση ήταν η τυποποίηση των ορισμών στις διμερείς συμφωνίες για την εγκατάσταση και την κίνηση κεφαλαίων, ενώ η δεύτερη τάση ήταν κανονιστική. Η συμφωνία του 1992 για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο μεταξύ της ΕΕ και τριών κρατών της ΕΖΕΣ διατήρησε το "διπλό" πρότυπο με τμήματα σχετικά με το δικαίωμα εγκατάστασης και την κίνηση κεφαλαίων. Ωστόσο, δεν ασχολήθηκε με τις επενδύσεις, εκτός από συγκεκριμένες εξαιρέσεις που επέτρεπαν στα κράτη της ΕΖΕΣ να διατηρήσουν την εθνική νομοθεσία για την ξένη ιδιοκτησία και την ιδιοκτησία μη κατοίκων.

Οι Ευρωπαϊκές Συμφωνίες, συμφωνίες σύνδεσης που υπογράφηκαν μεταξύ 1991 και 1995 με χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, περιείχαν ειδικούς κανονισμούς σχετικά με τη δημιουργία και τη διαχείριση επιχειρήσεων, οι οποίοι ήταν

ζωτικής σημασίας για τη διαδικασία ένταξης στην ΕΕ από το 2004 έως το 2007. Οι συνθήκες αυτές θέσπισαν συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας με διάφορα κράτη της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, όπως η Ρωσική Ομοσπονδία, η Ουκρανία, η Μολδαβία, το Καζακστάν, το Κιργιστάν, η Λευκορωσία, η Γεωργία, η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και το Ουζμπεκιστάν. Η ίδια τυποποίηση των ορισμών χρησιμοποιήθηκε στις διατάξεις προστασίας, παρόμοια με εκείνες των ευρωπαϊκών διμερών επενδυτικών συνθηκών της εποχής.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΚΟΤΟΝΟΥ:

Η **Συμφωνία του Κοτονού** (2000) αποκλίνει εν μέρει από αυτή την προσέγγιση αντικαθιστώντας τις Συμβάσεις της Λομέ. Περιλαμβάνει διατάξεις για την ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων μέσω δραστηριοτήτων συνεργασίας, ειδικών δεσμεύσεων για την προώθηση των επενδύσεων, την παροχή χρηματοδότησης και στήριξης των επενδύσεων και την παροχή εγγυήσεων για τις επενδύσεις. Η συμφωνία περιέχει επίσης ρήτρες για την προστασία των επενδύσεων, οι οποίες αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της σύναψης διμερών επενδυτικών συμφωνιών (ΔΕΕΣ) που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως βάση για συστήματα ασφάλισης και εγγυήσεων, καθώς και συμφωνιών που αφορούν συγκεκριμένα επενδυτικά εγχειρήματα.

Όλες οι περιγραφείσες συμφωνίες έχουν ένα βασικό στοιχείο παρόμοιο με τις συμφωνίες σύνδεσης που συνήφθησαν στο πλαίσιο της συνθήκης ΕΟΚ: ιδρύουν κοινά συμβούλια και επιτροπές με σημαντικές εξουσίες για τη δημιουργία δευτερογενούς νομοθεσίας. Ωστόσο, μεταξύ των αρχών της δεκαετίας του 1990 και του 2009, η ΕΕ συνήψε αρκετές συμφωνίες που δεν τηρούσαν την προαναφερθείσα "διπλή" έννοια.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ:

Η **Συνθήκη της Νίκαιας**, που υπογράφηκε το 2001 και τέθηκε σε ισχύ το 2003, επέφερε αλλαγές στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ). Το άρθρο 310 του ενοποιημένου κειμένου της συμφωνίας επιτρέπει στην Κοινότητα να συνάπτει συμφωνίες με ένα ή περισσότερα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς για τη δημιουργία μιας ένωσης με αμοιβαία

δικαιώματα και υποχρεώσεις, κοινές δράσεις και ειδικές διαδικασίες. Η αναθεωρημένη έκδοση του άρθρου 133 της ΣΕΚ εντάσσει τη ρύθμιση του εμπορίου υπηρεσιών και της διανοητικής ιδιοκτησίας στην αρμοδιότητα της Κεντρικής Τράπεζας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΚΤΚ).

Ωστόσο, η αλλαγή αυτή δεν συνεπάγεται απομάκρυνση από τους δύο κανόνες πολιτικής που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Ορισμένες συμφωνίες ακολούθησαν μια "διπλή" προσέγγιση με εκτεταμένους κανόνες για την ελευθερία εγκατάστασης και την κίνηση κεφαλαίων, ενώ άλλες ακολούθησαν ένα συνεργατικό επενδυτικό περιβάλλον. Η σύνδεση μεταξύ των εμπορικών συμφωνιών της ΕΚ και των ΣΕΣ που συνήψαν τα κράτη μέλη είναι σχεδόν ανύπαρκτη στην αρχική φάση. Η συμφωνία σύνδεσης με το Μεξικό υποστηρίζει τη σύναψη συμφωνιών για την προώθηση και την προστασία των επενδύσεων, καθώς και συμφωνιών για την αποφυγή της διπλής φορολόγησης στο πλαίσιο της προώθησης των επενδύσεων. Η συμφωνία του Κοτονού διευκολύνει τη σύναψη συμφωνιών προώθησης και προστασίας των επενδύσεων, λαμβάνοντας υπόψη τους κανόνες περί μη αναδρομικότητας και μη διάκρισης μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών ή έναντι τρίτων χωρών.

Κατά την ανάλυση άλλων συμφωνιών που συνήφθησαν μεταξύ 1992 και 2009, ούτε το διπλό μοντέλο ούτε το μοντέλο συνεργασίας χρησιμοποιήθηκαν ευρέως σε εμπορικές ή επενδυτικές συμφωνίες πέραν της ΕΕ. Οι διατάξεις περί δικαιώματος εγκατάστασης απαντώνται σε 19 συνθήκες, αλλά 2.433 ΣΕΣ που ολοκληρώθηκαν κατά την ίδια περίοδο περιείχαν εκτελεστές ρήτρες προστασίας των επενδύσεων, εκ των οποίων οι 1.114 αφορούσαν κράτη μέλη της ΕΕ. Από το σύνολο, 2.304 συνθήκες περιείχαν ρήτρες διασφάλισης της ροής κεφαλαίων, με 1.084 να αφορούν κράτη μέλη της ΕΕ.

Η συνεχιζόμενη απόκλιση μεταξύ των ΔΕΣ και των συμφωνιών της ΕΚ που σχετίζονται με τις επενδύσεις οφείλεται στην έλλειψη αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα αυτό. Οι γνωμοδοτήσεις 1/94 και 1/92 του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου επιβεβαιώνουν ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσπάθησε ανεπιτυχώς να αλλάξει αυτή την τάση, αλλά οι προσπάθειές της θα είναι επιτυχείς στην επόμενη φάση.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ:

Η Συνθήκη της Λισαβόνας, που υπογράφηκε το 2007, τροποποίησε τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), δίνοντας στην ΕΕ την αποκλειστική αρμοδιότητα να ρυθμίζει τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) στους τομείς που καλύπτονται από την Κοινή Εμπορική Πολιτική (ΚΕΠ). Η αλλαγή αυτή επηρεάστηκε από την επιθυμία των κρατών μελών να διατηρήσουν τον έλεγχο των ξένων επενδύσεων σε εθνικό επίπεδο και όχι να τον μεταφέρουν στη δικαιοδοσία της ΕΕ.

Η ΣΛΕΕ συνέχισε να κάνει διάκριση μεταξύ "κεφαλαίου και πληρωμών" και "δικαιώματος εγκατάστασης", με το τελευταίο να επικεντρώνεται στη διασφάλιση της εθνικής μεταχείρισης και όχι στην απελευθέρωση της πρόσβασης στην αγορά. Το άρθρο 49 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύει τους περιορισμούς στην ελευθερία εγκατάστασης των πολιτών ενός κράτους μέλους της ΕΕ σε άλλο κράτος μέλος. Το άρθρο 50 παραχωρεί την εξουσία δημιουργίας συνεκτικών νόμων μέσω της δευτερογενούς νομοθεσίας, διευκρινίζοντας ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα εκδίδουν οδηγίες για την επίτευξη της ελευθερίας εγκατάστασης για συγκεκριμένες δραστηριότητες.

Το άρθρο 63 της ΣΛΕΕ επιβάλλει ευρεία απαίτηση για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά, με συγκεκριμένες εξαιρέσεις και εκχώρηση αρμοδιοτήτων στην ΕΕ. Η νομική βάση για τη σύναψη συμφωνιών σύνδεσης με την ΕΕ περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 της ΣΛΕΕ. 217 (πρώην άρθρο 238 ΣΕΚ), καθώς και η σύναψη εμπορικών συμφωνιών, όπως περιγράφεται στο άρθρο 217 ΣΛΕΕ. 216, 218 και 219 βασίστηκαν κυρίως σε τροποποιημένους όρους από προηγούμενες συμφωνίες.

Η αναθεώρηση αυτή οδήγησε σε νέα εναρμόνιση των ορισμών όσον αφορά την εγκατάσταση και τις επενδύσεις σε εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ, όπως η συνολική οικονομική και εμπορική συμφωνία με τον Καναδά (CETA) από το 2016, οι συμφωνίες με τη Σιγκαπούρη το 2018 και το Βιετνάμ το 2019, καθώς και η προώθηση του κράτους δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της βιώσιμης ανάπτυξης και της συμμόρφωσης με τους κανόνες του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές εταιρείες.

Η νέα επενδυτική αρμοδιότητα της ΕΕ οδήγησε σε σημαντική αλλαγή στην επενδυτική τυποποίηση της Ένωσης, ενώ η προηγούμενη τυποποίηση της ΕΕ εξακολουθεί να είναι εμφανής στον αρχικό γύρο των συμφωνιών σύνδεσης που αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

ΔΙΑΤΛΑΝΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ:

Η Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου και Επενδύσεων (ΤΤΙΡ) μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών ξεκίνησε το 2013 και αντιμετώπισε σημαντική αντίσταση από την ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών. Το 2018, οι ΗΠΑ σταμάτησαν τις διαπραγματεύσεις και το 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε ότι οι συζητήσεις ήταν ξεπερασμένες και δεν είχαν πλέον σημασία. Η ΤΤΙΡ εισήγαγε για πρώτη φορά ένα κεφάλαιο για τις επενδύσεις, το οποίο έχει δύο μοναδικά χαρακτηριστικά: δίνει προτεραιότητα στην απελευθέρωση των επενδύσεων παράλληλα με την προστασία των επενδύσεων και κάνει διάκριση μεταξύ του διεθνούς εμπορίου υπηρεσιών (τρόποι 1 και 2 της GATS) και των επενδύσεων/εγκαταστάσεων, οι οποίες ισχύουν για όλους τους τομείς. Το κεφάλαιο για τις επενδύσεις περιέχει συμβατικές ρήτρες που συνήθως απαντώνται στις διμερείς επενδυτικές συνθήκες (ΔΕΕΣ), με πρόσθετες επεξηγήσεις σχετικά με τα πρότυπα μεταχείρισης ή προστασίας που εμπλέκονται σε διαφορές επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS), όπως η δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση (FET) και η έμμεση απαλλοτρίωση.

Οι συμφωνίες της ΕΕ υιοθέτησαν εν μέρει το μοντέλο που ανέπτυξαν οι ΗΠΑ μετά τις διαιτησίες ISDS της NAFTA, όπως φαίνεται στις πρότυπες ΔΔΣ των ΗΠΑ του 2008 και του 2012, καθώς και σε συνθήκες όπως η Συμφωνία Ελεύθερων Συναλλαγών Κεντρικής Αμερικής-Δομινικανικής Δημοκρατίας και η Δια-Ειρηνική Εταιρική Σχέση. Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2011 αναφέρει ότι ο Καναδάς και οι ΗΠΑ τροποποίησαν τις πρότυπες διμερείς επενδυτικές συνθήκες (ΠΔΣ) για να περιορίσουν την ερμηνεία της διαιτησίας και να ενισχύσουν την προστασία του τομέα των δημόσιων παρεμβάσεων, όπως παρατηρήθηκε στο πλαίσιο της NAFTA.

Η **CETA** επέφερε ουσιαστική αλλαγή στις συμφωνίες της ΕΕ, αντικαθιστώντας τη μέθοδο του "θετικού καταλόγου" με τη μέθοδο του "αρνητικού καταλόγου" στα κεφάλαια των υπηρεσιών και των επενδύσεων/εγκατάστασης. Το στοιχείο αυτό

συναντάται συνήθως και στις συμφωνίες των ΗΠΑ. Η συμφωνία θα πρέπει να διαθέτει εκτενή παραρτήματα/καταλόγους επιφυλάξεων και εξαιρέσεων, καθώς και κατάλογο εξαιρούμενων ζωνών λόγω της μεθόδου του αρνητικού καταλόγου.

Ένα άλλο μοναδικό χαρακτηριστικό που προέκυψε κατά τη διάρκεια των ανεπιτυχών διαπραγματεύσεων της TTIP ήταν η εισαγωγή ενός νέου συστήματος επενδυτικών δικαστηρίων (ICS) που θα αντικαταστήσει τον συνήθως χρησιμοποιούμενο μηχανισμό ISDS της διαιτησίας μεταξύ επενδυτών και κράτους. Το ICS περιλαμβάνει μόνιμα πρωτοβάθμια δικαστήρια και ένα δευτεροβάθμιο δικαστήριο και στη συνέχεια ενσωματώθηκε στις διαπραγματεύσεις με το Βιετνάμ. Οι μόνες συμφωνίες της ΕΕ που περιλαμβάνουν την επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ICS) είναι οι συμφωνίες ΕΕ-Βιετνάμ και ΕΕ-Σιγκαπούρης για την προστασία των επενδύσεων (IPA).

Το πρότυπο της ΕΕ για τον ορισμό των εξωτερικών επενδύσεων δεν ήταν απολύτως ομοιόμορφο. Ένα ενδιάμεσο τρίτο μοντέλο έχει αναδυθεί μεταξύ του παραδοσιακού "διπλού" μοντέλου και του πιο πρόσφατου μοντέλου απελευθέρωσης. Η ΣΟΕΣ ΕΕ-Ιαπωνίας (2018) περιλαμβάνει ένα κεφάλαιο σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων, τις πληρωμές και τις μεταφορές, καθώς και ένα τμήμα που επικεντρώνεται ειδικά στην απελευθέρωση των επενδύσεων. Ωστόσο, η προστασία των επενδυτών και οι κανόνες επίλυσης διαφορών δεν περιλαμβάνονται επί του παρόντος και θα εξεταστούν σε μελλοντικές διαπραγματεύσεις.

Η μελλοντική αντικατάσταση της συμφωνίας του Κοτονού, η συμφωνία εταιρικής σχέσης ΕΕ-Αφρικής, Καραϊβικής και κρατών του Ειρηνικού (που μονογράφεται στις 15 Απριλίου 2021), περιέχει αποκλειστικά διατάξεις για τη διευκόλυνση των επενδύσεων και την προώθηση βιώσιμων και υπεύθυνων επενδύσεων. Η συνολική επενδυτική συμφωνία με την Κίνα καλύπτει την απελευθέρωση των επενδύσεων, το εγχώριο ρυθμιστικό πλαίσιο και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι διαδικασίες επίλυσης διαφορών δεν περιλαμβάνουν διαιτησία μεταξύ επενδυτών και κράτους ή ΔΣΕ, αλλά αντίθετα χρησιμοποιούν έναν κρατικό μηχανισμό που περιλαμβάνει τόσο διαμεσολάβηση όσο και διαιτησία.

Η ΕΕ έχει απορρίψει σταθερά τη διαιτησία μεταξύ επενδυτών και κράτους ως ρυθμιστικό πρότυπο και δεν έχει συμπεριλάβει αυτό το χαρακτηριστικό σε καμία μεταγενέστερη συμφωνία, με τελευταία την παλαιότερη έκδοση της CETA. Ωστόσο, η ΕΕ εισήγαγε με επιτυχία την έννοια του ICS ως βιώσιμη επιλογή και η πρόταση ενός πολυμερούς επενδυτικού δικαστηρίου συζητείται επί του παρόντος στην ομάδα εργασίας III της Επιτροπής του ΟΗΕ για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο σχετικά με το κράτος-επενδυτή από τον Νοέμβριο του 2017. Η UNCITRAL 2022 επικεντρώνεται στη μεταρρύθμιση της διαδικασίας επίλυσης διαφορών, καθώς καμία από τις συνθήκες της ΕΕ που περιέχουν το ΔΠΔ δεν είναι πλέον σε ισχύ.

Η ΕΕ έχει ρυθμίσει αποτελεσματικά τις ενδοενοσιακές ΔΣΔ, με την απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση Achmea ότι η ρήτρα διαιτησίας στο άρθρο 1 του άρθρου 1 του ν. 8 της ΔΣΔ Ολλανδίας-Σλοβακίας του 1991 υπονομεύει την αυτονομία του δικαίου της ΕΕ και είναι ασυμβίβαστη με αυτό. Η Συνθήκη του Χάρτη Ενέργειας (ΣΕΕ), η οποία διέπει τη διασυνοριακή συνεργασία και προστασία στον τομέα της ενέργειας και έχει αποτελέσει τη βάση για περισσότερες από 145 υποθέσεις ISDS, δεν εφαρμόζεται σε διαφορές μεταξύ κράτους μέλους της ΕΕ και επενδυτή από άλλο κράτος μέλος σχετικά με επένδυση που πραγματοποίησε ο επενδυτής στο πρώτο κράτος μέλος.

Τον Απρίλιο του 2016, η Αυστρία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες αναγνώρισαν την ανάγκη να παράσχουν στους ευρωπαίους επενδυτές επικαιροποιημένες εγγυήσεις προστασίας των επενδύσεων, ώστε να διασφαλιστεί ο θεμιτός ανταγωνισμός με τους ξένους ανταγωνιστές, παράλληλα με τη λήξη των ενδοενοσιακών ΔΕΣ. Στις 24 Οκτωβρίου 2019, τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν σε μια πολυμερή συνθήκη για τη λήξη της προστασίας των επενδύσεων εντός της ΕΕ μετά τις ανακοινώσεις που έγιναν στις 15-16 Ιανουαρίου 2019 σχετικά με τις νομικές επιπτώσεις της απόφασης του ΔΕΕ στην υπόθεση Achmea.

Στις 24 Ιουνίου 2022, η Διάσκεψη για τον Ενεργειακό Χάρτη επιβεβαίωσε την επιτυχία αυτής της προσέγγισης, συμφωνώντας να προστεθεί ένα άρθρο στην ECT που ορίζει ότι η επίλυση επενδυτικών διαφορών δεν θα εφαρμόζεται μεταξύ συμβαλλομένων μερών που είναι μέλη του ίδιου περιφερειακού οργανισμού οικονομικής ολοκλήρωσης, όπως η ΕΕ. Ωστόσο, η εξουσία της ΕΕ να περιορίζει τις ξένες επενδύσεις δεν έχει

ακόμη ολοκληρωθεί, καθώς τα κράτη μέλη εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις επενδύσεις που δεν αφορούν άμεσες ξένες επενδύσεις.

Συμπερασματικά, οι επενδυτικές συνθήκες, που αναπτύχθηκαν αρχικά στην Ευρώπη, θεωρήθηκαν ιστορικά ως μια ξένη έννοια από την ΕΟΚ, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την ΕΕ. Η εξέλιξη των ευρωπαϊκών επενδυτικών κριτηρίων τις τελευταίες δεκαετίες ήταν κυρίως μια απάντηση στις μετατοπίσεις των αρμοδιοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και της Κοινότητας/Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην επέκταση της εξουσίας της ΕΕ στη διεθνή επενδυτική πολιτική κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, εισάγοντας μια νέα πολιτική συμφωνίας της ΕΕ που περιλάμβανε την απελευθέρωση των επενδύσεων, επικαιροποιημένα πρότυπα για την προώθηση των επενδύσεων και τη δημιουργία ενός νέου μηχανισμού επίλυσης διαφορών, γνωστού ως Σύστημα Επενδυτικών Δικαστηρίων (ICS).

1.2.Θεμελιώδεις Επενδυτικές αρχές

² Οι θεμελιώδεις επενδυτικές αρχές αποτελούν το βασικό πλαίσιο που καθοδηγεί τις διεθνείς επενδύσεις και τις συναλλαγές μεταξύ χωρών. Αυτές οι αρχές επιδιώκουν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει τις επενδύσεις και προάγει την οικονομική ανάπτυξη. Κάποιες από αυτές τις αρχές περιλαμβάνουν την τήρηση των αρχών του ΠΟΕ από την ΕΕ, τη δέσμευση της ΕΕ για ενίσχυση του διεθνούς εμπορικού συστήματος, και την καθοδήγηση των εμπορικών συμφωνιών από κοινές βασικές αρχές που καλύπτουν διάφορους τομείς, όπως η γεωργία και η πνευματική ιδιοκτησία.

Ορισμένες από τις θεμελιώδεις επενδυτικές αρχές περιλαμβάνουν:

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ: Αυτή η αρχή προσδιορίζει τα δικαιώματα και τις εγγυήσεις που παρέχονται στους επενδυτές, συμπεριλαμβανομένων της προστασίας από εθνικοποιήσεις, εξαπολύσεις και άλλες μορφές διακρατικής παρεμπόδισης.

² <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/trade-policy/trade-agreements/>
https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΡΟΗ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ: Αυτή η αρχή υποστηρίζει την ελεύθερη κίνηση του κεφαλαίου ανάμεσα στις χώρες χωρίς περιορισμούς ή διακρίσεις.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ/ΙΣΟΤΙΜΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Αυτή η αρχή του ΠΟΕ περιλαμβάνει δύο πτυχές:

1. Η αρχή του μάλλον ευνοούμενου κράτους υπαγορεύει ότι οι κυβερνήσεις δεν πρέπει γενικά να επιδεικνύουν ευνοιοκρατία ή διακρίσεις έναντι των εμπορικών τους εταίρων.

2. Προτείνεται η ισότιμη μεταχείριση των επενδυτών από διάφορες χώρες σε σύγκριση με τους εγχώριους επενδυτές.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΙΜΟΤΗΤΑ:

Ο ΠΟΕ αναφέρει ότι η δέσμευση να μην ενισχυθεί ένα εμπορικό εμπόδιο μπορεί να είναι εξίσου σημαντική με τη μείωσή του, καθώς παρέχει στις επιχειρήσεις προβλεψιμότητα. Προωθεί τις επενδύσεις, δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης και επιτρέπει στους καταναλωτές να βιώσουν τα πλήρη πλεονεκτήματα του ανταγωνισμού, όπως οι αυξημένες επιλογές και οι μειωμένες τιμές. Αυτές οι αρχές απαιτούν διαφάνεια στους νόμους και τις διαδικασίες που επηρεάζουν τις επενδύσεις, καθώς και την προβλεψιμότητα του επενδυτικού περιβάλλοντος.

ΘΕΜΙΤΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ:

Αν και συνήθως χαρακτηρίζεται ως οντότητα "ελεύθερου εμπορίου", ο ΠΟΕ μπορεί κατά καιρούς να επιτρέπει δασμούς και, σε ορισμένες περιπτώσεις, άλλους τύπους προστασίας. Υποστηρίζει συγκεκριμένα ένα σύνολο κανονισμών που υποστηρίζουν τον διαφανή και ισότιμο ανταγωνισμό.

Ο ανταγωνισμός αποτελεί μία από τις **θεμελιώδεις επενδυτικές αρχές** και παίζει κρίσιμο ρόλο στον τομέα των διεθνών επενδύσεων. Αυτή η αρχή υπογραμμίζει τη σημασία της δημιουργίας ενός περιβάλλοντος που ενθαρρύνει την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Οι χώρες πρέπει να δημιουργήσουν πλαίσια που προάγουν την καινοτομία, την αποτελεσματικότητα και την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων, προσελκύοντας έτσι επενδύσεις και δημιουργώντας ένα περιβάλλον

ευνοϊκό για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Η ανταγωνιστικότητα ως θεμελιώδης επενδυτική αρχή προωθεί την ανάπτυξη μιας οικονομίας που είναι ικανή να ανταγωνιστεί στο διεθνές περιβάλλον, ενισχύοντας έτσι την παραγωγικότητα και την καινοτομία. Αυτό συνήθως περιλαμβάνει την εφαρμογή μέτρων για τη μείωση των γραφειοκρατικών εμποδίων, τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης του εργατικού δυναμικού, καθώς και τη δημιουργία ενός πλαισίου που ενθαρρύνει την έρευνα και την ανάπτυξη. Αυτές οι προσπάθειες συμβάλλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που προσελκύει τους επενδυτές και ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Εξετάζοντας αυτές τις αρχές λεπτομερώς:

Οι συμφωνίες του ΠΟΕ είναι εκτεταμένες και περίπλοκες λόγω της νομικής τους φύσης που περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Χειρίζονται διάφορους τομείς, όπως η γεωργία, η κλωστοϋφαντουργία, οι τηλεπικοινωνίες, οι δημόσιες συμβάσεις, τα βιομηχανικά πρότυπα, η ασφάλεια των προϊόντων, οι κανόνες υγιεινής των τροφίμων, η πνευματική ιδιοκτησία κ.α.. Ωστόσο, ορισμένες βασικές αρχές είναι παρούσες σε όλες αυτές τις συμφωνίες. Οι αρχές αυτές χρησιμεύουν ως ο ακρογωνιαίος λίθος του πολυμερούς εμπορικού συστήματος.

Εμπόριο χωρίς διακρίσεις

Το καθεστώς του πλέον ευνοούμενου κράτους συνεπάγεται την ίση μεταχείριση όλων των ατόμων ή χωρών. Οι χώρες απαγορεύεται γενικά να κάνουν διακρίσεις μεταξύ των εμπορικών τους εταίρων βάσει των συμφωνιών του ΠΟΕ. Εάν από μια χώρα παρέχεται μια συγκεκριμένη εύνοια σε κάποιον, όπως επί παραδείγματι μειωμένος δασμολογικός συντελεστής, η ίδια θα πρέπει να επεκτείνεται σε όλα τα άλλα μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Η αρχή αυτή αναφέρεται ως **μεταχείριση του πλέον ευνοούμενου κράτους** (MFN-Most Favoured Nation). Το πρώτο άρθρο της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ-GATT) είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς ρυθμίζει την ανταλλαγή προϊόντων. Η μεταχείριση του μάλλον ευνοούμενου κράτους αποτελεί βασική αρχή της Γενικής Συμφωνίας για το Εμπόριο Υπηρεσιών (ΓΣΕΥ-GATS)

(άρθρο 2) και της Συμφωνίας για τις εμπορικές πτυχές των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (TRIPS) (άρθρο 4), με διαφοροποιήσεις στην εφαρμογή της σε κάθε συμφωνία. Οι τρεις συμφωνίες αφορούν συλλογικά και τους τρεις πρωταρχικούς τομείς του εμπορίου που εποπτεύονται από τον ΠΟΕ.

Επιτρέπονται διάφορες εξαιρέσεις. Οι χώρες μπορούν να θεσπίσουν μια συμφωνία ελεύθερου εμπορίου που αφορά αποκλειστικά τα είδη που ανταλλάσσονται εντός της ομάδας, ευνοώντας τα εν λόγω αγαθά έναντι των αγαθών που προέρχονται από το εξωτερικό. Εναλλακτικά, μπορούν να παραχωρήσουν στις αναδυόμενες χώρες ειδική πρόσβαση στις αγορές τους. Μια χώρα μπορεί να επιβάλει εμπορικούς φραγμούς σε προϊόντα που θεωρείται ότι διακινούνται με αθέμιτο τρόπο από ορισμένες χώρες. Οι χώρες επιτρέπεται να κάνουν διακρίσεις στις υπηρεσίες υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ωστόσο, οι συμφωνίες επιτρέπουν αυτές τις αποκλίσεις μόνο υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Το Μάλλον Ευνοούμενο Κράτος, απαιτεί από μια κυβέρνηση να εφαρμόζει οποιαδήποτε μείωση εμπορικών φραγμών ή άνοιγμα της αγοράς σε όλους τους εμπορικούς εταίρους εξίσου, ανεξάρτητα από την οικονομική τους κατάσταση ή ισχύ.

Εθνική μεταχείριση: Παροχή ισότιμης μεταχείρισης τόσο σε αλλοδαπούς όσο και σε ντόπιους. Τα εισαγόμενα και τα εγχώρια παραγόμενα είδη θα πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης, τουλάχιστον μετά την είσοδο των ξένων αγαθών στην αγορά. Η αρχή αυτή θα πρέπει επίσης να ισχύει τόσο για τις διεθνείς όσο και για τις εγχώριες υπηρεσίες, καθώς και για τα ξένα και τα τοπικά εμπορικά σήματα, τα πνευματικά δικαιώματα και τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Η έννοια της "εθνικής μεταχείρισης", η οποία περιλαμβάνει την παροχή στους άλλους της ίδιας μεταχείρισης με τους υπηκόους μιας χώρας, υπάρχει στις τρεις κύριες συμφωνίες του ΠΟΕ (άρθρο 3 της GATT, άρθρο 17 της GATS και άρθρο 3 της TRIPS), αλλά εφαρμόζεται με ελαφρώς διαφορετικούς τρόπους σε κάθε συμφωνία.

Η εθνική μεταχείριση εφαρμόζεται μετά την εισαγωγή ενός προϊόντος, μιας υπηρεσίας ή μιας πνευματικής ιδιοκτησίας στην αγορά. Η επιβολή τελωνειακού δασμού σε μια εισαγωγή δεν παραβιάζει την εθνική μεταχείριση, ακόμη και αν τα τοπικά παραγόμενα προϊόντα δεν υπόκεινται σε παρόμοιο φόρο.

Σταδιακή απελευθέρωση του εμπορίου μέσω των Διαπραγματεύσεων

Η μείωση των εμπορικών φραγμών είναι ένας σαφής τρόπος για την προώθηση του εμπορίου. Τα εν λόγω εμπόδια περιλαμβάνουν τελωνειακούς φόρους, απαγορεύσεις εισαγωγών και ποσοτώσεις που περιορίζουν επιλεκτικά τις ποσότητες. Περιστασιακά, έχουν αντιμετωπιστεί και άλλα θέματα όπως τα γραφειοκρατικά εμπόδια και οι κανόνες ανταλλαγής νομισμάτων.

Από την ίδρυσή της το 1947-48, η Γενική Συμφωνία Δασμών και Συναλλαγών έχει υποβληθεί σε οκτώ γύρους διαπραγματεύσεων.

1.3. Ερευνητικό Πρόβλημα και Στόχοι:

Κατανόηση της προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη διεθνών επενδυτικών συμφωνιών.

³Η μελέτη της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση διεθνών επενδυτικών συμφωνιών προϋποθέτει την εξέταση πολλαπλών πτυχών. Τα θέματα μπορεί να περιλαμβάνουν τους στόχους της ΕΕ, την οργάνωση των θεσμικών οργάνων που συμμετέχουν στις συνομιλίες, τις θεμελιώδεις έννοιες και ρήτρες που επιδιώκει να συμπεριλάβει και την τακτική που εφαρμόζει. Πρέπει πρώτα να αξιολογήσουμε τους στόχους της ΕΕ σε αυτό το πλαίσιο.

Στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Η Ε.Ε. στοχεύει στην προώθηση των επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη με τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος εντός και εκτός Ευρώπης. Δίνει προτεραιότητα

³ <https://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/international-agreements/>

Το Συμβούλιο εγκρίνει νέα προσέγγιση για τη διαπραγμάτευση και σύναψη εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/05/22/new-approach-on-negotiating-and-concluding-eu-trade-agreements-adopted-by-council/>

στην προώθηση των επενδύσεων για οικονομική ανάπτυξη μέσω μιας σειράς προγραμμάτων και κανονισμών. Στοχεύει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί τις επενδύσεις, ώστε να προσελκύσει τόσο εγχώριους όσο και ξένους επενδυτές στην ευρωπαϊκή ήπειρο.

Υποστηρίζει, ακόμη, αναπτυξιακές πολιτικές που αποσκοπούν στην τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος για την προώθηση των επενδύσεων. Η Ε.Ε. προσφέρει χρηματοδοτική βοήθεια και υποστήριξη για έργα υποδομής και ανάπτυξης με στόχο την προώθηση των επενδύσεων και της οικονομικής επέκτασης σε διάφορους κλάδους, ενθαρρύνει τη διασυνοριακή συνεργασία και την ενοποίηση των αγορών για να διευκολύνει τη ροή μετρητών και επενδύσεων μεταξύ των χωρών. Στοχεύει στην προώθηση ενός περιβάλλοντος που προωθεί τις επενδύσεις και ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη, τόσο εντός της Ευρώπης όσο και παγκοσμίως. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει να εγγυηθεί υψηλό επίπεδο προστασίας των επενδύσεων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η διασφάλιση της προστασίας των επενδύσεων αποτελεί κρίσιμο στόχο για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), καθώς εγγυάται την ασφάλεια και την εμπιστοσύνη των επενδυτών και διευκολύνει τη διάθεση κεφαλαίων σε αυτούς. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω μιας ποικιλίας εργαλείων και μεθόδων:

- **Διαπραγμάτευση** διεθνών συμφωνιών με διατάξεις για την προστασία των επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων αποζημίωσης σε περιπτώσεις άδικης μεταχείρισης από τα κράτη.
- **Ενσωμάτωση** διεθνών μηχανισμών διαιτησίας στις επενδυτικές συμφωνίες της, ώστε να παρέχει στους επενδυτές τη δυνατότητα να ζητούν επίλυση από αμερόληπτους διαιτητές για τις διαφορές τους με τις κυβερνήσεις.
- **Εφαρμογή** νομικών ρυθμίσεων που προσφέρουν ακριβείς και συνεπείς κατευθυντήριες γραμμές για τις επενδύσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν πτυχές όπως η διασφάλιση της ιδιοκτησίας και οι όροι των συμβάσεων.
- **Προώθηση** της διαφάνειας και της συνεργασίας για τον μετριασμό του κινδύνου αυθαίρετων ή διακριτικών μέτρων έναντι των επενδύσεων, μέσω της συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων και επενδυτών.

Στόχος, λοιπόν, της ΕΕ είναι να εγγυηθεί ότι οι επενδύσεις των ευρωπαϊκών εταιρειών προστατεύονται καλά σε παγκόσμια κλίμακα μέσω αυτών των κανονισμών και πρακτικών.

Η Ε.Ε. επιδιώκει να ενθαρρύνει τις επενδύσεις που τηρούν τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αποσκοπεί στην προώθηση των βιώσιμων επενδύσεων για να διασφαλίσει ότι οι επενδύσεις υποστηρίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και τηρούν τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά πρότυπα και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω ποικίλων δραστηριοτήτων και προσεγγίσεων.

Η Ε.Ε. τάσσεται υπέρ του καθορισμού απαιτήσεων βιωσιμότητας για τις επενδύσεις, όπως η προστασία του κλίματος, η διατήρηση της βιοποικιλότητας, η επίλυση των κοινωνικών ανισοτήτων και η τήρηση των εργασιακών δικαιωμάτων. Ενθαρρύνεται, από την Ε.Ε. και η χρήση μηχανισμών βιώσιμων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικά και κοινωνικά βιώσιμων επενδύσεων, για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Ε.Ε. τάσσεται υπέρ της διαφάνειας και της ανοιχτής πληροφόρησης σχετικά με τις επενδύσεις, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι επενδυτές μπορούν να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις βάσει βιώσιμων δεδομένων. Προωθεί την τήρηση των κανόνων αειφορίας, προτρέποντας τις εταιρείες και τους επενδυτές να συμμορφωθούν, είτε εθελοντικά είτε με νομοθετική εντολή και στοχεύει στη δημιουργία ενός επενδυτικού περιβάλλοντος που θα τηρεί τους περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς κανόνες και τους κανόνες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, προωθώντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κοινωνική ευημερία.

ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ:

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι υπεύθυνη για τη διεξαγωγή των συζητήσεων εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ένας βασικός οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αρμοδιότητα να διαπραγματεύεται εξ ονόματος της Ένωσης. Αυτό υποδηλώνει ότι η Επιτροπή υπερασπίζεται την Ε.Ε. και τα κράτη μέλη στις διεθνείς συζητήσεις και διαπραγματεύσεις σχετικά με τις διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες.

Η Επιτροπή έχει ουσιαστική σημασία για τη διαμόρφωση των εντολών διαπραγμάτευσης, τον καθορισμό στρατηγικών προτεραιοτήτων και την προετοιμασία του περιεχομένου των συμφωνιών. Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με άλλα θεσμικά όργανα της Ε.Ε., όπως το Συμβούλιο της Ε.Ε. και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για να διατηρήσει την ενότητα και τη συνοχή της στάσης της Ε.Ε. στις συζητήσεις.

Επιπλέον, η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την εποπτεία των απαραίτητων διαδικασιών μετά την υπογραφή των συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης της επικύρωσης, της εφαρμογής και της παρακολούθησης της συμμόρφωσης, καθώς επίσης, μπορεί να επιβλέπει την εφαρμογή των συμφωνιών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ:

Το Συμβούλιο της Ε.Ε. εκπροσωπεί τα κράτη μέλη και διαθέτει την εξουσία επικύρωσης συμφωνιών. Οι διεθνείς συμφωνίες αξιοποιούνται για να βοηθήσουν την Ε.Ε. στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής της. Οι συμφωνίες αυτές μπορεί να καλύπτουν εκτεταμένους τομείς, όπως το εμπόριο, τη συνεργασία και την ανάπτυξη, ή να επικεντρώνονται σε εξειδικευμένους τομείς πολιτικής, όπως η κλωστοϋφαντουργία, η αλιεία, τα τελωνεία, η διαμετακόμιση, η έρευνα και η τεχνολογία. Η Ε.Ε. συμμετέχει στη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση διεθνών συμφωνιών με χώρες εκτός ΕΕ και διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΠΟΕ και ο ΟΗΕ.

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ:

Το Συμβούλιο της Ε.Ε. έχει καθοριστική σημασία για τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση συμφωνιών μεταξύ κρατών μελών της Ε.Ε. και κρατών εκτός Ε.Ε. ή διεθνών οργανισμών. Συμμετέχει σε κάθε βήμα της διαδικασίας, από την παροχή διαπραγματευτικής εντολής στην Επιτροπή έως την υπογραφή της συμφωνίας εξ ονόματος της Ε.Ε. και τη λήψη της τελικής απόφασης για την ενσωμάτωσή της στο δίκαιο της Ε.Ε. Για συμφωνίες που εμπίπτουν σε τομείς κοινής αρμοδιότητας με τα κράτη μέλη της Ε.Ε., οι εκπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών πρέπει να παρέχουν διαπραγματευτική εντολή. Αυτό αφορά τις περισσότερες συμφωνίες που σχετίζονται με την εξωτερική πολιτική και τις εκτεταμένες εμπορικές συμφωνίες. Το Συμβούλιο έχει την εξουσία να αποφασίζει είτε την αναστολή είτε τον τερματισμό της εφαρμογής μιας διεθνούς συμφωνίας. Το 2010, το Συμβούλιο διέκοψε την εφαρμογή

του άρθρου 96 της συμφωνίας του Κοτονού (που αντικαταστάθηκε από τη συμφωνία της Σαμόα το 2023) στη Ζιμπάμπουε, με αποτέλεσμα να σταματήσει η αναπτυξιακή βοήθεια προς τη χώρα. Το Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις, βάσει σύστασης της Επιτροπής ή του Ύπατου Εκπροσώπου της Ένωσης, για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ:

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ: Η Ε.Ε. έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για την οριστικοποίηση διεθνών συμφωνιών σε συγκεκριμένους τομείς, όπως όταν η συμφωνία μπορεί να έχει αντίκτυπο σε κοινούς κανονισμούς της Ε.Ε. ή όταν είναι απαραίτητη για την υποστήριξη της Ε.Ε. κατά την άσκηση των εσωτερικών της αρμοδιοτήτων. Απαγορεύεται στα κράτη μέλη να συνάπτουν συμφωνίες με κράτη εκτός Ε.Ε. που επηρεάζουν συγκεκριμένους κοινούς κανόνες που έχει θέσει η ΕΕ, όπως αυτοί που αφορούν τελωνειακά θέματα. Η Ε.Ε. έχει αποκλειστική δικαιοδοσία σε αυτές τις περιπτώσεις και ενεργεί εξ ονόματος όλων των κρατών μελών. Η Ε.Ε. έχει την εξουσία να συνάπτει διεθνείς συμφωνίες σε τομείς στους οποίους μοιράζεται αρμοδιότητες με τα κράτη μέλη, όπως οι εξωτερικές υποθέσεις. Στις αρμοδιότητες της ανήκει επίσης και η λήψη μέτρων που επηρεάζουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις που διασχίζουν τα σύνορά της.

ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ: Η έννοια της "συντρέχουσας αρμοδιότητας" περιλαμβάνει πολλά νομικά συστήματα ή αρμόδιες αρχές που έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίζουν ένα συγκεκριμένο θέμα στη νομική θεωρία και τη διεθνή δικαιοσύνη. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η "συντρέχουσα αρμοδιότητα" αναφέρεται στην αρμοδιότητα της Ε.Ε. να αντιμετωπίζει ορισμένες προκλήσεις σε συνδυασμό με τα κράτη μέλη της. Τόσο η Ε.Ε. όσο και τα κράτη μέλη μπορεί να έχουν δικαιοδοσία σε συγκεκριμένες περιοχές, αλλά η Ε.Ε. κατέχει την πρωταρχική εξουσία ή την τελική εξουσία λήψης αποφάσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της μοιράζονται ταυτόχρονη αρμοδιότητα σε συμφωνίες για ξένες επενδύσεις. Αυτό σημαίνει ότι η Ε.Ε. έχει την αρμοδιότητα να διαπραγματεύεται επενδυτικές συμφωνίες για όλα τα κράτη μέλη, αλλά για την οριστικοποίηση αυτών των συμφωνιών απαιτείται η έγκριση των κρατών μελών.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ:

Η διαδικασία διαπραγμάτευσης και έγκρισης διεθνών συμφωνιών περιγράφεται στα άρθρα 207 και 218 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ. Το Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις κατά κύριο λόγο με ειδική πλειοψηφία. Ωστόσο, καταλήγει σε ομόφωνες αποφάσεις σε τομείς που συχνά απαιτούν ομοφωνία, όπως η φορολογία. Οι αποφάσεις σε τομείς κοινής αρμοδιότητας λαμβάνονται από κοινού με το Συμβούλιο με ομόφωνη συμφωνία όλων των κρατών μελών.

Η Επιτροπή παρέχει συστάσεις στο Συμβούλιο για κάθε επιμέρους συμφωνία. Όταν η συμφωνία αφορά κυρίως την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας, ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας παρέχει εισηγήσεις. Στη συνέχεια, το Συμβούλιο εγκρίνει την απόφαση που επιτρέπει την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Συνήθως, το Συμβούλιο καθορίζει διαπραγματευτικές κατευθυντήριες γραμμές που περιγράφουν τους γενικούς στόχους των διαπραγματεύσεων. Η Επιτροπή εκπροσωπεί την Ε.Ε. στις συζητήσεις, εκτός από τις συμφωνίες που σχετίζονται με την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας, όπου η Ε.Ε. εκπροσωπείται από τον Ύπατο Εκπρόσωπο. Οι συζητήσεις μεταξύ της Ε.Ε. και κρατών εκτός Ε.Ε. ή διεθνών οργανισμών διεξάγονται συνήθως σε "γύρους".

Το Συμβούλιο συγκροτεί ειδική επιτροπή για ορισμένες συμφωνίες, η οποία ζητά συμβουλές από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαπραγμάτευσης. Η Επιτροπή παρέχει μηνιαίες ενημερώσεις στην ειδική επιτροπή και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την πρόοδο των διαπραγματεύσεων. Το Συμβούλιο έχει την εξουσία να καθορίζει επικαιροποιημένες ή νέες οδηγίες διαπραγμάτευσης σε οποιοδήποτε σημείο της διαδικασίας διαπραγμάτευσης. Αυτό μπορεί να γίνει για να αλλάξει η διαπραγματευτική στάση ή όταν ο διαπραγματευτής (η Επιτροπή) θέλει να αποκλίνει από την προηγούμενη θέση που είχε καθοριστεί. Τόσο το Συμβούλιο όσο και η Επιτροπή έχουν ως καθήκον να διασφαλίζουν ότι οι συμφωνίες που διαπραγματεύονται συμμορφώνονται με τις εσωτερικές πολιτικές και τους κανονισμούς της Ε.Ε.

Μετά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων, το Συμβούλιο λαμβάνει απόφαση σχετικά με την υπογραφή της συμφωνίας. Ορισμένες φορές, το Συμβούλιο αποφασίζει

να εφαρμόσει προσωρινά μια συμφωνία. Οι επιλογές γίνονται με βάση την πρόταση της Επιτροπής. Το Συμβούλιο οριστικοποιεί τη συμφωνία μόλις το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δώσει τη συγκατάθεσή του (για τις συμφωνίες σύνδεσης και τους τομείς που υπάγονται στη συνήθη νομοθετική διαδικασία ή στη διαδικασία σύμφωνης γνώμης) και όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. την επικυρώσουν. Για θέματα εκτός συμφωνιών που αφορούν την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, πρέπει να ζητείται προηγουμένως η γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

1. Η Ε.Ε. είναι αφοσιωμένη σε μια ισχυρή, αποτελεσματική και αξιόπιστη εμπορική πολιτική που υποστηρίζει ένα ανοιχτό και βασισμένο σε κανόνες πολυμερές εμπορικό σύστημα. Η Ε.Ε. θα προωθήσει μια ισχυρή στρατηγική ελεύθερου εμπορίου για την ενίσχυση της απασχόλησης και την ενίσχυση της οικονομικής ευημερίας, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την επιθυμία των πολιτών της για απελευθέρωση του εμπορίου σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση των ιδανικών και των κανόνων της ΕΕ, όπως η συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή, και τη διασφάλιση της εξουσίας των κυβερνήσεων να ρυθμίζουν για το δημόσιο συμφέρον. Το Συμβούλιο υποστηρίζει σθεναρά τη διαπραγμάτευση φιλόδοξων, ισορροπημένων και αμοιβαία επωφελών συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου (ΣΕΣ) που διασφαλίζουν τον θεμιτό ανταγωνισμό. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή θα αξιολογήσει τρόπους για την ενίσχυση της επιβολής των υποσχέσεων τρίτων χωρών, όπως περιγράφεται στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 22ης Μαρτίου 2018. Όλες οι εμπορικές συμφωνίες πρέπει να εφαρμόζονται διεξοδικά, αποτελεσματικά και χωρίς διακρίσεις σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, ως κρίσιμη πτυχή της ενίσχυσης των εν λόγω συμφωνιών.

2. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει τη γνωμοδότηση 2/15 του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σχετικά με την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της σε σχέση με τη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών Ε.Ε.-Σιγκαπούρης.

3. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει επίσης τη δέσμη μέτρων της Επιτροπής για το εμπόριο και τις επενδύσεις του 2017, η οποία περιλαμβάνει την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Μια ισορροπημένη και προοδευτική εμπορική πολιτική για την αξιοποίηση της παγκοσμιοποίησης".

4. Στο μέλλον, η Επιτροπή σκοπεύει να προτείνει σχέδια οδηγιών διαπραγμάτευσης για συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) που θα επικεντρώνονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ε.Ε. και σε ξεχωριστές μεικτές επενδυτικές συμφωνίες. Αυτό αποσκοπεί στην ενίσχυση της θέσης της Ε.Ε. ως διαπραγματευτικού εταίρου. Η απόφαση για την έναρξη διαπραγματεύσεων με βάση την πρόταση αυτή ανήκει στο Συμβούλιο. Το Συμβούλιο έχει την αρμοδιότητα να καθορίζει την κατανομή των εμπορικών συμφωνιών, εάν χρειαστεί. Οι συμφωνίες σύνδεσης θα πρέπει να συνδυάζονται με βάση την ουσία τους. Συμφωνίες, όπως αυτές με το Μεξικό, τη Mercosur και τη Χιλή, θα συνεχίσουν να θεωρούνται μικτές συμφωνίες.

5. Η Ε.Ε. που επιδιώκει εμπορικές συμφωνίες ανεξάρτητα δεν θα πρέπει να μειώσει τη διαπραγματευτική της δύναμη για την επίτευξη φιλόδοξων αυτόνομων επενδυτικών συμφωνιών. Το Συμβούλιο θα πρέπει να συζητήσει την ανάγκη δημιουργίας κανονισμών προστασίας των επενδυτών με τον διαπραγματευόμενο εταίρο από νωρίς στη διαδικασία οριοθέτησης. Οι επενδυτικές συμφωνίες της Ε.Ε. θα πρέπει γενικά να αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης μαζί με τις ΣΕΣ, όταν αυτό ενδείκνυται.

6. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι η Επιτροπή δεν έχει υποβάλει προτάσεις για τις διαπραγματευτικές παραμέτρους των επενδυτικών συμφωνιών στο πλαίσιο των μελλοντικών εμπορικών συζητήσεων με την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία. Το Συμβούλιο πιστεύει ότι αυτό δεν θα πρέπει να αποτελέσει προηγούμενο για το μέλλον.

7. Η Επιτροπή οφείλει να ενημερώνει το Συμβούλιο και να διαβουλεύεται μαζί του σε όλα τα στάδια της διαδικασίας διαπραγμάτευσης της ΣΕΣ, από το πρώτο στάδιο οριοθέτησης έως την επίτευξη συμφωνίας επί της αρχής, ακόμη και όταν η συμφωνία εμπίπτει αποκλειστικά στη δικαιοδοσία της Ε.Ε. Το Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με την υπογραφή και τη σύναψη, επιτρέποντας στις κυβερνήσεις των κρατών μελών να ζητήσουν τη συμβολή των εθνικών κοινοβουλίων τους και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων. Για τις ΣΕΣ που εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ε.Ε. και εγκρίνονται σε επίπεδο Ε.Ε. χωρίς να απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των κρατών μελών, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαδραματίζουν ρόλους που εγγυώνται την εγκυρότητα και τη συμμετοχικότητα της διαδικασίας έγκρισης. Οι επενδυτικές συμφωνίες που αφορούν κοινές αρμοδιότητες θα πρέπει να εγκριθούν σε

επίπεδο Ε.Ε. και να επικυρωθούν σε εθνικό επίπεδο. Το Συμβούλιο θα επανεξετάζει και θα αξιολογεί συχνά την πρόοδο των διαπραγματεύσεων για εμπορικές συμφωνίες και μπορεί να αναθεωρεί τις διαπραγματευτικές κατευθύνσεις, εάν χρειάζεται.

8. Το Συμβούλιο πιστεύει ότι τα κοινοβούλια των κρατών μελών, η κοινωνία των πολιτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να ενημερώνονται αμέσως κατά την έναρξη της διαδικασίας διαπραγμάτευσης των εμπορικών συμφωνιών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να εμπλέκουν τα κοινοβούλια και τα ενδιαφερόμενα μέρη τους σύμφωνα με τις εθνικές τους διαδικασίες. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σημασία της αντιμετώπισης των ανησυχιών και των προσδοκιών των πολιτών και αναγνωρίζει την ανάγκη ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με την πρόοδο και το περιεχόμενο των υπό διαπραγμάτευση εμπορικών συμφωνιών. Αυτό θα συμβάλλει στη βελτίωση της νομιμότητας και της συμμετοχικότητας της εμπορικής πολιτικής της Ε.Ε. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει τα μέτρα πληροφόρησης και διαφάνειας της Επιτροπής και προτρέπει τόσο την Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειές τους για τη συνεπή και επαρκή ενημέρωση των ενδιαφερομένων μερών. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη δημοσιοποιήσει πολλές διαπραγματευτικές οδηγίες. Το Συμβούλιο έχει πλήρη διακριτική ευχέρεια να λαμβάνει αποφάσεις κατά περίπτωση.

9. Το Συμβούλιο θα προσπαθήσει να δημιουργήσει συναίνεση μεταξύ των κρατών μελών στις εμπορικές συμφωνίες, τηρώντας παράλληλα τους κανόνες ψηφοφορίας που θέτουν οι Συνθήκες, ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός των συμφερόντων όλων των κρατών μελών.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ:

⁴Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να παρέχει την έγκρισή του για την έγκριση ορισμένων επενδυτικών συμφωνιών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην οριστικοποίηση και τη συζήτηση των επενδυτικών συμφωνιών της Ε.Ε. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπραγματεύεται και συντάσσει τις συμφωνίες, αλλά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει την αρμοδιότητα να δώσει τη συγκατάθεσή του για

⁴ https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/15754/1/KoukozeIiG_2013.pdf

την έγκριση συγκεκριμένων επενδυτικών συμφωνιών. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου βελτιώνει τη δημοκρατική αξιοπιστία και το άνοιγμα των συνομιλιών και των συμφωνιών.

Η συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην οριστικοποίηση και τη διαπραγμάτευση των επενδυτικών συμφωνιών περιλαμβάνει τις ακόλουθες πτυχές:

Πριν από την έναρξη των διαπραγματεύσεων, το ΕΚ δηλώνει τη στάση του και αξιολογεί τις επενδυτικές συμφωνίες, περιγράφοντας τις απόψεις του σχετικά με τους γενικούς στόχους και τις αρχές πολιτικής που πρέπει να τηρηθούν κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διεξάγει συνεντεύξεις με τους αρμόδιους υπαλλήλους της Επιτροπής και διοργανώνει ακροάσεις για να ελέγξει τις διαπραγματευτικές εντολές και την πρόοδο των συζητήσεων.

Μετά την ολοκλήρωση των συνομιλιών, η συμφωνία υποβάλλεται στο ΕΚ προς έγκριση. Το ΕΚ έχει την εξουσία είτε να αποδεχθεί είτε να απορρίψει τη συμφωνία, καθώς και να προτείνει αλλαγές ή να επιβάλει τροποποιήσεις. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της δημοκρατικής λογοδοσίας και της διαφάνειας στις επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ.

Η προστασία των επενδύσεων είναι ένας κρίσιμος στόχος που αποσκοπεί στη διατήρηση ενός ορισμένου επιπέδου διασφάλισης των επενδύσεων. Αυτό περιλαμβάνει ρήτρες επιστροφής χρημάτων σε περίπτωση αδικαιολόγητων ενεργειών από κυβερνήσεις ή άλλους επενδυτικούς φορείς. Η Ε.Ε. διευκολύνει την πρόσβαση των επενδυτών στις αγορές μέσω της προώθησης της απελευθέρωσης του εμπορίου και της εξάλειψης των εμπορικών εμποδίων. Οι επενδυτικές συμφωνίες περιέχουν συχνά ρήτρες που προωθούν την τήρηση περιβαλλοντικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του κλίματος και της διατήρησης της βιοποικιλότητας. Επιπλέον, η Ε.Ε. επιδιώκει να συμπεριλάβει κοινωνικές συνιστώσες στις συμφωνίες που αφορούν τα εργασιακά δικαιώματα και τις συνθήκες εργασίας. Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας συνήθως διασφαλίζονται στις επενδυτικές συμφωνίες με ειδικές διατάξεις. Η Ε.Ε. τάσσεται υπέρ ρυθμίσεων που ενισχύουν τη διαφάνεια στις επενδύσεις και διασφαλίζουν τον ανταγωνισμό. Η βιώσιμη ανάπτυξη αναφέρεται σε ρυθμίσεις που προωθούν επενδύσεις που τηρούν περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια.

Οι αρχές και οι διατάξεις ενσωματώνουν τα ιδανικά και τους στόχους της Ε.Ε. για την οικονομική πρόοδο, τη δικαιοσύνη, το περιβάλλον και την κοινωνική ευημερία. Η Ε.Ε. στοχεύει στη δημιουργία ενός δίκαιου πλαισίου που προάγει την οικονομική ανάπτυξη και τη δημόσια ευημερία με την ενσωμάτωση αυτών των αρχών και διατάξεων στις επενδυτικές συμφωνίες.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ Ε.Ε.:

Η Ε.Ε. επιδιώκει να εναρμονίσει και να ενισχύσει τη συλλογική της στάση για να ενισχύσει την επιρροή της στις παγκόσμιες συζητήσεις. Στοχεύει στην ενθάρρυνση των επενδύσεων για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης με τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για τους επενδυτές. Για να γίνει κατανοητή η στάση της Ε.Ε. σε αυτό το θέμα, είναι απαραίτητη μια ολοκληρωμένη εξέταση των πολιτικών, οικονομικών και θεσμικών παραγόντων που την επηρεάζουν.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) χρησιμοποιεί ποικίλες τεχνικές για να διασφαλίσει τα συμφέροντα της και των κρατών μελών της κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για επενδυτικές συμφωνίες. Ορισμένες από αυτές τις τακτικές συνίστανται σε:

Η Ευρωπαϊκή Ένωση:

- επιδιώκει να ενισχύσει τη διαπραγματευτική της επιρροή παρουσιάζοντας τον εαυτό της ως ενιαία οντότητα στις συζητήσεις. Αυτό βοηθά στην επίτευξη βελτιωμένων συμφωνιών και στη διατήρηση της συνέπειας των επενδυτικών στρατηγικών της.
- Δίνει προτεραιότητα στην προώθηση των τομεακών συμφερόντων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, παράλληλα με την προώθηση των αρχών της, όπως η διατήρηση του περιβάλλοντος και τα εργασιακά δικαιώματα.
- Υιοθετεί μια ευέλικτη προσέγγιση στις διαπραγματεύσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές απαιτήσεις και προτεραιότητες των ενδιαφερόμενων μερών.
- Προωθεί την επικοινωνία και τη συνεργασία με τους εταίρους της για την επίτευξη αμοιβαία επωφελών αποτελεσμάτων και την τήρηση των διεθνών προτύπων.

- Ενθαρρύνει τις βιώσιμες επενδύσεις προωθώντας τη συμπερίληψη όρων στις συμφωνίες που υποστηρίζουν τους περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς κανόνες και τους κανόνες για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Επιδιώκει να εξασφαλίσει συμφωνίες που ευθυγραμμίζονται με τα συμφέροντα και την πολιτική της ατζέντα, ενώ παράλληλα προάγουν την πρόοδο και την ευημερία των ενδιαφερομένων μερών.

1.4. Κοινή Εμπορική και Επενδυτική Πολιτική της Ε.Ε.

⁵Η ΕΕ έχει καταστεί σημαντική δύναμη στο παγκόσμιο εμπόριο παρουσιάζοντας ένα ενιαίο μέτωπο και μια ενιαία στρατηγική αντί να ακολουθεί μεμονωμένες εμπορικές προσεγγίσεις. Η κοινή εμπορική πολιτική περιλαμβάνει το εμπόριο προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και θέματα που σχετίζονται με το εμπόριο, όπως η πνευματική ιδιοκτησία, οι δημόσιες συμβάσεις και οι άμεσες ξένες επενδύσεις. Προωθεί επίσης την περιβαλλοντική και κοινωνική βιώσιμη ανάπτυξη και διευκολύνει τη συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στο εμπόριο με τη μείωση των δασμών και την παροχή προγραμμάτων στήριξης. Η νομοθεσία περιλαμβάνει μέτρα σχετικά με την εμπορική άμυνα και την πρόσβαση στην αγορά για την προστασία των επιχειρήσεων της ΕΕ από αθέμιτες συμπεριφορές.

Η εμπορική πολιτική της ΕΕ αποτελεί βασικό όπλο για τη διασφάλιση της οικονομικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης, υποστηρίζοντας και ενισχύοντας τόσο την εσωτερική αγορά όσο και τις εξωτερικές δραστηριότητες της Ένωσης. Η Ένωση στοχεύει να λάβει εξέχουσα θέση στην παγκόσμια οικονομική και εμπορική σκηνή, αξιοποιώντας την εμπορική πολιτική για την προώθηση των στόχων της για την ψηφιακή και κλιματική μετάβαση, διασφαλίζοντας παράλληλα τις αξίες και τα συμφέροντά της.

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ:

Τον Φεβρουάριο του 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την επικαιροποιημένη εμπορική στρατηγική της, δίνοντας έμφαση σε μια ανοικτή και ανεξάρτητη προσέγγιση

⁵ <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/emporike-politike-tes-ee.html>

ως κεντρικό άξονα. Εξετάζει τα πρόσφατα εσωτερικά και εξωτερικά ζητήματα, ιδίως το νέο, πιο βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης που περιγράφεται στην ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία και την ευρωπαϊκή ψηφιακή στρατηγική. Η ΕΕ αναγνωρίζει την ανάγκη ανάπτυξης μιας νέας στρατηγικής εμπορικής πολιτικής που θα ευθυγραμμίζεται με τους στόχους της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής της και θα προωθεί τη βιωσιμότητα σύμφωνα με την προσήλωσή της στην πλήρη εφαρμογή των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ.

Τρεις μεσοπρόθεσμοι στόχοι για την εμπορική πολιτική περιλαμβάνουν: **(α)** η υποβοήθηση της ανάκαμψης της οικονομίας της ΕΕ και η στροφή της προς τις πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, **(β)** ο επηρεασμός των διεθνών κανονισμών για μια πιο βιώσιμη και δίκαιη παγκοσμιοποίηση, **(γ)** η ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ να προστατεύει τα συμφέροντά της και να προασπίζεται τα δικαιώματά της, καταπολεμώντας ανεξάρτητα τις αθέμιτες πρακτικές όταν χρειάζεται. Ταυτόχρονα, υπογραμμίζει τη σημασία του πολυμερούς εμπορικού συστήματος και την ανάγκη μεταρρύθμισης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ:

α) Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) είναι το μοναδικό παγκόσμιο διακυβερνητικό όργανο που διέπει τους εμπορικούς κανονισμούς μεταξύ των χωρών μελών του. Τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και τα κράτη μέλη της είναι μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπραγματεύεται και εκπροσωπεί τα κράτη μέλη στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου στο πλαίσιο της ενιαίας εμπορικής πολιτικής.

Πρωταρχικός στόχος του οργανισμού είναι να εξασφαλίσει συνεπές, αξιόπιστο και απεριόριστο εμπόριο μεταξύ των μελών του. Οι συμφωνίες του ΠΟΕ βασίζονται σε διαπραγματεύσεις, υπογραφές και επικυρώσεις από την πλειονότητα των κυβερνήσεων του κόσμου. Οι κανονισμοί του ΠΟΕ χρησιμεύουν ως η κατευθυντήρια βάση για τη δημιουργία και την επιβολή των εμπορικών νόμων.

Οι πρωταρχικές λειτουργίες του ΠΟΕ περιλαμβάνουν τη διευκόλυνση των διεθνών εμπορικών συζητήσεων, τον καθορισμό νομικών κανονισμών για το διεθνές εμπόριο, την εκδίκαση εμπορικών διαφορών και την εποπτεία των εμπορικών πολιτικών των μελών του.

Η ίδρυση του ΠΟΕ την 1η Ιανουαρίου 1995 σήμανε τη σημαντικότερη αναμόρφωση του παγκόσμιου εμπορίου από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) (1948) επικεντρώθηκε στο εμπόριο αγαθών, ενώ ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) και οι συμφωνίες του αφορούν επίσης το εμπόριο υπηρεσιών και πνευματικής ιδιοκτησίας, μαζί με την εισαγωγή νέων μηχανισμών επίλυσης διαφορών.

Η υπουργική διάσκεψη είναι το κύριο διοικητικό όργανο του ΠΟΕ, το οποίο συγκαλείται κάθε δύο χρόνια για να συγκεντρώσει όλα τα μέλη του ΠΟΕ. Η 13η υπουργική διάσκεψη θα πραγματοποιηθεί από τις 26 έως τις 29 Φεβρουαρίου 2024 στο Άμπου Ντάμπι.

β) Διμερείς σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων χωρών

Η ΕΕ εποπτεύει τις εμπορικές της αλληλεπιδράσεις με τρίτες χώρες μέσω μιας σειράς εμπορικών και επενδυτικών συμφωνιών που ευθυγραμμίζονται και υποστηρίζουν τις υποχρεώσεις της στον ΠΟΕ. Στόχος τους είναι η ενίσχυση των εμπορικών ευκαιριών και η αντιμετώπιση των εμπορικών εμποδίων, ενώ παράλληλα λειτουργούν ως πλατφόρμα για την προάσπιση των ευρωπαϊκών ιδεών και αξιών, που περιλαμβάνουν τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική δικαιοσύνη. Οι εμπορικές συμφωνίες διαφέρουν ανάλογα με το περιεχόμενό τους. Υπάρχουν τελωνειακές ενώσεις με την Τουρκία, την Ανδόρα και τον Άγιο Μαρίνο.

ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΑΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ: Συμφωνίες σύνδεσης εμπορικού πυλώνα, οι οποίες είναι ολοκληρωμένες πολιτικές συμφωνίες, συνάπτονται με έθνη όπως αυτά της περιοχής της Νότιας Μεσογείου, της Χιλής και άλλα.

ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (ΣΕΣ): Επιτρέπουν την αμοιβαία πρόσβαση στην αγορά με βιομηχανικά έθνη και αναπτυσσόμενες οικονομίες,

παρέχοντας προτιμησιακή είσοδο στην αγορά, όπως η Ιαπωνία, η Σιγκαπούρη, το Βιετνάμ κ.λπ.

ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΒΑΘΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (DCFTA):

Περιλαμβάνονται συχνά σε μεγαλύτερες πολιτικές συμφωνίες με γειτονικά έθνη. Οι συμφωνίες αυτές περιλαμβάνουν γενικά υποχρεώσεις συμμόρφωσης με το κοινοτικό κεκτημένο, όπως παρατηρήθηκε με τις χώρες της Ανατολικής Γειτονίας.

ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ (ΣΟΕΣ): Προωθούν την ανάπτυξη των εμπορικών εταίρων σε έθνη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ με τη Σιγκαπούρη και το Βιετνάμ και επενδυτικές συμφωνίες με την Αγκόλα

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ, όπως η συμφωνία ΕΕ-Κίνας για την προστασία γεωγραφικών ενδείξεων ή εναλλακτικά είδη συνεργασίας, όπως το Συμβούλιο Εμπορίου και Τεχνολογίας ΕΕ-ΗΠΑ

ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ:

Από το 2009, η Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ (Συνθήκη της Λισαβόνας) έχει καταστήσει τις διμερείς επενδυτικές συμφωνίες των κρατών μελών (ΔΣΕ) μέρος της κοινής εμπορικής πολιτικής της ΕΕ.

Τα κράτη μέλη μπορούν να αρχίσουν διαπραγματεύσεις, να επαναδιαπραγματευτούν και να υπογράψουν επενδυτικές συμφωνίες αφού λάβουν την άδεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εφόσον οι συμφωνίες συμμορφώνονται με το δίκαιο της ΕΕ και ευθυγραμμίζονται με την προσέγγιση της ΕΕ για την προστασία των επενδύσεων (κανονισμός (ΕΕ) 1219/2012).

γ) Μονόπλευρο επίπεδο / Νομοθεσία για το εμπόριο στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ΕΕ έχει θεσπίσει το Γενικευμένο Σύστημα Προτιμήσεων (ΣΓΠ), μια αυτόνομη εμπορική συμφωνία που παρέχει σε 176 αναπτυσσόμενες χώρες και εδάφη μη αμοιβαία προτιμησιακή πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ, προσφέροντας μειωμένους δασμούς στα εμπορεύματά τους κατά την άφιξή τους. Στόχος είναι να συμβάλει στη μείωση της

φτώχειας και να ενθαρρύνει τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη χρηστή διακυβέρνηση. Το Γενικευμένο Σύστημα Προτιμήσεων (ΣΓΠ) περιλαμβάνει τρία διακριτά προτιμησιακά καθεστώτα: το τυπικό ΣΓΠ για 176 αναπτυσσόμενες χώρες και εδάφη σε 6300 δασμολογικές γραμμές, το ΣΓΠ+ για πρόσθετες δασμολογικές μειώσεις προκειμένου να βοηθηθούν οι ευάλωτες αναπτυσσόμενες χώρες στην τήρηση των διεθνών συμβάσεων και τη ρύθμιση "Όλα εκτός από όπλα" (ΕΒΑ) για πρόσβαση χωρίς δασμούς και ποσοτώσεις για τις 50 λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ).

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΑΠΟ ΑΔΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ, ΟΠΩΣ ΜΕΤΡΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΕΠΙΒΟΛΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ως στόχο να εγγυηθεί το δίκαιο και ισότιμο εμπόριο με τρίτες χώρες, προστατεύοντας παράλληλα τη βιομηχανία και τους παραγωγούς της από επιβλαβείς εμπορικές πρακτικές. Τα τελευταία χρόνια, η ΕΕ έχει δρομολογήσει μια σημαντική αναθεώρηση κρίσιμων κανονισμών που σχετίζονται με το εμπόριο. Ακολουθούν διάφορα παραδείγματα: Η επικαιροποίηση των πρωτογενών κανονισμών αντιντάμπινγκ και αντεπιδότησεων της ΕΕ το 2017 βελτίωσε τη διαφάνεια, την προβλεψιμότητα και την αποτελεσματικότητα των ερευνών και των μέτρων εμπορικής άμυνας. Οι αλλαγές αυτές είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία των ευρωπαϊών παραγωγών από αθέμιτες πρακτικές.

Ο κανονισμός που δημιουργήθηκε το 2020 δημιουργεί ένα πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ για τον συντονισμό των δραστηριοτήτων τους όσον αφορά τις άμεσες ξένες επενδύσεις από τρίτες χώρες, προκειμένου να διασφαλιστούν στρατηγικά σημαντικοί τομείς.

Η επικαιροποιημένη νομοθεσία για τον έλεγχο των εξαγωγών ειδών διπλής χρήσης το 2021 ενσωματώνει την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και την τεχνολογία επιτήρησης, ενισχύοντας την ικανότητα της ΕΕ να αντιμετωπίζει τις μεταβαλλόμενες απειλές για την ασφάλεια και τις ταχείες τεχνολογικές εξελίξεις μειώνοντας τις επιπτώσεις τους.

Ο κανονισμός του 2022 για τον Διεθνή Μηχανισμό Προμηθειών (ΔΜΠ) ενισχύει την ικανότητα της ΕΕ να διαπραγματεύεται την πρόσβαση στην αγορά με τρίτα κράτη, δημιουργώντας νέες προοπτικές για τις επιχειρήσεις της ΕΕ. Μολονότι η ΕΕ διαθέτει

μια τεράστια αγορά δημόσιων συμβάσεων, οι επιχειρήσεις της ΕΕ αντιμετωπίζουν προκλήσεις όταν προσπαθούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε δημόσιες συμβάσεις σε τρίτες χώρες, ιδίως σε τομείς όπου η ΕΕ είναι πολύ ανταγωνιστική, όπως ο εξοπλισμός μεταφορών, οι τηλεπικοινωνίες, η παραγωγή ενέργειας, ο ιατρικός εξοπλισμός και οι υπηρεσίες κατασκευών.

Η ΕΕ αντιμετωπίζει τον στρεβλωτικό αντίκτυπο των επιδοτήσεων από τρίτες χώρες στην αγορά της με την εφαρμογή νέων κανονισμών στον κανονισμό (2022). Οι κανόνες αυτοί αποσκοπούν στη διατήρηση του θεμιτού ανταγωνισμού για όλες τις εταιρείες στην ενιαία αγορά, καθώς οι ξένες επιδοτήσεις έχουν στρεβλώσει την αγορά παρέχοντας στους δικαιούχους αθέμιτα πλεονεκτήματα κατά την απόκτηση εταιρειών ή την εξασφάλιση δημόσιων συμβάσεων στην ΕΕ. Έχει συμφωνηθεί πολιτικά ένα μέσο κατά του εξαναγκασμού για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των εξαναγκαστικών ενεργειών τρίτων εθνών κατά της ΕΕ ή/και των κρατών μελών με αντίμετρα.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ε.Ε.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποκλειστική αρμοδιότητα επί της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ, γεγονός που της επιτρέπει να πρωτοστατεί στην πρόταση και τη διαπραγμάτευση εμπορικών συμφωνιών με τρίτες χώρες βάσει των κανονισμών του ΠΟΕ, ενώ άλλοι τομείς της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, όπως η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, περιλαμβάνουν τη λήψη αποφάσεων από κοινού μεταξύ των κρατών μελών. Τα άρθρα 206 και 207 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) περιγράφουν τον στόχο και τους κανονισμούς της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ. Το άρθρο 218 ΣΛΕΕ περιγράφει τη διαδικασία διαπραγμάτευσης και οριστικοποίησης των εμπορικών συμφωνιών. Τα άρθρα 290, 291 και 294 περιγράφουν τη διαδικασία θέσπισης νομοθετικών πράξεων που σχετίζονται με το εμπόριο, συμπεριλαμβανομένων των εκτελεστικών και κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.

Η δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατευθύνεται από τα κράτη μέλη. Το Συμβούλιο της ΕΕ, το οποίο αποτελείται από εκπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών μελών, λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τις διαπραγματευτικές εντολές, τις

διεθνείς συμφωνίες και τα μέτρα εμπορικής πολιτικής μετά από διαβούλευση με τα σχετικά προπαρασκευαστικά όργανα. Επιπλέον, η σύμφωνη γνώμη του Ελληνικού Κοινοβουλίου είναι απαραίτητη για αποφάσεις που λαμβάνονται σε εμπορικές διαπραγματεύσεις που αφορούν τομείς που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των κρατών μελών, όπως η προστασία των επενδύσεων.

Από την εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας το 2009, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει σημαντικότερο ρόλο στην εμπορική πολιτική. Οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών και τα νομοθετικά μέτρα που αφορούν την εμπορική πολιτική πρέπει να εγκρίνονται τόσο από το Συμβούλιο Υπουργών όσο και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η ΕΝΙΑΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Η πολυεθνική ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται στην εθελοντική δημιουργία κοινών θεσμών που διαμορφώνουν συλλογικές πολιτικές για την επίτευξη κοινών στόχων και συμφερόντων. Η Συνθήκη της Λισαβόνας αντικατέστησε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα με την Ένωση, θεσπίζοντας κοινές πολιτικές με κοινό όραμα και στόχους μεταξύ των κρατών μελών. Η ύπαρξη κοινού οράματος και στόχου δεν σημαίνει αυτομάτως ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής. Οι κοινές πολιτικές και δράσεις μπορούν να εμπίπτουν είτε στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε στην κοινή αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αρμοδιότητες της ΕΕ περιγράφονται στις Συνθήκες της ΕΕ, συγκεκριμένα στα άρθρα 2-6 της ΣΛΕΕ. Η αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ, η οποία περιγράφεται στο άρθρο 3 της ΣΛΕΕ, περιλαμβάνει την τελωνειακή ένωση, την κοινή εμπορική πολιτική, τη νομισματική πολιτική για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, τη θέσπιση κανόνων ανταγωνισμού για την εσωτερική αγορά, την κοινή αλιευτική πολιτική και τις διαπραγματεύσεις για διεθνείς συμφωνίες, όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία της ΕΕ. Αυτή η αποκλειστική αρμοδιότητα διασφαλίζει την αποτελεσματική λειτουργία της εκτελεστικής λειτουργίας της ΕΕ και την τήρηση του ευρωπαϊκού δικαίου που δημιουργήθηκε για τον σκοπό αυτό.

⁹https://repositoryesdda.ekdd.gr/bitstream/123456789/219/1/%CE%9C%CE%A0%CE%91%CE%9C%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%97%CE%A3_%CE%A7%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A6%CE%9F%CE%A1%CE%9F%CE%A3_%CE%A4%CE%95.pdf

Απαγορεύεται στα μεμονωμένα κράτη μέλη να νομοθετούν μόνα τους για εμπορικά θέματα της ΕΕ ή να οριστικοποιούν διεθνείς εμπορικές συμφωνίες.

Η παράλληλη αρμοδιότητα της ΕΕ με τα κράτη μέλη της περιλαμβάνει διάφορους τομείς, όπως η εσωτερική αγορά, η κοινωνική πολιτική, όπως περιγράφεται στη ΣΛΕΕ, η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, η γεωργία και η αλιεία, εξαιρουμένης της διατήρησης των θαλάσσιων βιολογικών πόρων, η ενέργεια, οι μεταφορές, τα διευρωπαϊκά δίκτυα, η προστασία των καταναλωτών, το περιβάλλον, η ελευθερία, η ασφάλεια, η δικαιοσύνη και η ασφάλεια στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης.

Από τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση συχνά έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα σε θέματα ζωτικής σημασίας για την ενιαία αγορά και την αποτελεσματική οικονομική ολοκλήρωσή της. **Η εμπορική πολιτική υπάγεται αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, στην οποία τα κράτη μέλη έχουν παραχωρήσει πλήρη εξουσία για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των εμπορικών πολιτικών της.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει διάφορα μέσα για τη στήριξη της κοινής εμπορικής της πολιτικής, όπως το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο, προτιμησιακές συμφωνίες, πολυμερείς διαπραγματεύσεις και εμπορικά μέσα. Το θεμέλιο της κοινής εμπορικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιγράφεται στο άρθρο 207 παράγραφος 1 στοιχείο α). Το άρθρο 207 διευκρινίζει ότι η κοινή εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα ασκείται σύμφωνα με συνεκτικές αρχές και σε ευθυγράμμιση με τους στόχους και τις αρχές της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Το άρθρο περιγράφει τους τομείς που καλύπτονται από την ενιαία εμπορική στρατηγική της ΕΕ.

Η κοινή εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ομαλής ανάπτυξης του παγκόσμιου εμπορίου, στη σταδιακή άρση των περιορισμών στο διεθνές εμπόριο και στη μείωση των τελωνειακών φραγμών. Αυτό επιτυγχάνεται κυρίως με την ολοκλήρωση και τη δημιουργία ισχυρών και συνεκτικών εμπορικών δεσμών μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία μοιράζονται έναν ενιαίο στόχο και προοπτική. Μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η ενιαία εμπορική

πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει πλέον ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων, όπως οι προσαρμογές των δασμολογικών συντελεστών.

Η σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών περιλαμβάνει τις ανταλλαγές αγαθών και υπηρεσιών, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τα μέτρα απελευθέρωσης, τις άμεσες ξένες επενδύσεις, την εξαγωγική πολιτική και τα μέτρα εμπορικής άμυνας, όπως το ντάμπινγκ και οι επιδοτήσεις, τις ρήτρες διασφάλισης και τις πολιτικές για τους εμπορικούς φραγμούς από τρίτες χώρες. Η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Συνθήκης της Λισαβόνας στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων αναδεικνύει την αφοσίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη σημαντική οικονομική ολοκλήρωση και εναρμόνιση μεταξύ των κρατών μελών, με στόχο μια ευρωπαϊκή οικονομία ευθυγραμμισμένη με το σύγχρονο διεθνές οικονομικό και εμπορικό σύστημα. Ο τομέας των άμεσων ξένων επενδύσεων συμπεριλήφθηκε στο πλαίσιο της Συνθήκης της Λισαβόνας. Η κοινή εμπορική στρατηγική της ΕΕ βασίζεται σε ένα ενιαίο δασμολόγιο που επιβάλλεται σε όλα τα κράτη μέλη, δημιουργώντας έτσι μια κοινή τελωνειακή ένωση και εφαρμόζοντας μέτρα για τη διασφάλιση της κοινής αγοράς. Το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο επιβάλλεται από όλα τα κράτη μέλη, θεωρείται σημαντικό επίτευγμα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και θεμελιώνεται στο άρθρο 28 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα προϊόντα τρίτων χωρών εκτελωνίζονται μία φορά κατά την είσοδό τους στο έδαφος της ΕΕ βάσει του κοινού δασμολογίου και στη συνέχεια μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα εντός του ενιαίου τελωνειακού εδάφους. Το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο της ΕΕ αποτελεί το θεμέλιο της κοινής εμπορικής στρατηγικής της ΕΕ. Τα κοινοτικά θεσμικά όργανα το υιοθέτησαν για πρώτη φορά το 1968 και η υιοθέτησή του σημαίνει ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ χάνουν τη δυνατότητα να έχουν ανεξάρτητη εμπορική και τελωνειακή πολιτική. Η βάση δεδομένων TARIC δημιουργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87, γνωστό ως "Δασμολογική και Στατιστική Ονοματολογία και Κοινό Δασμολόγιο", για να παρέχει ένα νομικό πλαίσιο για το ενιαίο δασμολογικό σύστημα της ΕΕ. Εισάγει ένα τυποποιημένο σύστημα κωδικοποίησης και κατηγοριοποίησης των προϊόντων, το οποίο σήμερα αναφέρεται ως "Συνδυασμένη Ονοματολογία" και χρησιμεύει ως "Κοινό Δασμολόγιο", που απαιτείται για την επεξεργασία και τη διάδοση των εμπορικών στατιστικών της ΕΕ. Το Συμβούλιο είναι αρμόδιο για την πραγματοποίηση τυχόν αλλαγών στο κοινό εξωτερικό δασμολόγιο της ΕΕ βάσει πρότασης της Επιτροπής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1. Ορισμοί και πεδίο εφαρμογής

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗ:

⁷Εννοείται κάθε επίσημη συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ οντοτήτων αναγνωρισμένων από το διεθνές δίκαιο με σκοπό τη δημιουργία έννομων συνεπειών. Χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα διάφορες ορολογίες όπως σύμβαση, συμφωνία, πρωτόκολλο, διακήρυξη κ.λπ. Μια διεθνής συνθήκη είναι ένα νομικό έγγραφο όπου δύο ή περισσότερες οντότητες του διεθνούς δικαίου συμφωνούν να θεσπίσουν, να αλλάξουν ή να άρουν δικαιώματα και ευθύνες στο πεδίο του διεθνούς δικαίου, τα οποία θα ρυθμίζονται από αυτήν. Για να εφαρμοστούν αυτά τα δικαιώματα, πρέπει να πληρούνται διάφορες προϋποθέσεις. Αυτές αφορούν την ικανότητα των υποκειμένων να συνάψουν μια συνθήκη, την εκούσια συμφωνία τους να δεσμευτούν από αυτήν και τη νομιμότητα του περιεχομένου και των στόχων της συνθήκης.

ΣΥΜΒΑΣΗ: Είναι μια διεθνής συμφωνία που διέπεται από το διεθνές δίκαιο και είναι γραπτή. Μπορεί να είναι μεταξύ ενός ή περισσότερων κρατών και ενός ή περισσότερων διεθνών οργανισμών ή μεταξύ διεθνών οργανισμών. Η συμφωνία αυτή μπορεί να περιλαμβάνεται σε ένα μόνο έγγραφο ή σε πολλαπλά συναφή έγγραφα, ανεξάρτητα από την ειδική ονομασία της. Η Σύμβαση της Βιέννης διέπει τις γραπτές διεθνείς συνθήκες και δεν καλύπτει τυχόν προφορικές συμφωνίες. Οι διεθνείς συνθήκες είναι νομικά υποχρεωτικές μόνο για τις χώρες που έχουν συμφωνήσει σε αυτές.

ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΗ

⁸Η ξένη επένδυση είναι η διασυνοριακή μεταφορά κεφαλαίων, αγαθών, υπηρεσιών, συμφερόντων και δικαιωμάτων από επενδυτή που είναι υπήκοος ή κάτοικος του

⁷Κανονισμός (ΕΕ) 2019/452 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0452&from=nl>
<https://eclass.aegean.gr/modules/document/file.php/SOC113/Διεθνείς%20Συνθήκες.pdf>,

Διπλωματική εργασία: “Οι λόγοι ακυρότητας των διεθνών συνθηκών” Μαριάννα Ν. Σπαθάρη, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο Δ.Π.Θ., 2016

Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο-Σημειώσεις Παραδόσεων 2012-13, Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής Δ.Π.Θ.,

⁸ Διπλωματική εργασία, Σπυριδούλα Μαρίας Παπαγιάννη, «Η διαιτητική επίλυση των επενδυτικών διαφορών και η σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», Αθήνα, Νοέμβριος 2021,

κράτους από το οποίο προέρχεται η επένδυση προς το κράτος υποδοχής της επένδυσης. Οι εισροές μπορεί να είναι πραγματικές, όπως το μετοχικό κεφάλαιο και ο εξοπλισμός, ή άυλες, όπως η τεχνογνωσία στην οργάνωση της παραγωγής, στον έλεγχο της ποιότητας και στο μάρκετινγκ.

Οι ξένες επενδύσεις κατηγοριοποιούνται σε άμεσες ξένες επενδύσεις και επενδύσεις χαρτοφυλακίου:

Οι **ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ** αντιπροσωπεύουν την επιθυμία ενός άμεσου επενδυτή να έχει μακροπρόθεσμη συμμετοχή σε μια επιχείρηση άμεσων ξένων επενδύσεων. Η διαρκής συμμετοχή περιλαμβάνει μια παρατεταμένη σχέση μεταξύ του επενδυτή και της επενδυτικής επιχείρησης, με τον επενδυτή να ασκεί ουσιαστικό έλεγχο στη λειτουργία της επιχείρησης. Για να επιδείξει κανείς διαρκές συμφέρον, πρέπει να κατέχει τουλάχιστον το 10% των μετοχών με δικαίωμα ψήφου, είτε άμεσα είτε έμμεσα. Όλες οι οντότητες που συνδέονται με την επιχείρηση και τυχόν επενδυτές που συνδέονται με την επιχείρηση βρίσκονται υπό άμεση σχέση παρέμβασης.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ: Αντίθετα, η μεταφορά κεφαλαίων για την απόκτηση μετοχών σε εταιρεία που έχει συσταθεί βάσει αλλοδαπού δικαίου ή λειτουργεί σε άλλο κράτος θεωρείται επένδυση χαρτοφυλακίου. Οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου δεν έτυχαν προστασίας βάσει του εθιμικού διεθνούς δικαίου, δεδομένου ότι θεωρήθηκε ότι περιλαμβάνουν έναν τυπικό επιχειρηματικό κίνδυνο τον οποίο οι επενδυτές αναμένεται να αναγνωρίσουν. Το εθιμικό διεθνές δίκαιο διασφαλίζει τη φυσική ιδιοκτησία και άλλα περιουσιακά στοιχεία ενός επενδυτή που επενδύονται άμεσα μέσω των αρχών της διπλωματικής προστασίας και της κρατικής λογοδοσίας.

Η επένδυση δεν είναι μια νομική φράση. Πιθανόν, προέρχεται από την οικονομική γλώσσα. Αυτό το κενό στο διεθνές δίκαιο αποτέλεσε μια ευκαιρία για την αποσαφήνιση του όρου με βάση τις προτιμήσεις των εμπλεκόμενων χωρών και τους στόχους των νομικών συμφωνιών. Δεν υπάρχει καθολικά συμφωνημένος ορισμός σε ένα νομοθετικό έγγραφο, αλλά οι ΔΕΣ προσφέρουν έναν ενδεικτικό κατάλογο κατά περίπτωση, παρόμοιο με την ιδέα του επενδυτή. Στη διατύπωση της NAFTA, υπάρχει

NAFTA. Άρθρο 1139

μια εννοιολογική διάκριση στον ορισμό της επένδυσης, ο οποίος είναι ευρύς αλλά αποκλειστικός. Ο αποκλειστικός ορισμός αποσκοπεί στον περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της συνθήκης στις οικονομικές πράξεις που χαρακτηρίζονται ως επενδύσεις. Η διατύπωση της NAFTA διευκρινίζει ότι οι χρηματικές απαιτήσεις που απορρέουν από εμπορικές συμβάσεις που σχετίζονται με την πώληση υπηρεσιών και αγαθών, καθώς και οι πιστωτικές ρυθμίσεις που συνδέονται με εμπορικές συναλλαγές, δεν θεωρούνται επενδύσεις.

ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ: Ο ορισμός του επενδυτή προκύπτει από τη θεμελιώδη έννοια της επένδυσης. Ως επενδυτές ορίζονται τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα υπό ευρεία έννοια. Ο επενδυτής δεν ορίζεται στη βιβλιογραφία, αλλά αντίθετα καθορίζεται σε κάθε περίπτωση από διμερείς ή πολυμερείς επενδυτικές συνθήκες. Ο καθορισμός του προσωπικού πεδίου εφαρμογής είναι ζωτικής σημασίας για την πρόσβαση των επενδυτών στα προνόμια των συνθηκών, όπως το δικαίωμα διαιτησίας.

Η ΕΠΕΝΔΥΣΗ

⁹ Αν και σχετίζεται πρωτίστως με τα οικονομικά, η έννοια της **επένδυσης** δεν είναι περιορισμένη ως προς το πεδίο ή το περιεχόμενό της. Η έννοια είναι ανοικτή σε νομική αξιολόγηση και μελέτη. Σε διεθνές επίπεδο, υπάρχει σκόπιμη αβεβαιότητα, καθώς το διεθνές δίκαιο επιτρέπει την ελεύθερη ερμηνεία της έννοιας της επένδυσης από τα μέρη που εμπλέκονται στη σύμβαση, είτε πρόκειται για κράτη είτε για ιδιώτες. Επί του παρόντος, δεν υπάρχει καθολικά αποδεκτός ορισμός της ευρείας ή περιορισμένης έννοιας της επένδυσης, όπως αυτή δημιουργείται από το δίκαιο, καθιστώντας την προσαρμόσιμη με βάση τα συγκεκριμένα δίκαια (εθνικά, διμερή ή διεθνή). Μια ευρεία έννοια όπως η επένδυση δεν μπορεί να οριστεί απλώς ως οποιοδήποτε είδος περιουσιακού στοιχείου. Το Compact Oxford English Dictionary ορίζει την επένδυση ως "1. Η πράξη ή η διαδικασία της επένδυσης- 2. Ένα πράγμα που αξίζει να αγοραστεί επειδή μπορεί να είναι επωφελές ή χρήσιμο στο μέλλον". Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) ορίζει τις άμεσες ξένες επενδύσεις ως μια επένδυση που αποσκοπεί στην απόκτηση μόνιμου συμφέροντος από μια εγχώρια οντότητα μιας οικονομίας (άμεσος επενδυτής) σε μια οικονομική οντότητα που συμμετέχει σε μια οικονομία διαφορετική από τον επενδυτή. Το πρότυπο διμερούς

⁹ https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/16476/1/KolovosA_2023.pdf

επενδυτικής συνθήκης των Ηνωμένων Πολιτειών του 2004 αποσκοπούσε στην αποσαφήνιση του ορισμού της επένδυσης ως κάθε περιουσιακού στοιχείου που ανήκει ή ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από τον επενδυτή, με χαρακτηριστικά όπως η δέσμευση κεφαλαίων ή πόρων, η προσδοκία οφέλους ή κέρδους και η ανάληψη κινδύνου.

Η πολυμερής σύμβαση της Ουάσιγκτον ή η σύμβαση ICSID, η οποία αφορά διαφορές μεταξύ κρατών και ξένων επενδυτών, μπορεί να προσφέρει έναν ακριβή ορισμό της επένδυσης ως νομικής έννοιας. Το άρθρο 25 της ιδρυτικής σύμβασης του ICSID ορίζει ότι η δικαιοδοσία του καλύπτει τις νομικές διαφορές που σχετίζονται με επενδύσεις μεταξύ ενός συμβαλλόμενου κράτους και ενός υπηκόου άλλου συμβαλλόμενου κράτους. Ηθελμένα δεν δόθηκε στη Συνθήκη ένας σαφής και περιοριστικός ορισμός της επένδυσης, ώστε να διασφαλιστεί η ευελιξία και η σημασία της σε μελλοντικές διαφορές. Η ευθύνη για τον ορισμό της επένδυσης σε κάθε διαφορά αφέθηκε στα διαιτητικά δικαστήρια και στη νομολογία που θα δημιουργούσαν.

Η έκθεση για τη σύμβαση ICSID υποστηρίζει ουσιαστικά την ιδέα ότι η έννοια της επένδυσης δεν έχει οριστεί λόγω του σημαντικού ρόλου της συναίνεσης των μερών και του μηχανισμού για τα συμβαλλόμενα κράτη να καθορίζουν τα είδη των διαφορών που θέλουν να υποβάλουν στο Κέντρο. Η νομική ιδέα της επένδυσης εξετάστηκε για πρώτη φορά στην υπόθεση Fedax N.V. κατά της Δημοκρατίας της Βενεζουέλας, η οποία επικεντρώθηκε στις αντικειμενικές προϋποθέσεις που ορίζουν μια επένδυση. Η απόφαση αναφέρει ότι τα βασικά χαρακτηριστικά της επένδυσης αξιολογούνται με βάση τη διάρκεια, την κανονικότητα του κέρδους και της απόδοσης, την ανάληψη κινδύνου, την ουσιαστική δέσμευση της επένδυσης και τη συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας υποδοχής. Στην υπόθεση Salini Construttori S.p.A. και Italstrade S.p.A. κατά Ιορδανίας, Award, ICSID, Case No ARB/02/13, αναφέρεται ρητά ότι πρέπει να πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις για να θεωρηθεί μια επένδυση έγκυρη. Τέσσερα κριτήρια καθορίστηκαν αυτή τη φορά, τα οποία αφορούσαν τα εξής. Μια επένδυση απαιτεί από τον επενδυτή να παράσχει χρηματοοικονομικά ή άλλα πολύτιμα περιουσιακά στοιχεία, να δεσμευτεί στη χώρα υποδοχής για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, να αντιμετωπίσει τους κινδύνους της επένδυσης στη χώρα αυτή και να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Μετά την εξέταση της θεωρίας και της νομολογίας από διάφορες υποθέσεις, είναι προφανές ότι η έννοια της εμπορικής επένδυσης ή της επένδυσης στο εταιρικό δίκαιο

δεν χρειάζεται να ταυτίζεται με την έννοια της επένδυσης στο διεθνές δίκαιο και δεν έρχονται σε σύγκρουση μεταξύ τους. Ένας επενδυτής που δραστηριοποιείται στο εξωτερικό μέσω άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) ή επενδύσεων χαρτοφυλακίου επιδιώκει να αποκομίσει κέρδη από μια ξένη χώρα με διάφορα μέσα.

Έτσι, για να προσδιοριστεί το σχετικό δίκαιο σε κάθε περίπτωση σχετικά με τις ξένες επενδύσεις, είναι απαραίτητο να εξεταστεί ο ορισμός της επένδυσης όπως περιγράφεται από τον Π. Γκλαβίνη σε συμφωνία με το εθιμικό διεθνές δίκαιο. 1) Εισφορά κεφαλαίου ή επένδυση περιουσιακών στοιχείων- 2) δέσμευση για επένδυση στη χώρα υποδοχής για περίοδο πέραν των δύο ετών- 3) έκθεση της επένδυσης στους κινδύνους της χώρας υποδοχής κατά τη διάρκεια του εν λόγω χρονικού διαστήματος.

2.2. Θεωρητικές προοπτικές για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη των Διεθνών Επενδυτικών Συμφωνιών (ΔΕΣ)

1. ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

¹⁰ Το δίκαιο που διέπει τις διεθνείς συνθήκες, όπως αυτές ορίζονται στενότερα ως η δικαιοπραξία και ευρύτερα ως η συμβατική σχέση μεταξύ των υποκειμένων του διεθνούς δικαίου (κρατών και διεθνών οργανισμών) που αποσκοπεί στην παραγωγή συγκεκριμένων εννόμων συνεπειών, υπήρξε έως το 1969 που συνήφθη η Σύμβαση της Βιέννης περί του δικαίου των συνθηκών κατά βάση εθιμικό. Έκτοτε, ισχύει και εφαρμόζεται η Σύμβαση της Βιέννης, η οποία κωδικοποίησε το έως τότε ισχύον εθιμικό δίκαιο, περιλαμβάνοντας περαιτέρω και νέες ρυθμίσεις, καθώς και η νεότερη Σύμβαση του 1986 περί του δικαίου των συνθηκών μεταξύ κρατών και διεθνών οργανισμών και μεταξύ διεθνών οργανισμών, η οποία υιοθετήθηκε από τη Διεθνή Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών μετά από πρωτοβουλία της Επιτροπής του Διεθνούς Δικαίου.

2. ΤΥΠΟΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

¹⁰ Διμερείς επενδυτικές συμφωνίες — ΕΕ και τρίτες χώρες
<https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/bilateral-investment-agreements-eu-and-non-eu-countries.html>
https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/15408/1/AndreouT_2023.pdf

Διμερείς επενδυτικές συνθήκες (BITs) : Καθορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις για ιδιωτικές επενδύσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων από μια χώρα σε μια άλλη. Οι διμερείς επενδυτικές συνθήκες είναι συμφωνίες μεταξύ δύο εθνών που αποσκοπούν στη διασφάλιση και ενίσχυση των επενδυτικών δραστηριοτήτων μεταξύ τους. Οι συμφωνίες συχνά καλύπτουν πτυχές όπως η προστασία των επενδύσεων, τα δικαιώματα των επενδυτών, οι μέθοδοι επίλυσης διαφορών και οι εγγυήσεις για απεριόριστη ροή κεφαλαίων.

Υποκατηγορίες:

Διμερείς επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ εντός της ΕΕ:

Πρόκειται για συμφωνίες που συνάπτονται στο εσωτερικό μιας οικονομικής ή πολιτικής ένωσης, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), σχετικά με τις επενδύσεις μεταξύ των χωρών μελών της ένωσης. Οι συμφωνίες αυτές καθορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις για επενδύσεις στο έδαφος της ΕΕ και προωθούν τις επενδύσεις εντός της ΕΕ.

Διμερείς επενδυτικές συμφωνίες εκτός ΕΕ:

Πρόκειται για συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων χωρών. Η συμφωνία αυτή συχνά περιγράφει τους όρους και τις προϋποθέσεις για επενδύσεις μεταξύ των χωρών της ένωσης και μιας τρίτης χώρας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών επίλυσης διαφορών και άλλων θεμάτων που σχετίζονται με τις επενδύσεις.

ΔΕΣ μεταξύ μιας χώρας της ΕΕ και τρίτης χώρας:

Οι ΔΕΣ που υπογράφηκαν πριν από την 1η Δεκεμβρίου 2009 μπορούν, κατόπιν έγκρισης της Επιτροπής:

- να διατηρηθούν σε ισχύ ή να τεθούν σε ισχύ υπό τους όρους του κανονισμού μέχρι να τεθεί σε ισχύ μια ΔΕΣ μεταξύ της ΕΕ και τρίτης χώρας,
- να τροποποιηθούν (συμπεριλαμβανομένης της αντιμετώπισης της ασυμβατότητας μεταξύ της ΔΕΣ και της νομοθεσίας της ΕΕ) ή μπορεί να συναφθεί μια νέα συμφωνία υπό τους όρους που προβλέπονται στον κανονισμό.

Οι ΔΕΣ που υπογράφηκαν **μεταξύ της 1ης Δεκεμβρίου 2009 και της 9ης Ιανουαρίου 2013** διατηρούνται ή τίθενται σε ισχύ εάν, κατά την άποψη της Επιτροπής, δεν αντιβαίνουν σε άλλη νομοθεσία της ΕΕ, δεν είναι ασύμβατες με τις αρχές της ΕΕ και δεν θεωρούνται περιττές ενόψει των διαπραγματεύσεων της Επιτροπής με αυτήν την τρίτη χώρα·

- εάν πληρούνται οι όροι του κανονισμού, η Επιτροπή μπορεί να εξουσιοδοτήσει μια χώρα της ΕΕ να αρχίσει διαπραγματεύσεις με τρίτη χώρα σχετικά με **μια νέα ΔΕΣ ή να υπογράψει και να συνάψει νέα ΔΕΣ**, αν το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης συνάδει με τις απαιτήσεις του κανονισμού.

Αυτές οι συνθήκες αποσκοπούν στην ενθάρρυνση των άμεσων ξένων επενδύσεων στα κράτη υποδοχής διασφαλίζοντας πρότυπα για τη μεταχείριση ξένων επενδυτών, συμπεριλαμβανομένης αποζημίωσης για την απαλλοτρίωση ξένων επενδύσεων, προστασία από την αθέμιτη και άνιση μεταχείριση ξένων επενδυτών, και προστασία έναντι διακριτικής μεταχείρισης και έλλειψη πλήρους προστασίας και ασφάλειας.

Οι διμερείς επενδυτικές συνθήκες προβλέπουν συχνά διεθνή διαιτησία για την επίλυση διαφορών μεταξύ των κρατών υποδοχής και των επενδυτών, συνήθως μέσω **Διαιτησία ICSID**, αλλά και μέσω **UNCITRAL διαιτησία, Διαιτησία SCC** και σε ορισμένες περιπτώσεις **Διαιτησία ICC**. Ένας εκπληκτικός αριθμός κρατών έχουν συνάψει διμερείς επενδυτικές συνθήκες, και εκτιμάται ότι **πάνω από 2,500 διμερείς επενδυτικές συνθήκες** ισχύουν σήμερα. Οι περισσότερες χώρες έχουν υπογράψει ένα BIT.

Ενδεικτικά παραδείγματα Διμερών Επενδυτικών Συνθηκών, αποτελούν η Διμερής Επενδυτική Συνθήκη που υπεγράφη το 2014 μεταξύ Ελλάδας και Κουβέιτ και τέθηκε σε ισχύ το Μάρτιο του 2019, για τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την ανάπτυξη της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ τους και, ειδικότερα, για επενδύσεις από επενδυτές του ενός συμβαλλόμενου κράτους προς το άλλο, η Διμερής Επενδυτική Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Ιαπωνία που υπεγράφη το 2018 και τέθηκε σε ισχύ το 2019, για τη θέσπιση σαφών και αμοιβαία επωφελών κανόνων που διέπουν το εμπόριο και τις επενδύσεις μεταξύ των μερών και για την μείωση των εμποδίων, η Διμερής Επενδυτική Συνθήκη μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου που υπεγράφη στις 30-12-2020 και τέθηκε σε ισχύ 1-05-2021, για τη

θέσπιση σαφών και αμοιβαία επωφελών κανόνων που διέπουν το εμπόριο και τις επενδύσεις και για τη θέσπιση κανόνων επίλυσης διαφορών, η Διμερής Επενδυτική Συνθήκη που υπεγράφη το 2012 και τέθηκε σε εφαρμογή το 2013 μεταξύ της Κοινής Αγοράς της Αμερικής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την ενίσχυση των οικονομικών τους σχέσεων, ιδίως του εμπορίου και των επενδύσεων και τη βελτίωση του επιπέδου πρόσβασης των Δημοκρατιών της Κεντρικής Αμερικής στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ:

Η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου είναι μια συμφωνία ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα κράτη με σκοπό να μειωθούν τα μεταξύ τους σύνορα στις εισαγωγές και τις εξαγωγές. Με άλλα λόγια, περιλαμβάνουν τόσο διατάξεις για τη διευκόλυνση του εμπορίου, όσο και για την προστασία των επενδύσεων μεταξύ των συμβαλλομένων χωρών.

Μέσα από τις πολιτικές ελεύθερου εμπορίου τα αγαθά και οι υπηρεσίες μπορούν να αγοραστούν και να πωληθούν σε διεθνή όρια με πολύ μικρούς ή καθόλου κυβερνητικούς δασμούς, ποσοστά, επιδοτήσεις ή απαγορεύσεις που περιορίζουν τις αγοραπωλησίες. Η ιδέα του ελεύθερου εμπορίου είναι το αντίθετο του εμπορικού προστατευτισμού ή της οικονομικής απομόνωσης.

ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΜΙΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ;

Τη σύγχρονη εποχή, η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου εφαρμόζεται συχνά μέσω μιας επίσημης, κοινής συμφωνίας ανάμεσα στα εμπλεκόμενα έθνη. Παρόλα αυτά, μια πολιτική ελεύθερου εμπορίου μπορεί απλά να σημαίνει την απουσία κάθε εμπορικού περιορισμού. Μια κυβέρνηση, δε χρειάζεται να αναλάβει συγκεκριμένη δράση για να προάγει το ελεύθερο εμπόριο. Αυτή η πολιτική αναφέρεται σαν το εμπορικό *laisser-faire* ή αλλιώς εμπορική ελευθεροποίηση. Οι κυβερνήσεις με πολιτική ελεύθερου εμπορίου ή συμφωνίες, δεν εγκαταλείπουν απαραίτητα όλους τους ελέγχους των εισαγωγών και εξαγωγών. Δεν εξαλείφουν επίσης όλες τις πολιτικές του προστατευτισμού.

Στο σύγχρονο διεθνές εμπόριο, λίγες συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου έχουν σαν αποτέλεσμα το απολύτως ελεύθερο εμπόριο. Για παράδειγμα, ένα κράτος μπορεί να επιτρέψει το ελεύθερο εμπόριο με ένα άλλο κράτος με εξαιρέσεις που απαγορεύουν την εισαγωγή συγκεκριμένων ουσιών ή φαρμάκων που δεν εγκρίνονται από τους ρυθμιστές. Μπορεί επίσης να απαγορευτούν ζώα που δεν έχουν εμβολιαστεί ή επεξεργασμένα φαγητά που δεν ανταποκρίνονται στα ποιοτικά τους στάνταρ. Μια χώρα μπορεί επίσης να έχει σε εφαρμογή πολιτικές που αποκλείουν συγκεκριμένα προϊόντα από την επιβολή δασμών. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να προστατεύσει τους παραγωγούς της από τον εξωγενή ανταγωνισμό στον τομέα τους.

ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΜΕΡΚΑΝΤΙΛΙΣΜΟΣ

Πριν το 1800, το παγκόσμιο εμπόριο κυριαρχούνταν από τη θεωρία του μερκαντιλισμού. Αυτή η θεωρία έδινε προτεραιότητα στο να υπάρχει ευνοϊκή εμπορική ισορροπία σε σχέση με τις άλλες χώρες και να συγκεντρωθούν περισσότερα αποθέματα πολύτιμων μετάλλων (χρυσού και ασημιού). Για να επιτευχθεί ευνοϊκή ισορροπία εμπορίου, οι χώρες συχνά θέτανε όρια όπως φόρους και δασμούς έτσι ώστε να αποθαρρύνουν τους κατοίκους από την αγορά εισαγόμενων προϊόντων στηρίζοντας με αυτό τον τρόπο τις τοπικές οικονομίες.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ

Ο Ricardo εισήγαγε τον όρο “συγκριτικό πλεονέκτημα” ο οποίος αναφέρει ότι οι χώρες μπορούν να έχουν τα μέγιστα οφέλη μέσω του ελεύθερου εμπορίου. Τόνισε επίσης ότι οι χώρες μπορούν να έχουν τα μέγιστα οφέλη μέσω του ελεύθερου εμπορίου. Υποστήριξε επίσης ότι εάν οι χώρες θέσουν σαν προτεραιότητα την παραγωγή των αγαθών που μπορούν να παράγουν πιο φτηνά από τις άλλες χώρες (εκεί όπου έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα) θα μπορέσουν να παράγουν περισσότερα αγαθά συνολικά από όταν αν περιόριζαν το εμπόριο.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το ελεύθερο εμπόριο έχει επιτρέψει σε πολλές χώρες να απολαμβάνουν γρήγορη οικονομική ανάπτυξη επικεντρώνοντας στις εξαγωγές και τα αποθέματα στα οποία έχουν ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Πολλές χώρες έχουν καταφέρει να προσεγγίσουν ξένες επενδύσεις και να παρέχουν σχετικά υψηλόμισθες θέσεις εργασίας για τον εγχώριους εργαζόμενους.

ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΤΙΜΕΣ

Για τους καταναλωτές, το ελεύθερο εμπόριο δημιουργεί ανταγωνιστικό περιβάλλον στο οποίο οι χώρες κάνουν το παν για να παρέχουν τις χαμηλότερες δυνατές τιμές για τα αποθέματα τους. Αυτό επιτρέπει στους κατασκευαστές να παρέχουν χαμηλότερες τιμές για τα τελικά προϊόντα αυξάνοντας την αγοραστική δύναμη για όλους τους καταναλωτές.

ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΩΛΕΙΑ

Όταν μια χώρα ανοίγει τα σύνορα της στο ελεύθερο εμπόριο, υπάρχουν οικονομικά μειονεκτήματα για ορισμένους. Οι εγχώριες οικονομίες μπορεί να μην μπορούν να ανταγωνιστούν με τις ξένες προκαλώντας τοπική ανεργία. Οι μεγάλης κλίμακας βιομηχανίες μπορεί να καταφύγουν σε χώρες με πιο χαλαρό περιβαλλοντικό και εργατικό νομικό πλαίσιο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα περισσότερη μόλυνση και την εξάπλωση της παιδικής εργασίας.

ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ

Το ελεύθερο εμπόριο μπορεί επίσης να κάνει τις χώρες πιο εξαρτημένες από την παγκόσμια αγορά. Για παράδειγμα, ενώ οι τιμές για κάποια αγαθά μπορεί να είναι πιο καλές, στην παγκόσμια αγορά υπάρχουν στρατηγικά οφέλη για μια χώρα η οποία παράγει εγχώρια αυτά τα αγαθά. Σε περίπτωση πολέμου ή κρίσης, η χώρα μπορεί να αναγκαστεί να ξαναχτίσει αυτές τις βιομηχανίες από την αρχή.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα ελεύθερου εμπορίου σήμερα. Τα κράτη-μέλη σχηματίζουν μια ξεχωριστή άνευ συνόρων οντότητα για τους σκοπούς του εμπορίου. Η υιοθέτηση του ευρώ από τα περισσότερα αυτά κράτη ομαδοποιεί περαιτέρω την κατάσταση. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής αυτή τη στιγμή έχουν έναν αριθμό συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου. Αυτές συμπεριλαμβάνουν πολυεθνικές συμφωνίες, όπως η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Βόρειας Αμερικής (NAFTA-North America Free Trade Agreement), η οποία καλύπτει τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, τον Καναδά και το Μεξικό και την CAFTA (Central America

Free Trade Agreement-Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου Κεντρικής Αμερικής) η οποία περιλαμβάνει τις περισσότερες πολιτείες της Κεντρικής Αμερικής. Υπάρχουν επίσης ξεχωριστές εμπορικές συμφωνίες με χώρες όπως η Αυστραλία και το Περού.

Συνολικά, οι συμφωνίες αυτές σημαίνουν ότι σχεδόν τα μισά από το σύνολο των αγαθών που εισάγονται στις Ηνωμένες Πολιτείες έρχονται χωρίς δασμούς σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της κυβέρνησης. Ο μέσος δασμός εισαγωγών σε βιομηχανικά προϊόντα είναι 2%. Οι Αμερικάνικες ομάδες ειδικού ενδιαφέροντος έχουν πετυχημένα καταφέρει να θεσπίσουν εμπορικούς περιορισμούς σε εκατοντάδες εισαγωγές οι οποίες περιλαμβάνουν το ατσάλι, τη ζάχαρη, τα αυτοκίνητα, το γάλα, τον τόνο, το μοσχάρι και τα τζιν.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ: είναι συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ πολλών χωρών σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ή ομάδα εθνών. Συχνά περιέχουν ρήτρες για τη βελτίωση της οικονομικής ολοκλήρωσης στην περιοχή, τη δημιουργία μιας ενιαίας επενδυτικής ζώνης και τη διευκόλυνση των διασυνοριακών επενδύσεων. Οι συμφωνίες αυτές είναι ζωτικής σημασίας για τη διεθνή επενδυτική διακυβέρνηση και συμβάλλουν στη δημιουργία ενός πλαισίου που υποστηρίζει τις επενδύσεις και προστατεύει τα δικαιώματα των επενδυτών.

¹¹**ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ:** Αυτές οι συμφωνίες περιλαμβάνουν πολλές χώρες και επιδιώκουν την προώθηση και την προστασία των επενδύσεων σε διεθνές επίπεδο. Οι πολυμερείς επενδυτικές συνθήκες (Multilateral Investment Treaties), είτε ρυθμίζουν επενδυτικές σχέσεις σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας, είτε αποτελούν πολυμερείς συμβάσεις που προβλέπουν εγγυήσεις προστασίας, όπως οι διμερείς επενδυτικές συνθήκες και εφαρμοστέους κανόνες σε επενδυτικές διενέξεις.

Μία από τις σημαντικότερες πολυμερείς επενδυτικές συνθήκες είναι η Σύμβαση της Σεούλ του 1985 για την ίδρυση της MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency), η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 1988 και σκοπός της είναι να ενθαρρύνει τις

¹¹ <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201508/volume-1508-I-26012-English.pdf>

επενδύσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες προσφέροντας ασφάλιση κινδύνου, ώστε με την προώθηση των άμεσων ξένων επενδύσεων σε αναπτυσσόμενες χώρες, να στηρίζεται η οικονομική ανάπτυξη, η μείωση της φτώχειας και η βελτίωση της ζωής των ανθρώπων. Άλλη μια πολυμερής επενδυτική συνθήκη, άξια μνείας, είναι η Συμφωνία NAFTA (North – American FREE Trade Agreement) η οποία υπεγράφη το 1992 και τέθηκε σε εφαρμογή το 1994, μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και των χωρών του Μεξικού και Καναδά, η οποία αποτελεί μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με σκοπό την εξάλειψη των φραγμών στο εμπόριο και τις επενδύσεις μεταξύ των ΗΠΑ, του Καναδά και του Μεξικού.

Πλέον η συνθήκη αυτή αντικαταστάθηκε από την Συμφωνία μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, των Ηνωμένων Πολιτειών του Μεξικού και του Καναδά (USMCA), η οποία υπεγράφη το 2018 και τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιούλιο του 2020, οι διατάξεις της οποίας καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων, των γεωργικών προϊόντων, των αστεγών, των βιομηχανικών προϊόντων, των συνθηκών εργασίας, του ψηφιακού εμπορίου. Τέλος, σημαντική πολυμερής επενδυτική συνθήκη είναι και η Συνθήκη Ενεργειακού Χάρτη (Energy Charter Treaty) η οποία υπεγράφη το 1994 και τέθηκε σε εφαρμογή το 1998 και η οποία αποτελεί μια διεθνή συμφωνία θεσπίζουσα ένα πολυμερές πλαίσιο για τη διασυνοριακή συνεργασία στον κλάδο της ενέργειας, κυρίως στη βιομηχανία ορυκτών καυσίμων. Η συνθήκη του Ενεργειακού Χάρτη καταλαμβάνει όλο το βεληνεκές των εμπορικών ενεργειακών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων του εμπορίου, της διαμετακόμισης, των επενδύσεων και της ενεργειακής απόδοσης. Στη συνθήκη αυτή περιέχονται διαδικασίες επίλυσης διαφορών τόσο για τα κράτη μέρη της Συνθήκης, σε σχέση με άλλα κράτη, όσο και μεταξύ των κρατών και των επενδυτών άλλων κρατών που έχουν πραγματοποιήσει επενδύσεις στην επικράτεια του συμβαλλόμενου μέρους – κράτους υποδοχής της επένδυσης.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ: περιλαμβάνουν περιορισμένο αριθμό εθνών και συνήθως δεν είναι προσβάσιμες σε όλες τις χώρες. Οι συμφωνίες είναι δεσμευτικές αποκλειστικά για τις χώρες μέλη και εφαρμόζονται μόνο σε αυτές. Αυτοί οι μηχανισμοί αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία στις υποθέσεις

των ΑΞΕ. Οι περιφερειακές συμφωνίες οικονομικής ολοκλήρωσης αποτελούν ένα αξιοσημείωτο υποσύνολο. Παρουσιάζουν συχνά υψηλότερο επίπεδο ενότητας και συνεργασίας μεταξύ των μελών τους, που συνήθως χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη "υπερεθνικών" θεσμών, καθιστώντας δύσκολη την εξαγωγή καθολικών συνεπειών από τους κανονισμούς τους. Η εκτεταμένη απελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η εξάλειψη των μέτρων που εισάγουν διακρίσεις και η υιοθέτηση κοινών κανόνων μεταξύ των μελών της έχουν επηρεάσει σημαντικά τις άμεσες ξένες επενδύσεις μεταξύ των χωρών μελών και είχαν σημαντικό αντίκτυπο στις επενδύσεις από και προς τρίτες χώρες. Οι επενδύσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες έχουν επηρεαστεί από τις συμφωνίες μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού. Ωστόσο, οι διμερείς και πολυμερείς ρυθμίσεις που περιγράφονται στις συμβάσεις συχνά αργούσαν να υλοποιηθούν.

Άλλες συμφωνίες περιφερειακής ολοκλήρωσης μπορεί να περιλαμβάνουν λιγότερο εκτεταμένη ολοκλήρωση, αλλά εξακολουθούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη ρύθμιση των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ). Η NAFTA (Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου Βόρειας Αμερικής) είναι ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα περιφερειακής συμφωνίας που δεν αφορά αποκλειστικά τις βιομηχανικές χώρες και έχει τη δυνατότητα να συμπεριλάβει και άλλες χώρες. Η NAFTA είναι μια ζώνη ελεύθερου εμπορίου που περιλαμβάνει διατάξεις για τις άμεσες ξένες επενδύσεις, γεγονός που τη διακρίνει από μια ενιαία αγορά ή μια οικονομική ένωση όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ρυθμίσεις της σχετικά με το θέμα αυτό έχουν ήδη επηρεάσει σημαντικά τις προηγούμενες συμφωνίες. Οι πρόσφατες συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου συχνά ενσωματώνουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις στο πεδίο εφαρμογής τους, υποδηλώνοντας μια αξιοσημείωτη τάση.

Η συμφωνία-πλαίσιο για τον επενδυτικό χώρο ASEAN (Ένωση των Χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας) εστιάζει κυρίως στις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ). Στόχος είναι η ενθάρρυνση των επενδύσεων στην περιοχή μέσω της συνεργασίας με τις χώρες για την απελευθέρωση των επενδυτικών κανονισμών, την παροχή εθνικής μεταχείρισης σε όλους τους επενδυτές, την ενίσχυση της διαφάνειας και τη δημιουργία ενός διακρατικού συστήματος επίλυσης διαφορών.

Ιδιαίτερη σημασία σε περιφερειακό επίπεδο έχουν διάφορες συμφωνίες, όπως οι κώδικες απελευθέρωσης του ΟΟΣΑ, που αφορούν τις ροές κεφαλαίου και τις τρέχουσες αόρατες πράξεις. Έχουν επιδείξει εξαιρετικές δυνατότητες ανάπτυξης. Η

τελευταία προσπάθεια για τη δημιουργία μιας πολυμερούς συμφωνίας για τις επενδύσεις ήταν μια σημαντική μετατόπιση από τις προηγούμενες μεθόδους που ήταν περιορισμένες τόσο σε γεωγραφικές όσο και σε ουσιαστικές πτυχές.

Ένα παράδειγμα διαπεριφερειακής συμφωνίας που περιλαμβάνει σημαντικές πτυχές των ΑΞΕ είναι η Συνθήκη του Χάρτη Ενέργειας. Υπογράφηκε στα τέλη του 1994 και τέθηκε σε ισχύ το 1998. Τα συμβαλλόμενα μέρη περιλαμβάνουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη μέλη της, άλλες ανεπτυγμένες χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και της Κοινοπολιτείας Ανεξάρτητων Κρατών. Η συμφωνία αφορά έναν συγκεκριμένο οικονομικό τομέα, σημαντικής σημασίας.

Τα περιφερειακά και πολυμερή μέσα μοιράζονται ορισμένα χαρακτηριστικά με τα πολυμερή. Πολλές χώρες πρέπει να συμφωνήσουν για διαπραγματεύσεις και συμπεράσματα, τα οποία απαιτούν σημαντικές θεσμικές δομές και υποστηρίζουν τη συνεχή ανάπτυξη και εξέλιξη. Ο αριθμός των χωρών που συμμετέχουν είναι μικρότερος και είναι αρκετά ομοιογενείς. Η υιοθέτηση μηχανισμών που εξυπηρετούν κοινά συμφέροντα με συγκεκριμένο τρόπο είναι πιο πιθανή. Οι περιφερειακές και πολυμερείς συμφωνίες έχουν μεταβάλει τα υφιστάμενα νομικά και ρυθμιστικά πλαίσια για τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) και έχουν καθιερώσει σημαντικούς κανόνες και προσδοκίες σε παγκόσμια κλίμακα, αλλά όχι καθολικά. Οι περιφερειακές συμφωνίες σηματοδότησαν συχνά σημαντικές νέες εξελίξεις στο δίκαιο και τη ρύθμιση των επενδύσεων.

¹²**ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ:** Αυτού του είδους οι συνθήκες καθιερώνουν μηχανισμούς διευθέτησης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών.

Η Διεθνής Επενδυτική Διαιτησία είναι εκείνο το είδος διαιτησίας που έχει ως αντικείμενο τις νομικές διαφορές που προκύπτουν από την πραγματοποίηση μιας ξένης επένδυσης. Η δυνατότητα διαιτησίας των επενδυτικών διαφορών εξαρτάται από το νομικό τους χαρακτήρα και από την άμεση σύνδεσή τους με την ξένη επένδυση. Σε

¹² <https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/1560/1/N246.PDF>

γενικότερο επίπεδο όμως, θεωρείται ότι δεν μπορούν να υπαχθούν σε διαιτησία διαφορές που αφορούν τον επαναπατρισμό των κερδών του ξένου επενδυτή, που προκύπτουν από επενδυτική συμφωνία με συμβαλλόμενο μέρος μια μη δημοκρατική κυβέρνηση καθώς και διαφορές που προκύπτουν από την παραβίαση κανόνων *ius cogens*, όπως την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, το σεβασμό στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, συμφωνίες που καταρτίστηκαν κατά παράβαση ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών κτλ.

ΣΥΝΑΨΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η συνομολόγηση των διεθνών συνθηκών, η οποία με την ευρύτερη έννοια περιλαμβάνει όλες εκείνες τις διαδικασίες που οδηγούν στην τελική έκφραση της βούλησης των κρατών να δεσμευτούν, υπό τη στενή δε έννοια συμπίπτει με τη σύναψη τους, δηλαδή την τελική πράξη με την οποία τα κράτη αναλαμβάνουν τις παραγόμενες δεσμεύσεις από τις συνθήκες, και η οποία κατά κανόνα είναι η υπογραφή και η επικύρωσή τους, κάποιες φορές και μόνο η υπογραφή, οδηγεί στα έννομα αποτελέσματα που είναι και ο λόγος ύπαρξης των συνθηκών, ήτοι στη δέσμευση των συμβαλλομένων κρατών από τους ειδικότερους όρους των συνθηκών που συνάπτουν. Οι πολυμερείς δε συμβάσεις, συνάπτονται συνήθως στο πλαίσιο διεθνών συνδιασκέψεων και με πρωτοβουλία διεθνών οργανισμών, όπως κατά μείζονα λόγο ο ΟΗΕ με τις αντίστοιχες επιτροπές του, και με πλειοψηφικές διαδικασίες ή διαδικασίες *consensus* για την υιοθέτηση των τελικών νομικών κειμένων. Άλλο είναι το θέμα της μεταφοράς και ένταξης των διεθνών συνθηκών στις επιμέρους εσωτερικές έννομες τάξεις των συμβληθέντων κρατών, σύμφωνα και με τις θεωρίες του μονισμού και του δυαδισμού και με τις διαδικασίες της κύρωσης και δημοσίευσης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ποικίλες προεκτάσεις που συναρτώνται με τις ιδιαιτερότητες του κάθε διεθνούς οργανισμού, παρουσιάζει και το ζήτημα της κλιμακούμενης δέσμευσης που παράγει στα μέλη διεθνών οργανισμών η σύναψη διεθνών συνθηκών από τους ίδιους τους διεθνείς οργανισμούς, ή παράλληλα τόσο από αυτούς όσο και από τα κράτη μέλη τους, σύμφωνα πάντα και με τις ιδρυτικές και καταστατικές τους ρυθμίσεις. Θεμελιώδης πάντως είναι ο κανόνας *pacta sunt servanda*, αδιαμφισβήτητη αρχή του διεθνούς εθιμικού αλλά και του συμβατικού δικαίου, σύμφωνα και με το 27 άρθρο 26 της σύμβασης της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών, καθώς και η αρχή της αμοιβαιότητας. Τέλος, η εφαρμογή και η εκτέλεση των διεθνών υποχρεώσεων

που αναλαμβάνουν τα κράτη δυνάμει των συνθηκών που υπογράφουν, ακολουθεί κατά βάση τους ίδιους τους ορισμούς των συνθηκών αυτών και ακολούθως το εν γένει διεθνές δίκαιο των συνθηκών ή το διεθνές έθιμο, στο πλαίσιο πάντα της διεθνούς έννομης τάξης και των καταστατικών αρχών των διεθνών οργανισμών και των οργάνων τους που διοργανώνουν τις διεθνείς πρωτοβουλίες (π.χ. ΟΗΕ, Συνδιάσκεψη των Μερών των διεθνών συνθηκών κλπ).

¹³ΔΙΚΑΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

Πριν από το 1969, οι διεθνείς συνθήκες βασίζονταν κατά κύριο λόγο στο εθιμικό δίκαιο, μέχρι τη θέσπιση της Σύμβασης της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών. Από τότε ισχύει η Σύμβαση αυτή, η οποία ενσωμάτωσε το υφιστάμενο εθιμικό δίκαιο και εισήγαγε πρόσθετους κανόνες. Επιπλέον, ισχύει η Σύμβαση του 1986 για το δίκαιο των συνθηκών μεταξύ κρατών και διεθνών οργανισμών και μεταξύ διεθνών οργανισμών, η οποία θεσπίστηκε από τη Διεθνή Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών με την καθοδήγηση της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου. Η σύμβαση της Βιέννης αποκρυσταλλώνει το ισχύον εθιμικό δίκαιο και περιλαμβάνει και νέες ρυθμίσεις. Το διεθνές δικαστήριο έχει την σύμβαση αυτή ως σημείο αναφοράς ενώ επιβεβαίωσε ότι η σύμβαση αυτή αποτελεί κωδικοποίηση του εθιμικού δικαίου.

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ:

Η διαπραγμάτευση διεθνών συνθηκών περιλαμβάνει τις διαδικασίες που οδηγούν στην τελική συμφωνία των κρατών να δεσμευτούν με υποχρεώσεις. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει συνήθως την υπογραφή και την επικύρωση των συνθηκών. Το άρθρο 26 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης οδηγεί στις νομικές συνέπειες των συνθηκών, οι οποίες είναι οι πρωταρχικοί λόγοι για τις συνθήκες: η υποχρέωση των εμπλεκόμενων μερών να τηρούν τις συνθήκες και η οριστικοποίηση των συνθηκών. Οι διεθνείς διασκέψεις που διοργανώνονται από οντότητες όπως ο ΟΗΕ και οι επιτροπές του οδηγούν συνήθως στη δημιουργία πολυμερών συμβάσεων, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με περιβαλλοντικά ζητήματα. Οι συμβάσεις αυτές

¹³ ΑΡΘΡΟ 38. ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ

καταρτίζονται μέσω διαδικασιών πλειοψηφίας ή συναίνεσης για την οριστικοποίηση νομικών κειμένων. Το ζήτημα που τίθεται είναι ο τρόπος με τον οποίο οι διεθνείς συνθήκες ενσωματώνονται στα εθνικά νομικά συστήματα των εμπλεκόμενων χωρών, ακολουθώντας τις αρχές του μονισμού και του δυισμού, καθώς και τις διαδικασίες επικύρωσης και δημοσίευσης. Το ζήτημα της προοδευτικής δέσμευσης των μελών των διεθνών οργανισμών μέσω της σύναψης διεθνών συνθηκών από τους ίδιους τους οργανισμούς ή από κοινού με τα κράτη μέλη τους παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και έχει διάφορες επιπτώσεις ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ιδρυτικές διατάξεις κάθε οργανισμού. Μας απασχολεί ιδιαίτερα το ζήτημα αυτό όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία είναι ένας ιδιαίτερος διεθνής οργανισμός που διαθέτει σήμερα νομική προσωπικότητα και διαμορφώνει σιγά-σιγά την επιθυμία για πολιτική ολοκλήρωση.

ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ:

Πρόκειται για μια κρίσιμη ενέργεια για την επίσημη συμφωνία μεταξύ των κρατών, να δεσμευθούν διεθνώς. Αποτελεί την εκδήλωση θετικής βούλησης του αρμόδιου κρατικού οργάνου για μελλοντική δέσμευση από την συμφωνία. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος εκφράζει τη βούλησή του σε ένα έγγραφο γνωστό ως έγγραφο επικύρωσης. Τα κράτη έχουν την εξουσία να επιλέξουν αν θα εγκρίνουν ή όχι μια συνθήκη. Οι διαδικασίες επικύρωσης διαφέρουν. Η επικύρωση απαιτεί είτε την ανταλλαγή εγγράφων επικύρωσης είτε την παραλαβή τους από έναν θεματοφύλακα, συνήθως τη Γραμματεία του ΟΗΕ. Υπάρχει συζήτηση σχετικά με το ποιες διεθνείς συμβάσεις μπορούν να επικυρωθούν. Υποστηρίζεται ότι απαιτείται μόνο εάν τα εμπλεκόμενα μέρη το έχουν ορίσει στη σύμβαση. Αντίθετα, ορισμένοι υποστηρίζουν ότι είναι περιττή όταν η σύμβαση ορίζει ρητά το αντίθετο. Η συνθήκη καθορίζει το σημείο κατά το οποίο θα τεθεί σε ισχύ. Ελλείψει τέτοιας διάταξης, μπορούν να εντοπιστούν δύο σενάρια:

ΥΠΟΓΡΑΦΗ:

Η πρώτη φάση περιλαμβάνει την αναγνώριση της γνησιότητας του κειμένου και την υπόσχεση να εξεταστεί η επικύρωση εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Η δεύτερη

φάση είναι όταν τα κράτη εκφράζουν την προθυμία τους να δεσμευτούν από τη συνθήκη άνευ εταίρου, οπότε αρκεί η υπογραφή και συνεπώς η συνθήκη δεν υπόκειται στην διαδικασία της επικύρωσης.

Με την υπογραφή δηλώνεται η συμφωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Για μια διμερή συνθήκη με τη μορφή ανταλλαγής επιστολών, κάθε εκπρόσωπος υπογράφει το δικό του αντίγραφο της συνθήκης. Στη συνέχεια, τα υπογεγραμμένα κείμενα ανταλλάσσονται έτσι ώστε κάθε κράτος να διαθέτει ένα αντίγραφο με την υπογραφή της άλλης πλευράς. Η υπογραφή σημαίνει ότι οι διαπραγματευτές συμφωνούν ότι το προς υπογραφή κείμενο έχει εγκριθεί ευρέως. Μετά την υπογραφή, τα υπογράφοντα κράτη οφείλουν να απέχουν από δραστηριότητες που θα μπορούσαν προφανώς να υπονομεύσουν τον στόχο της σύμβασης, έως ότου κάνουν την τελική τους επιλογή να δεσμευτούν ή να μη δεσμευτούν από αυτήν για εύλογο χρονικό διάστημα. Τα κράτη έχουν τη δυνατότητα να υπογράψουν *ad referendum*, το οποίο περιλαμβάνει ρήτρα επιφύλαξης. Πρόκειται για μια προσωρινή υπογραφή που παρέχει στο κράτος την ιδιότητα του μέλους της Σύμβασης από την ημερομηνία της υπογραφής, εν αναμονή περαιτέρω επιβεβαίωσης από την αρμόδια κυβέρνηση.

ΈΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ:

Η συνθήκη καθορίζει το χρονικό σημείο κατά το οποίο θα τεθεί σε ισχύ, όπως συνηθίζεται. Χωρίς μια τέτοια διάταξη, μπορούν να εντοπιστούν δύο περιπτώσεις:

- στις διμερείς συνθήκες, η έναρξη ισχύος επέρχεται με την ανταλλαγή των εγγράφων επικύρωσης, ενώ
- στις πολυμερείς συνθήκες, συμβαίνει με την κατάθεση συγκεκριμένων εγγράφων επικύρωσης (συνήθως προκαθορισμένων από τη συνθήκη) σε θεματοφύλακα ή σε ουδέτερο κράτος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΝΕΩΝ ΜΕΛΩΝ:

Η προσχώρηση νέων μελών στη συνθήκη εξαρτάται από το αν τα μέρη την έχουν ορίσει ως ανοικτή ή κλειστή. Οριστικοποιείται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στη σύμβαση.

ΑΡΧΙΚΗ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ-ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ:

Η πρώτη διαδικασία καταχώρισης-δημοσίευσης έχει κριθεί διαχρονικά κρίσιμη. Το ζήτημα αντιμετωπίζεται σύμφωνα με το άρθρο 102 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Η προσέγγιση του ζητήματος είναι συνήθως μάλλον προσαρμοστική, όπως αποδεικνύεται στο σενάριο της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου.

ΛΗΞΗ:

Η καταγγελία σηματοδοτεί συνήθως το τέλος των διεθνών συμφωνιών. Τα άρθρα 54-63 των Συμβάσεων της Βιέννης αντιμετωπίζουν το θέμα αυτό. Μπορεί να εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους, όπως η υπαναχώρηση με άδεια ή σιωπηρά, η καταγγελία, η επέλευση εξωτερικών περιστάσεων, η αναστολή λόγω μη εκτέλεσης, η ένσταση λόγω μη εκτέλεσης της υποσχεθείσας εκτέλεσης

Τα ανωτέρω περιγράφουν τη διαδικασία σύναψης και οριστικοποίησης μιας διεθνούς σύμβασης. Για να εφαρμοστεί και να επιβληθεί η συμφωνία, πρέπει να ενσωματωθεί στα εθνικά νομικά συστήματα των κρατών μελών. Στη χώρα μας, οι υπογεγραμμένες συμβάσεις τυπικά επικυρώνονται με νόμο και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στο πλαίσιο της θεωρίας των διαπραγματεύσεων, οι μελετητές και οι επαγγελματίες χρησιμοποιούν διαφορετικές οπτικές γωνίες για να κατανοήσουν και να συμμετάσχουν σε διαδικασίες διαπραγμάτευσης. Δύο σημαντικές θεωρητικές απόψεις είναι ο ρεαλισμός και η φιλελεύθερη προσέγγιση.

2.2.1. ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΑΝΤΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΝ

ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ : βασίζεται στην ιδέα ότι οι συζητήσεις λαμβάνουν χώρα σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον όπου οι συμμετέχοντες θέλουν να προωθήσουν τα ατομικά τους συμφέροντα. Η άποψη αυτή προϋποθέτει συχνά ότι τα μέρη διαθέτουν αμετάβλητες προτιμήσεις και προσπαθούν να βελτιστοποιήσουν τα αποτελέσματά τους.

ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ: Οι διαπραγματευτές αυτής της οπτικής θεωρούνται ορθολογικοί δρώντες που λαμβάνουν στρατηγικές αποφάσεις με βάση τα συμφέροντά τους. Η εμπιστοσύνη θεωρείται συνήθως λεπτή και εξαρτάται από συγκεκριμένες αποδείξεις και συχνές δεσμεύσεις.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ: Οι ανταγωνιστικές τακτικές, όπως η διανεμητική διαπραγμάτευση, κατά την οποία τα μέρη ανταγωνίζονται για ένα καθορισμένο ποσό πόρων, συνδέονται συνήθως με την πραγματιστική προσέγγιση. Οι συνήθεις τακτικές περιλαμβάνουν τον καθορισμό φιλόδοξων στόχων, την επίτευξη έξυπνων συμβιβασμών και τη χρήση της δυναμικής της εξουσίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Οι πραγματιστικές συνομιλίες οδηγούν συχνά σε συμβιβασμό ή στην εκπλήρωση των στόχων του ενός μέρους εις βάρος του άλλου. Οι συμφωνίες συνάπτονται όταν τα μέρη κατανοούν ότι τα πλεονεκτήματα της επίτευξης ενός διακανονισμού είναι μεγαλύτερα από το κόστος της συνεχιζόμενης διαπραγμάτευσης ή σύγκρουσης.

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: Συχνά αποκαλείται ενοποιητική ή βασισμένη στα συμφέροντα προσέγγιση, θεωρεί τη διαπραγμάτευση ως μια διαδικασία συνεργασίας στην οποία τα μέρη συνεργάζονται για τη δημιουργία αξίας και την αύξηση της δεξαμενής πόρων. Τονίζει τη σημασία της κατανόησης των θεμελιωδών συμφερόντων κάθε πλευράς και της προσπάθειας για λύσεις που είναι αμοιβαία επωφελείς.

ΠΑΡΑΔΟΧΗ: Η διαπραγμάτευση είναι μια διαδικασία, η οποία βασίζεται σε μια σειρά από παραδοχές: Οι διαπραγματευτές αυτής της προοπτικής θεωρούνται ικανοί να εντοπίζουν και να επιδιώκουν αμοιβαία πλεονεκτήματα. Η εμπιστοσύνη θεωρείται ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία μακροχρόνιων σχέσεων, με κοινή πεποίθηση για τη δυνατότητα αποτελεσμάτων που ωφελούν όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ: Οι συνεργατικές τακτικές, όπως η ενοποιητική διαπραγμάτευση, οι οποίες περιλαμβάνουν την εξεύρεση δημιουργικών λύσεων για την ικανοποίηση πολλών συμφερόντων, είναι ουσιώδεις στη φιλελεύθερη προσέγγιση. Στις τεχνικές που τονίζονται περιλαμβάνονται ο καταγιγισμός ιδεών, η επίλυση προβλημάτων και η εστίαση στα αμοιβαία συμφέροντα και όχι στις θέσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Οι διαπραγματεύσεις που ακολουθούν τη φιλελεύθερη μέθοδο οδηγούν συνήθως σε αμοιβαία επωφελείς συμφωνίες που ικανοποιούν τα συμφέροντα όλων των μερών. Η έμφαση δίνεται στη μεγιστοποίηση των αμοιβαίων κερδών και στην οικοδόμηση διαρκών συνεργασιών, αντί η μία πλευρά να εξουδετερώνει την άλλη. Οι διαπραγματευτές μπορεί να χρησιμοποιούν πτυχές και των δύο ειδών με βάση τη συγκεκριμένη κατάσταση, τα χαρακτηριστικά της διαπραγμάτευσης και τα άτομα που συμμετέχουν. Ορισμένες διαπραγματεύσεις μπορεί να είναι ρεαλιστικές και ανταγωνιστικές, ενώ άλλες μπορεί να είναι φιλελεύθερες και συνεργατικές. Η επιτυχία μιας στρατηγικής διαπραγμάτευσης εξαρτάται από πτυχές όπως οι στόχοι των μερών, ο βαθμός εμπιστοσύνης και επικοινωνίας και η πολυπλοκότητα των προβλημάτων που συζητούνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1. Νομικό πλαίσιο της κοινής επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ

¹⁴Η εξουσία της ΕΕ στο παγκόσμιο εμπόριο καθορίζεται στις Συνθήκες της ΕΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η ΕΕ έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στην τελωνειακή ένωση και τη διεθνή εμπορική πολιτική, η οποία ενίοτε αναφέρεται ως "ενιαία εμπορική στρατηγική". Η αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ στο διεθνές εμπόριο απορρέει από τη δημιουργία της τελωνειακής ένωσης στην αρχή της, η οποία εξάλειψε τους εσωτερικούς εμπορικούς φραγμούς για τα αγαθά και εφάρμοσε ένα ενιαίο εξωτερικό δασμολόγιο (άρθρο 28 ΣΛΕΕ). Ο κοινός εξωτερικός δασμός ανέθεσε στα κράτη μέλη να θεσπίσουν μια ενιαία εμπορική πολιτική, η οποία εξελίχθηκε στην ολοκληρωμένη εμπορική στρατηγική της ΕΕ.

Το άρθρο 207 ΣΛΕΕ περιγράφει ορισμένους κανονισμούς που διέπουν τις εμπορικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τρίτες χώρες. Για παράδειγμα, η Επιτροπή διαδραματίζει καίριο ρόλο στη διαπραγμάτευση εμπορικών συμφωνιών βάσει εντολής του Συμβουλίου. Το άρθρο 218 ΣΛΕΕ περιγράφει τη διαδικασία για την

¹⁴ Briefing, Πολιτικές της ΕΕ – Μέρη για τους πολίτες, Διεθνές εμπόριο και παγκοσμιοποίηση, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

οριστικοποίηση διεθνών συμφωνιών με ξένα κράτη, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ. Η συγκατάθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι απαραίτητη για την οριστικοποίηση νέων εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας.

Οι εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ μπορούν να είναι είτε αποκλειστικές συμφωνίες σε επίπεδο ΕΕ είτε μικτές ρυθμίσεις. Οι μικτές συμφωνίες περιλαμβάνουν νομικές βάσεις που περιλαμβάνουν συνυπάρχουσες αρμοδιότητες, οι οποίες απαιτούν έγκριση τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο μεμονωμένων κρατών μελών, σε αντίθεση με τις αποκλειστικές συμφωνίες της ΕΕ που υπάγονται αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της ΕΕ. Ορισμένες συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης με αναπτυσσόμενες χώρες βασίζονται επίσης στα άρθρα 208-211 ΣΛΕΕ, τα οποία αφορούν την αναπτυξιακή συνεργασία. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) διαπίστωσε σε απόφαση του 2017 ότι η συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών ΕΕ-Σιγκαπούρης δεν μπορούσε να επικυρωθεί αποκλειστικά από την Ένωση λόγω του ότι ορισμένες επενδυτικές διατάξεις, όπως εκείνες που αφορούν τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου, δεν υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Ως εκ τούτου, η Συμφωνία Ελεύθερων Συναλλαγών (ΣΕΣ) χωρίστηκε σε μια εμπορική συμφωνία ΕΕ-Σιγκαπούρης (που περιλαμβάνει την αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης) και μια συμφωνία προστασίας των επενδύσεων ΕΕ-Σιγκαπούρης (που περιλαμβάνει παράλληλες αρμοδιότητες).

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της είναι μέλη του ΠΟΕ, ο οποίος αντιπροσωπεύει το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα που δημιουργήθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και βασίζεται σε κανόνες. Κατά τη διάρκεια των περισσότερων συνόδων του ΠΟΕ, η Επιτροπή μεταφέρει τη συλλογική άποψη των κρατών μελών. Η ΕΕ έχει υιοθετήσει πολλούς κανόνες του ΠΟΕ που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο πολυεθνικών συμφωνιών. Οι κανόνες μπορούν να εφαρμοστούν μέσω του μηχανισμού επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ.

Στο πλαίσιο του προϋπολογισμού της ΕΕ, ένα καθορισμένο σκέλος εξωτερικής δράσης χρηματοδοτεί δραστηριότητες που σχετίζονται με το εμπόριο, συμμετέχει σε συζητήσεις με την κοινωνία των πολιτών για το εμπόριο και υποστηρίζει τη διευκόλυνση του εμπορίου στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ) μπορεί να χρησιμοποιηθεί ανεξάρτητα

από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να βοηθήσει τους εργαζόμενους που πλήττονται από την παγκοσμιοποίηση, ανάλογα με τις ανάγκες.

ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Οι έντονες συζητήσεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα του διεθνούς εμπορίου και της παγκοσμιοποίησης στην ΕΕ τα τελευταία χρόνια έχουν αναζωογονήσει την εμπορική πολιτική της ΕΕ. Δύο έγγραφα που δημοσίευσε η Επιτροπή είναι ιδιαίτερα σημαντικά από την άποψη αυτή.

Τον Οκτώβριο του 2015 η Επιτροπή παρουσίασε τη νέα εμπορική στρατηγική της ΕΕ με τίτλο "Εμπόριο για όλους - Προς μια πιο υπεύθυνη εμπορική και επενδυτική πολιτική". Η στρατηγική αυτή επικεντρώνεται σε τρεις βασικές έννοιες της εμπορικής και επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ:

Η εμπορική και επενδυτική πολιτική της ΕΕ πρέπει να προσαρμόζεται αποτελεσματικά στις μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες, όπως η ανάπτυξη των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας, και να εκπληρώνει τις δεσμεύσεις της, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή, την επιβολή, τις μικρές επιχειρήσεις και τους εργαζομένους.

Η διαδικασία χάραξης εμπορικής και επενδυτικής πολιτικής πρέπει να είναι πιο ανοικτή και διαφανής, συνεργαζόμενη στενά με τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την κοινωνία των πολιτών. - Η εμπορική και επενδυτική πολιτική της ΕΕ θα πρέπει να βασίζεται σε αξίες, τόσο στο εσωτερικό της χώρας με την ικανοποίηση των προσδοκιών του κοινού όσον αφορά τους κανονισμούς και τις επενδύσεις, όσο και διεθνώς με την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της χρηστής διακυβέρνησης.

Η πολιτική της Επιτροπής "Εμπόριο για όλους" τονίζει τη σημασία ενός μακροπρόθεσμου προγράμματος διαπραγματεύσεων με στόχο τον επηρεασμό της παγκοσμιοποίησης, ιδίως με την αναζωογόνηση του πολυμερούς εμπορικού συστήματος και την προώθηση των διμερών δεσμών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εγκρίνει και αγκαλιάσει αυτή τη νέα εμπορική προσέγγιση.

Τον Μάιο του 2017, η Επιτροπή επανέλαβε τη δέσμευσή της να επηρεάσει την παγκοσμιοποίηση, εγκρίνοντας ένα έγγραφο προβληματισμού σχετικά με την

αξιοποίηση της παγκοσμιοποίησης. Η Επιτροπή πρότεινε ότι η ΕΕ θα πρέπει να αντιμετωπίσει την παγκοσμιοποίηση προωθώντας τη διεθνή συνεργασία, συμμετέχοντας στην οικονομική διπλωματία για την προώθηση των οικονομικών της συμφερόντων σε παγκόσμιο επίπεδο και εξασφαλίζοντας δίκαιο ανταγωνισμό μέσω μηχανισμών εμπορικής άμυνας και βελτιωμένης εφαρμογής των εμπορικών συμφωνιών.

Η Επιτροπή προτείνει ότι η ΕΕ θα πρέπει να αντιμετωπίσει την παγκοσμιοποίηση με τη λήψη των ακόλουθων μέτρων στο εσωτερικό της:

- **Ενίσχυση της ανθεκτικότητας** με τη βελτίωση της κατανομής των πλεονεκτημάτων της παγκοσμιοποίησης, ιδίως μέσω ισχυρών κοινωνικών και εκπαιδευτικών στρατηγικών
- **Προώθηση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας**, με ιδιαίτερη έμφαση στην καινοτομία, τις επενδύσεις, τις τομεακές πολιτικές, τη ρύθμιση και τη φορολογία.
- **Στενή συνεργασία με ενισχυμένες περιφέρειες** στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της παγκοσμιοποίησης.

Τον Οκτώβριο του 2018, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με τις εμπορικές επιπτώσεις της αξιοποίησης της παγκοσμιοποίησης, όπως συζητείται στην έκθεση. Η νέα εμπορική πολιτική και το έγγραφο προβληματισμού αποτελούν κρίσιμα στοιχεία της σημερινής προσέγγισης της ΕΕ για το διεθνές εμπόριο και την παγκοσμιοποίηση, διαμορφώνοντας την πρόσφατη δραστηριότητά της στον τομέα αυτό.

Ένας από τους αρχικούς πολιτικούς στόχους της σημερινής Επιτροπής μεταβλήθηκε κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κοινοβουλευτικής περιόδου από την επιδίωξη μιας "δίκαιης και ισορροπημένης συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου με τις Ηνωμένες Πολιτείες" σε επικέντρωση σε "μία προοδευτική εμπορική πολιτική με στόχο την αξιοποίηση της παγκοσμιοποίησης". Η αλλαγή αυτή αντανακλά τις πολιτικές μετατοπίσεις και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, ιδίως την κατάρρευση των συζητήσεων για την TTIP. Δείχνει επίσης την πρόθεση της σημερινής Επιτροπής να συνδέσει άμεσα την εμπορική ατζέντα και τις πολιτικές της με το ευρύτερο ζήτημα της παγκοσμιοποίησης.

3.2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 1219/2012

¹⁵Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στην αρχή του κράτους δικαίου. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι πράξεις της βασίζονται στις Συνθήκες, οι οποίες έχουν επικυρωθεί με τη θέλησή τους μέσω δημοκρατικών διαδικασιών από όλα τα κράτη μέλη της. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν είναι σε θέση να προτείνει νομοθεσία σε έναν τομέα πολιτικής που δεν προσδιορίζεται στις Συνθήκες.

Οι Συνθήκες είναι υποχρεωτικές συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Το έγγραφο περιγράφει τους στόχους της ΕΕ, τους κανονισμούς που διέπουν τα θεσμικά της όργανα, τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τις αλληλεπιδράσεις της με τα κράτη μέλη. Οι Συνθήκες αναθεωρούνται για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια της ΕΕ, να εξοπλιστεί καλύτερα για τα νέα κράτη μέλη και να εφαρμοστούν νέα είδη συνεργασίας, όπως η καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος.

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν την εξουσία να δημιουργούν νομοθετικές πράξεις, οι οποίες στη συνέχεια εκτελούνται από τα κράτη μέλη. Το σύνολο των κειμένων των Συνθηκών, των νομοθετικών πράξεων, της νομολογίας και των νομοθετικών προτάσεων μπορείτε να βρείτε στη βάση δεδομένων EUR-Lex για το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ 1219/2012 ΤΗΣ Ε.Ε.

Η Επιτροπή είχε δρομολογήσει μέχρι τον Ιούλιο του 2010 δύο δράσεις για τη δημιουργία μιας εμπειριστατωμένης ευρωπαϊκής διεθνούς επενδυτικής πολιτικής. Η πρώτη πρωτοβουλία ήταν μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή πολιτική για τις ξένες επενδύσεις με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ και την ευθυγράμμιση με τους στόχους του σχεδίου "Ευρώπη 2020". Σκιαγράφησε τις

¹⁵ ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ : Η ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΚΕΕΠ). ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΟΥΡΑΝΙΑ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 2014 , https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_el

μελλοντικές κατευθύνσεις της επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ και καθόρισε σημαντικές παραμέτρους για τη δράση.

Η Επιτροπή πρότεινε τον κανονισμό για τη δημιουργία μεταβατικών διατάξεων που θα εγγυώνται την ασφάλεια δικαίου για τις διμερείς επενδυτικές συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και τρίτων χωρών. Αυτό επιτρέπει τη συνεχή εφαρμογή των υφιστάμενων διεθνών επενδυτικών συμφωνιών και την οριστικοποίηση νέων, όπως επιτρέπουν τα κράτη μέλη μέσω της αποκλειστικής δικαιοδοσίας της ΕΕ στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων. Ο εν λόγω κανονισμός υπέστη σημαντικές τροποποιήσεις και συζητήθηκε εκτενώς και τέθηκε σε διαβούλευση στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα πριν τεθεί σε εφαρμογή τον Δεκέμβριο του 2012.

Η παρούσα ενότητα αποσκοπεί στην ανάλυση των βασικών στοιχείων του κανονισμού και των σημαντικών τροποποιήσεων που επιφέρει στις διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και τρίτων χωρών.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ 1219/2012

Η Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία τροποποίησε τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ), τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009. Μετά από οκτώ μήνες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενεργώντας ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, απέστειλε την πρόταση κανονισμού στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο εν λόγω κανονισμός αποσκοπεί στη θέσπιση μεταβατικών ρυθμίσεων όσον αφορά τις διμερείς επενδυτικές συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών.

Θα πρέπει να τονιστούν τώρα τα βασικά στοιχεία για να βελτιωθεί η κατανόηση του κανονισμού 1219/2012:

- 1.** Το άρθρο 207 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) χρησιμεύει ως νομικό θεμέλιο.
- 2.** Η προτεινόμενη νομοθεσία διαβιβάστηκε στα εθνικά κοινοβούλια σύμφωνα με τα πρωτόκολλα 1 και 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).
- 3.** Το Συμβούλιο χρησιμοποιεί την τακτική νομοθετική διαδικασία, συχνά γνωστή ως συναπόφαση.

ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1219/2012, που εγκρίθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2012, επικεντρώνεται στη θέσπιση προσωρινών μέτρων που σχετίζονται με διμερείς επενδυτικές συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ και τρίτων χωρών. Ο κανονισμός τέθηκε σε ισχύ στις 9 Ιανουαρίου 2013 και αποτελείται από 17 άρθρα, καθένα από τα οποία περιγράφει το σκεπτικό του κανονισμού.

Το "πεδίο εφαρμογής" του κανονισμού βασίζεται κυρίως στη διασφάλιση των ξένων επενδύσεων μέσω "διμερών επενδυτικών συμφωνιών". Είναι πλέον σκόπιμο να εξετάσουμε τους δύο στόχους του άρθρου 1 σε σχέση με το τι περιλαμβάνει ο κανονισμός 1219/2012.

Η αιτιολογική έκθεση της Επιτροπής αναφέρει ότι [...]τα κράτη μέλη έχουν υπογράψει πάνω από 1.000 διμερείς επενδυτικές συμφωνίες με τρίτες χώρες που συνδέονται με άμεσες ξένες επενδύσεις. Από τις 2676 ΑΞΕ παγκοσμίως το 2009 σύμφωνα με την UNCTAD, πάνω από 1200 ΑΞΕ, οι οποίες αποτελούν το 40% του συνόλου, ελέγχονται από κράτη μέλη της ΕΕ.

Γιατί το 40% θεωρείται σημαντικό; Πρώτον, επειδή είναι το υψηλότερο στον κόσμο, συνεπώς η ΕΕ έχει ιδιαίτερη βαρύτητα σε διεθνή φόρουμ όπως ο ΠΟΕ, η UNCTAD, η G-20, ο ΟΑΣΑ κ.λπ. Το κρίσιμο στοιχείο είναι οι διμερείς επενδυτικές συμφωνίες που προσφέρουν εγγυήσεις για τους όρους των επενδύσεων στα κράτη μέλη και σε ξένες χώρες μέσω συγκεκριμένων υποσχέσεων που είναι νομικά δεσμευτικές βάσει του διεθνούς δικαίου.

Τα κράτη πρέπει να κοινοποιούν τις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών τους στην Επιτροπή, δεδομένου ότι είναι νομικά δεσμευτικές βάσει του διεθνούς δικαίου, ανεξάρτητα από τυχόν τροποποιήσεις της Συνθήκης, ακολουθώντας τους κανόνες ανταγωνισμού. Σύμφωνα με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και όπως περιγράφεται στο άρθρο 2 του κανονισμού, μπορούν να επιλέξουν είτε να διατηρήσουν τις υφιστάμενες συμφωνίες, όπως είχαν αρχικά συμφωνηθεί, είτε να διαπραγματευτούν νέες συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ). Όσον αφορά τις νέες συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ), θα πρέπει να οριστικοποιηθούν σύμφωνα με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και τον

παρόντα κανονισμό, έως ότου τεθεί σε ισχύ διμερής επενδυτική συμφωνία μεταξύ της Ένωσης και του τρίτου κράτους.

Ως εκ τούτου, το διεθνές δίκαιο και η απουσία διμερών επενδυτικών συμφωνιών της Ένωσης συνηγορούν υπέρ της διατήρησης των υφιστάμενων διμερών επενδυτικών συμφωνιών των κρατών μελών. Το Συμβούλιο υποστήριξε επίσημα αυτό το καθεστώς, τονίζοντας ότι η ιδέα της αντικατάστασης που περιγράφεται στο άρθρο 3 είναι ουσιώδης για τη διατήρηση της συνεχούς προστασίας και της νομικής σαφήνειας για τους επενδυτές. Το Κοινοβούλιο δεν προτείνει καμία αλλαγή στο άρθρο αυτό.

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ κινούνται προς την κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Αξιών και Αγορών (CESR) με την εφαρμογή του Καν. 1219/2012 με σταδιακά βήματα. Η Επιτροπή σημειώνει ότι μια παρόμοια προσέγγιση ακολουθήθηκε στο παρελθόν με την κοινή εμπορική πολιτική τη δεκαετία του 1960, οδηγώντας στην ανάπτυξη μιας επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ που ωφελεί όλους τους επενδυτές και τις επενδύσεις εξίσου. Ως εκ τούτου, ο Καν. 1219/2012 θα πρέπει να θεωρηθεί ως ένα έκτακτο μεταβατικό στάδιο τουλάχιστον σύμφωνα με τους όρους των Συνθηκών.

Το "έκτακτο μεταβατικό" στάδιο είναι αόριστο. Το χρονοδιάγραμμα των κοινών πολιτικών της ΕΕ καθορίζεται από τις Συνθήκες. Για παράδειγμα, η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) εξασφάλισε την έγκαιρη εφαρμογή της ΟΝΕ, περιγράφοντας σαφώς τα τρία στάδια, με το τρίτο στάδιο να ορίζεται για την 1η Ιανουαρίου 1999. Οι καθυστερήσεις σε άλλες περιπτώσεις, που θα συζητηθούν στο επόμενο κεφάλαιο, μπορούν να θεωρηθούν ως παραβίαση των διατάξεων της Συνθήκης.

Η απουσία χρονοδιαγράμματος για την ΚΕΒΕ δημιουργεί αβεβαιότητα και δεν υποστηρίζει τη βασική αρχή της "προστασίας των επενδύσεων". Το άρθρο 5 του κανονισμού σχετικά με την αξιολόγηση των υφιστάμενων ΣΕΣ από την Επιτροπή θα πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά, καθώς δείχνει την αφοσίωση της Επιτροπής στην αξιολόγηση του κατά πόσον οι διατάξεις των εν λόγω συμφωνιών εμποδίζουν τη διαπραγμάτευση ή τη σύναψη διμερών επενδυτικών συμφωνιών με τρίτες χώρες από την Ένωση, με στόχο τη σταδιακή αντικατάσταση των διμερών επενδυτικών συμφωνιών.

Η αρχική πρόταση της Επιτροπής ήταν πιο σαφής, καθώς περιέγραφε τρία κριτήρια για την αξιολόγηση των ΣΕΣ εάν:

(α) παραβιάζουν τη νομοθεσία της Ένωσης, εκτός από τις συγκρούσεις που προέρχονται από τη διάκριση των εξουσιών μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της,

(β) τέμνονται, είτε εξ ολοκλήρου είτε εν μέρει, με μια καθιερωμένη συμφωνία μεταξύ της Ένωσης και του εν λόγω τρίτου κράτους, και η συγκεκριμένη διασταύρωση δεν αντιμετωπίζεται στην τελευταία συμφωνία.

(γ) παρεμποδίζουν την ανάπτυξη και την εκτέλεση των επενδυτικών προγραμμάτων της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της ενιαίας εμπορικής πολιτικής.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΕΝΑ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ:

Η Επιτροπή προσδιορίζει εάν τα επιχειρήματα ή οι διατάξεις παραβιάζουν το νόμο Το δίκαιο της Ένωσης μπορεί να αποδυναμώσει τις διαπραγματεύσεις ή τις συμφωνίες που το αφορούν. Επενδυτικές συμφωνίες με τρίτα κράτη που θα μπορούσαν να αποδυναμώσουν τις επενδυτικές πολιτικές της Ένωσης, ιδίως την ενιαία εμπορική πολιτική. Παρόλο που η πρόταση της Επιτροπής απέκτησε δυναμική για ισχυρότερα μέτρα, το Συμβούλιο δέχθηκε τελικά τη δική του διατύπωση χωρίς να επηρεαστεί από τις τροποποιήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου ή τα κριτήρια της Επιτροπής. Ο παρών κανονισμός επικεντρώνεται στις πιθανές επιλογές των κρατών μελών και της Επιτροπής. Το άρθρο 6 καλύπτει αυτό το θέμα. Η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την "Ανάκληση της άδειας" εγκρίθηκε από το ΕΚ, αλλά το Συμβούλιο την τροποποίησε σε "Υποχρέωση συνεργασίας". Η διαχείριση των "υφιστάμενων" ΔΔΣ θα τηρήσει την προσέγγιση που περιγράφεται στον κανονισμό 1219/2012.

"Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι ορισμένες διατάξεις μιας διμερούς επενδυτικής συμφωνίας εμποδίζουν την ικανότητα της Ένωσης να διαπραγματευτεί ή να ολοκληρώσει συμφωνίες με τρίτες χώρες, η Επιτροπή και το σχετικό κράτος μέλος θα αρχίσουν αμέσως διαβουλεύσεις και συνεργασία για τον εντοπισμό και την εφαρμογή των αναγκαίων λύσεων."

Εντός 60 ημερών από τη λήξη των διαβουλεύσεων, η Επιτροπή μπορεί να διαβιβάσει στο κράτος μέλος τις αναγκαίες ενέργειες για την αντιμετώπιση των εμποδίων που αναφέρθηκαν. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι έχει προβεί σε δύο σημαντικές αναθεωρήσεις της συμφωνίας του με το Ηνωμένο Βασίλειο. Η διατύπωση της

Επιτροπής έχει τροποποιηθεί σημαντικά για να τονιστεί η στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής. Η πρόταση της Επιτροπής βασίζεται σε τρεις ποσοτικές προϋποθέσεις που περιγράφονται στο άρθρο 5 για την ανάκληση της επικύρωσης μιας συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών, μαζί με ένα τέταρτο κριτήριο: όταν το Συμβούλιο δεν έχει εγκρίνει την έναρξη διαπραγματεύσεων για μια συγκρουόμενη συμφωνία.

Το σκεπτικό της Επιτροπής είναι προφανές σε αυτό το σενάριο: Εάν η ΕΕ υπογράψει συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με τρίτη χώρα που έχει συγκρίσιμες επενδυτικές διατάξεις και έξι κράτη μέλη έχουν υφιστάμενες επενδυτικές συμφωνίες με παρόμοιες διατάξεις, το άρθρο 6 θα εφαρμοστεί εάν η συμφωνία της ΕΕ δεν αντικαταστήσει τις συμφωνίες των έξι κρατών μελών με την τρίτη χώρα. Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών σχετικά με την ΚΠΕ πριν από τη ΣΛΕΕ ήταν ποικίλες, ευνοώντας σταθερά τα κράτη μέλη έναντι της Επιτροπής, ιδίως τις μεγαλύτερες χώρες και όχι τις μικρότερες. Οι πέντε μεγάλες χώρες έχουν υπογράψει τις περισσότερες ΣΕΣ με τρίτες χώρες.

Η δεύτερη κρίσιμη διαφορά είναι ότι οι τροποποιήσεις του Κοινοβουλίου δεν εγκρίθηκαν (ΕΕ C 352 Ε της 16.11.2012, σ. 30). Το Ηνωμένο Βασίλειο, σε πρώτη ανάγνωση, τροποποιεί το άρθρο 6 του σχεδίου της Επιτροπής ώστε να είναι πιο αυστηρό. Οι τροπολογίες του ΕΚ περιγράφουν λεπτομερώς τη διαδικασία και τα πρότυπα. Η ανάκληση της έγκρισης τίθεται σε ισχύ όταν:

1. Η ΕΕ έχει ήδη εγκρίνει συνθήκη με το εν λόγω έθνος. Δεν γίνονται δεκτές μικτές ΒΙΤ.
2. Αποτελούν σημαντικό εμπόδιο για την επίτευξη μελλοντικών συμφωνιών.
3. Οι συζητήσεις μεταξύ της ΕΕ και του εν λόγω κράτους μέλους δεν έχουν ολοκληρωθεί εντός του συμφωνηθέντος χρονοδιαγράμματος.
4. Η Επιτροπή συνιστά στο Συμβούλιο να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις όπως περιγράφεται στο άρθρο 207 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.

Η Επιτροπή χορηγεί την άδεια για την έναρξη επίσημων διαπραγματεύσεων (άρθρο 9) στα κράτη μέλη μόνο όταν η εν λόγω διαπραγμάτευση ΔΕΝ:

1. Θα παραβιάζε το δίκαιο της Ένωσης για λόγους που δεν σχετίζονται με την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της.

2. θα ήταν περιττή επειδή η Επιτροπή θα έχει συστήσει ή θα έχει αποφασίσει να συστήσει την έναρξη διαπραγματεύσεων με την τρίτη χώρα,
3. θα ερχόταν σε αντίθεση με τα ιδανικά και τους στόχους της Ένωσης στον τομέα της εξωτερικής δραστηριότητας ..., ή
4. θα αποτελούσε σημαντικό εμπόδιο στη διαπραγμάτευση ή την ολοκλήρωση διμερών επενδυτικών συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και τρίτων μερών.

Η παράγραφος 2 του άρθρου 9 περιλαμβάνει ρήτρα διασφάλισης που επιτρέπει στην Επιτροπή να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να συμπεριλάβει ή να αποκλείσει συγκεκριμένες διατάξεις στις διαπραγματεύσεις για διμερή επενδυτική συμφωνία, ώστε να διασφαλιστεί η ευθυγράμμιση με την επενδυτική πολιτική και το δίκαιο της Ένωσης.

Η ΠΕΜΠΤΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΕΙ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ Η ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Υπάρχει μια ενδιαφέρουσα διάταξη που αφορά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Τα κράτη μέλη εξουσιοδοτούνται από την Επιτροπή μέσω της συμβουλευτικής διαδικασίας του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011. Η "Επιτροπή Επενδυτικών Συμφωνιών", όπως περιγράφεται στο άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1219/2012, είναι ένα συμβουλευτικό όργανο χωρίς εξουσία να εμποδίζει ή να τροποποιεί το αίτημα της Επιτροπής για έγκριση.

Το άρθρο 11 (Έγκριση) αφορά την υπογραφή και την οριστικοποίηση της ΣΕΣ, σηματοδοτώντας την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαπραγμάτευσης. Μετά την παραλαβή της συμφωνίας που υποβλήθηκε στην Επιτροπή πριν από την υπογραφή της, η Επιτροπή πρέπει να επανεξετάσει τη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) εντός 90 ημερών, ακολουθώντας τα τέσσερα κριτήρια που περιγράφονται στο άρθρο 9. Το άρθρο περιγράφει τη διαδικασία και τις απαιτήσεις για να χορηγηθεί στα κράτη μέλη άδεια υπογραφής και οριστικοποίησης συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ). Υπάρχει επίσης μια σημαντική πτυχή. Η αξιολόγηση αυτή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις υποχρεώσεις που περιγράφονται στο τρίτο μέρος, κεφάλαιο 4 του τίτλου IV της ΣΛΕΕ, το οποίο θεσπίζει ενιαίες ρυθμίσεις σχετικά με τη μεταφορά

κεφαλαίων μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, περιλαμβάνοντας τις κινήσεις κεφαλαίων που σχετίζονται με επενδύσεις.

Το άρθρο 12 (μεταβατικός χρόνος) είναι μοναδικό διότι δεν προτάθηκε από την Επιτροπή ούτε συμπεριλήφθηκε ως τροπολογία από το ΕΚ κατά την αρχική ανάγνωση. Αφορά τις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) που συνήφθησαν μεταξύ της 1ης Δεκεμβρίου 2009 (όταν τέθηκε σε ισχύ η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και της 9ης Ιανουαρίου 2013 (όταν τέθηκε σε ισχύ ο παρών κανονισμός). Όλες οι βασικές διατάξεις του άρθρου 11 έχουν προσαρμοστεί κατάλληλα ώστε να περιλαμβάνουν τη μεταβατική περίοδο του άρθρου 12. Το Συμβούλιο αναγνώρισε τη νέα εξουσία της ΕΕ στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων. Το άρθρο αυτό περιγράφει τα βήματα που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο τύπο διμερών επενδυτικών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης της ειδοποίησης από τα κράτη μέλη, της αξιολόγησης και της έγκρισης από την Επιτροπή.

Το άρθρο 15 (επανεξέταση) είναι ζωτικής σημασίας για την αξιολόγηση των κανονιστικών επιπτώσεων (ΑΠΕ) λόγω των τριών δεσμεύσεών του.

1. Η Επιτροπή υπέβαλε έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού έως τις 10 Ιανουαρίου 2020.

Η έκθεση θα αναλύει τις άδειες που ζητήθηκαν και χορηγήθηκαν βάσει του κεφαλαίου III και θα αξιολογεί την αναγκαιότητα συνέχισης της εφαρμογής του εν λόγω κεφαλαίου. Εάν η μελέτη προτείνει τη διακοπή της χρήσης του κεφαλαίου III ή την αλλαγή των κανόνων του, πρέπει να συνοδεύεται από κατάλληλη νομοθετική πρόταση. Για την παράγραφο 1 επιτεύχθηκε συμβιβασμός σχετικά με το χρόνο υποβολής της έκθεσης για την εφαρμογή του κανονισμού. Η συμφωνία κατέληξε σε επτά έτη μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μεταξύ των 10 ετών που πρότειναν το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και των πέντε ετών που είχε προτείνει αρχικά η Επιτροπή. Η παράγραφος 3 είναι ουσιώδης, καθώς υποχρεώνει την Επιτροπή να προτείνει τη σχετική νομοθετική δράση είτε για την τροποποίηση είτε για την αντικατάσταση του παρόντος κανονισμού προκειμένου να θεσπιστεί η Κοινή Εμπορική και Επενδυτική Πολιτική (ΚΕΠ).

ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού περιγράφεται λεπτομερώς στο πρώτο κεφάλαιο, περιλαμβάνοντας τις επενδυτικές συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών και ξένων χωρών και εστιάζοντας στην προστασία των επενδύσεων.

ΑΡΘΡΟ 2: Απαιτεί από τα κράτη μέλη να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τις ισχύουσες επενδυτικές συμφωνίες τους με τρίτες χώρες, τις συμφωνίες που επιθυμούν να διατηρήσουν και τις συμφωνίες που είναι διατεθειμένα να εφαρμόσουν. Οποιαδήποτε τροποποίηση των συμφωνιών αυτών πρέπει επίσης να αναφέρεται στην Επιτροπή.

ΑΡΘΡΟ 3: Επιτρέπει τη συνέχιση όλων των επενδυτικών συμφωνιών που είχαν κοινοποιηθεί όταν τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός, ενώ παράλληλα απαιτεί από τα κράτη μέλη να διατηρήσουν τις ευθύνες τους βάσει της νομοθεσίας τους.

ΑΡΘΡΟ 4: Αναθέτει στην Επιτροπή να δημοσιεύει ετησίως όλες τις κοινοποιηθείσες συμφωνίες στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να ενημερώνει τα εμπλεκόμενα μέρη σχετικά με το νομικό πλαίσιο.

ΑΡΘΡΟ 5: Επιτρέπει στην Επιτροπή να αξιολογεί τις κοινοποιηθείσες συμφωνίες για να διαπιστώσει εάν κάποιοι όροι εμποδίζουν τη διαπραγμάτευση ή την οριστικοποίηση μελλοντικών συμφωνιών.

ΣΥΝΟΨΗ

Ο κανονισμός 1219/2012 δρομολόγησε τη σύναψη διμερών συμφωνιών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Το αποτέλεσμα θα εξαρτηθεί από δύο αλληλένδετες συνιστώσες:

1. Την αυστηρή εφαρμογή του εν λόγω κανόνα,
2. Τον κανόνα που ευθυγραμμίζεται πραγματικά με τη CESR στην ουσία και όχι απλώς στη ρητορική.

ΑΠΟ ΤΟ 2000 ΩΣ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

¹⁶Από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στις εμπορικές διαπραγματεύσεις. Οι παραδοσιακοί μεγάλοι παίκτες, ιδίως οι ΗΠΑ, επικεντρώθηκαν όλο και περισσότερο σε τομείς όπως οι ΑΞΕ, οι υπηρεσίες και η σύναψη ΣΕΣ. Οι νέοι μεγάλοι παίκτες, συμπεριλαμβανομένων των αναδύμενων χωρών της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής, δίνουν έμφαση σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ιδίως σε τομείς όπως τα φαρμακευτικά προϊόντα. Από την αρχή των νέων πολυμερών διαπραγματεύσεων στη Ντόχα, που είναι γνωστές ως "αναπτυξιακός γύρος", ήταν σαφές ότι η επίτευξη συμφωνίας θα αποτελούσε μεγάλη πρόκληση. Περισσότερες χώρες άρχισαν να χρησιμοποιούν τις ΣΕΣ και τις ΣΕΣ, οδηγώντας σε μετατόπιση της ισορροπίας ισχύος. Η ΕΕ, ο κύριος εμπνευστής του τελευταίου γύρου των συζητήσεων για το παγκόσμιο εμπόριο στη Ντόχα, πρέπει να προσαρμόσει εν μέρει την αφοσίωσή της στην πολυμέρεια. Η "Στρατηγική της Λισσαβώνας" υιοθετήθηκε κατά τη διάρκεια της Συνόδου Κορυφής της Λισσαβώνας το 2000 με στόχο να καταστεί η ΕΕ η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο, με επίκεντρο τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την κοινωνική συνοχή. Πρωταρχικός στόχος ήταν η "διαχείριση της παγκοσμιοποίησης", μια έννοια που εισήγαγε ο Pascal Lamy, Επίτροπος Εμπορίου από το 1999 έως το 2004. Αυτό περιελάμβανε την επιδίωξη δύο βασικών στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας: την προώθηση της απελευθέρωσης του εμπορίου προς όφελος της ευρωπαϊκής οικονομίας και την εφαρμογή μέτρων για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης. Οι στόχοι αυτοί θα μπορούσαν να υλοποιηθούν με την ενσωμάτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα. Παρά την έμφαση που έδωσε ο Lamy στην πολυμέρεια και τον ΠΟΕ κατά τη διάρκεια της θητείας του, η στρατηγική της Λισσαβώνας σηματοδότησε τη μετάβαση της ΕΕ προς διμερείς εμπορικές συμφωνίες, απομακρυνόμενη από το μορατόριουμ στις συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου (ΣΕΣ), όπως παρατηρήθηκε στο παρελθόν. Η κίνηση προς τη μονομέρεια παγιώθηκε με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2006 που περιέγραφε μια στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση, γνωστή ως "Παγκόσμια Ευρώπη". Πρωταρχικός στόχος ήταν η ανάπτυξη μιας συνολικής, ολοκληρωμένης και προοδευτικής εξωτερικής εμπορικής πολιτικής για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής

¹⁶ https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/19/2/1325.pdf

ανταγωνιστικότητας. Η πολιτική αυτή αποσκοπούσε στην προώθηση των κοινοτικών προτύπων, κανόνων και διαδικασιών σε παγκόσμιο και διμερές επίπεδο, με έμφαση στη διεύρυνση της πρόσβασης των ευρωπαϊκών εταιρειών στις ξένες αγορές. Η ανακοίνωση ανέφερε ρητά την ανάγκη οριστικοποίησης "βαθιών και ολοκληρωμένων ΣΕΣ" (DCFTA) με διάφορους εμπορικούς εταίρους και χώρες που αποτελούν σημαντικές εμπορικές αγορές. Οι χώρες αυτές έχουν ήδη συνάψει εμπορικές συμφωνίες με σημαντικούς ανταγωνιστές της ΕΕ, όπως η Νότια Κορέα, η ASEAN, η Mercosur, ο Καναδάς, το Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου, η Ινδία, η Ρωσία και οι ΗΠΑ. Η ΕΕ δίνει προτεραιότητα στους εμπορικούς στόχους έναντι των πολιτικών στόχων και των στόχων ασφαλείας στην εξωτερική εμπορική της πολιτική, εστιάζοντας στην εξασφάλιση πρόσβασης σε βασικές αγορές στις αναδύμενες οικονομίες και στην προώθηση της "ατζέντας για το βαθύ εμπόριο".

ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

Η Συνθήκη της Λισαβόνας που υπογράφηκε το 2009 είχε ως αποτέλεσμα αρκετές σημαντικές τροποποιήσεις στην ΚτΠ. Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της εξωτερικής δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λειτουργεί σε συνδυασμό με άλλες πτυχές, όπως η αναπτυξιακή συνεργασία, η οικονομική, χρηματοπιστωτική και τεχνική συνεργασία με τρίτες χώρες και η ανθρωπιστική βοήθεια, όπως περιγράφεται στην ενοποιημένη έκδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) το 2016. Τα ιδανικά που αναφέρονται είναι η δημοκρατία, το κράτος δικαίου, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η επίτευξη βιώσιμης οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης με την ενσωμάτωση όλων των χωρών στην παγκόσμια οικονομία. Αυτό ενισχύει την οργάνωση των εξωτερικών δράσεων της ΕΕ και ενισχύει την προβολή και την αποτελεσματικότητα της ΕΕ, επιτρέποντας μια ενιαία φωνή στην παγκόσμια πλατφόρμα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει πλέον αυξημένο ρόλο στην αντιμετώπιση του "δημοκρατικού ελλείμματος", καθώς συναποφασίζει με το Συμβούλιο για όλα τα θέματα που σχετίζονται με το εμπόριο. Η αλλαγή αυτή έχει ενισχύσει την επιρροή του Κοινοβουλίου, αν και δεν έχει την εξουσία να καθορίζει τους στόχους των εμπορικών διαπραγματεύσεων, η οποία εξακολουθεί να ανήκει στο Συμβούλιο.

Η δεύτερη σημαντική αλλαγή αφορά τη διεύρυνση του φάσματος των μοναδικών αρμοδιοτήτων της ΕΕ. Το άρθρο 3 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στους τομείς της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και, σύμφωνα με την παράγραφο 2, έχει επίσης την αποκλειστική αρμοδιότητα να οριστικοποιεί τις εξωτερικές συμφωνίες. Η Συνθήκη της Λισαβόνας επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής της ΚΕΠΠΑ (Ενοποιημένη έκδοση της ΣΕΕ και της ΣΛΕΕ, 2016) ώστε να συμπεριλάβει τις ΑΞΕ, το εμπόριο στον τομέα των πολιτιστικών/ακουστικών μέσων (πνευματικά δικαιώματα), τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες υγείας. Η Συνθήκη της Λισαβόνας αναφέρει ότι η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία χρησιμοποιείται γενικά στο Συμβούλιο για θέματα εμπορικής πολιτικής, με ορισμένες εξαιρέσεις που αφορούν τις πολιτιστικές/ακουστικές υπηρεσίες και τις κοινωνικές, εκπαιδευτικές και υγειονομικές υπηρεσίες, προκειμένου να προστατευθεί η πολιτιστική ποικιλομορφία της ΕΕ και η εθνική οργάνωση των υπηρεσιών αυτών. Η επέκταση των κοινοτικών αρμοδιοτήτων αποσκοπεί στη διευκόλυνση της διαπραγμάτευσης εμπορικών συμφωνιών και επενδυτικών συμφωνιών νέας γενιάς από την Ένωση και τα κοινοτικά όργανα, χωρίς τη συμμετοχή των κυβερνήσεων των κρατών μελών. Η αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ ενισχύθηκε με αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, οι οποίες καθόρισαν ότι η αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ πρέπει να ασκείται από τα κράτη μέλη ανεξάρτητα, χωρίς την παρέμβαση των κυβερνήσεών τους. Το 2015, η Επιτροπή, με επικεφαλής τη Σεσίλια Μάλμστρομ, πρότεινε σε ανακοίνωσή της μια νέα επενδυτική και εμπορική πολιτική με την ονομασία "Εμπόριο για όλους", η οποία περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαπραγμάτευσης. Η ΕΕ θα είναι ανοικτή στη διαπραγμάτευση ΣΕΣ, ΤΕΠ και τελωνειακών συμφωνιών με χώρες που είναι πρόθυμες να συνεργαστούν και να επιδείξουν το ίδιο επίπεδο φιλοδοξίας με την ΕΕ, όπως αναφέρεται σαφώς στην ανακοίνωση. Η έννοια της "φιλοδοξίας" επεξηγείται περαιτέρω με την αναφορά της "εξάλειψης των εμποδίων στο εμπόριο με διεξοδικό τρόπο" και τονίζοντας την ανάγκη να υιοθετήσει η ΕΕ μια πιο προσαρμοστική προσέγγιση στις διαπραγματεύσεις. Η προσπάθεια της ΕΕ να προωθήσει την "ατζέντα για το βαθύ εμπόριο" με την εφαρμογή των κανονιστικών της πλαισίων στο διεθνές εμπόριο έχει μεταβεί προς την περιφερειοκρατία και τον διμερισμό. Η ΕΕ εργάζεται ενεργά για τη διαπραγμάτευση νέων εμπορικών συμφωνιών που εστιάζουν σε ρυθμιστικά ζητήματα εκτός από τα δασμολογικά μέτρα. Οι συμφωνίες αυτές θα καλύπτουν επίσης τομείς όπως οι επενδύσεις και οι δημόσιες συμβάσεις που

προηγουμένως έδιναν λιγότερη έμφαση. Η ΕΕ διαπραγματεύεται επί του παρόντος με πολυάριθμες χώρες για την οριστικοποίηση διαφόρων τύπων συμφωνιών. Τα παραδείγματα της Ιαπωνίας με την οποία η ΕΕ έχει οριστικοποιήσει μια συμφωνία οικονομικής συνεργασίας είναι αντιπροσωπευτικά. Η συμφωνία συμφωνήθηκε επί της αρχής στις 6 Ιουλίου 2017, αν και αρκετά κεφάλαια, ιδίως εκείνα που αφορούν τις επενδύσεις, βρίσκονται ακόμη υπό διαπραγμάτευση. Η ΕΕ έχει διεξαγάγει διμερείς διαπραγματεύσεις με χώρες της ASEAN, όπως η Μαλαισία, η Σιγκαπούρη, το Βιετνάμ, η Ταϊλάνδη, οι Φιλιππίνες και η Ινδονησία. Οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται σε εξέλιξη με την Ινδία και τη Mercosur. Η ΣΕΣ ΕΕ-Κορέας υπογράφηκε το 2010. Η ΕΕ ολοκλήρωσε με επιτυχία μια συμφωνία με τον Καναδά, γνωστή ως CETA.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ

Η Σύμβαση της Βιέννης για το δίκαιο των Συνθηκών του 1980 είναι ένα διαρκές διεθνές νομικό μέσο που παραμένει σε ισχύ και εφαρμόζεται. Τα άρθρα 26 και 27 της εν λόγω σύμβασης αποτελούν νομικά μέτρα που ρυθμίζουν τη διαδικασία τροποποίησης συμβατικών συμφωνιών και διασφαλίζουν τη συνέχεια της συμβατικής ρύθμισης.

Η Σύμβαση της Βιέννης αφορά τις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές και αποτελεί βασικό νομικό μέσο για το διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών. Τα άρθρα 26 και 27 της Σύμβασης παραμένουν σε ισχύ και αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη που την έχουν επικυρώσει.

Ας συγκρίνουμε και ας εξετάσουμε τα άρθρα 26 και 27 της Σύμβασης της Βιέννης του 1980 για το Δίκαιο των Συνθηκών σε σχέση με τις διεθνείς συμφωνίες:

ΑΡΘΡΟ 26: περιγράφει τους όρους και τα βήματα για την τροποποίηση μιας διεθνούς συμφωνίας. Διευκρινίζει ότι τα μέρη μπορούν να τροποποιήσουν τη σύμβαση με αμοιβαία συμφωνία. Επιπλέον, διευκρινίζει ότι η τροποποίηση πρέπει να τεκμηριώνεται. Το στοιχείο αυτό είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της σταθερότητας και της αξιοπιστίας των διεθνών συνθηκών, προσφέροντας μια καθολική μέθοδο για την τροποποίησή τους.

ΑΡΘΡΟ 27: ορίζει ότι όταν τα μέρη υιοθετούν γραπτή συμφωνία για την τροποποίηση μιας διεθνούς συνθήκης, επιβάλλει υποχρέωση σε κατάλληλες καταστάσεις. Μια συμφωνία για την τροποποίηση μιας σύμβασης είναι δεσμευτική εάν τα μέρη ήθελαν να δεσμευτούν και αυτό ήταν απαραίτητο. Το παρόν άρθρο τονίζει τη σημασία της συνέχειας και της σταθερότητας στις διεθνείς συμβάσεις, προσφέροντας μια μέθοδο που εγγυάται ότι τα μέρη θα τηρήσουν τους νέους συμβατικούς όρους.

Συνδέοντας αυτά τα άρθρα με τις διεθνείς συμβάσεις, παρατηρούμε ότι δημιουργούν μια δομή για την τροποποίηση και τη διατήρηση των συμβατικών συμφωνιών, βελτιώνοντας την προσαρμοστικότητα και την αποτελεσματικότητα των διεθνών συμβάσεων. Τα άρθρα αποσκοπούν στην καθιέρωση νομικής σαφήνειας και προβλεψιμότητας στις διεθνείς συναλλαγές, δημιουργώντας ένα πλαίσιο που προάγει τη συνεργασία και την εμπιστοσύνη μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών.

3.3. ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

¹⁷Μηχανισμοί επίλυσης διαφορών μεταξύ κρατών και ξένων επενδυτών

Από 1995, έχει σημειωθεί με ακρίβεια ότι η διεθνής επενδυτική διαιτησία δεν αποτελεί υποσύνολο οποιουδήποτε καθιερωμένου κλάδου. Είναι σαφώς διακριτή από οτιδήποτε είχε αναγνωριστεί προηγουμένως στην παγκόσμια σκηνή. Η μοναδική φύση της επενδυτικής διαιτησίας μπορεί να αποδοθεί στην ανάπτυξη της παράλληλα με το ουσιαστικό δίκαιο, παρά ως ανεξάρτητο σύστημα δικαιοσύνης για την επίλυση διεθνών επενδυτικών διαφορών.

Από τον 19ο αιώνα, οι αποικιοκρατικές δυνάμεις εφάρμοσαν εγγυήσεις για να διασφαλίσουν τους πολίτες τους που ασκούσαν εταιρική δραστηριότητα στις αποικίες τους, καθώς αυξάνονταν οι ευκαιρίες για ξένες επενδύσεις. Τα μέτρα εφαρμόστηκαν για να εγγυηθούν έναν βασικό βαθμό φροντίδας και αναγνώρισης των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας των αλλοδαπών ατόμων. Επικεντρώθηκαν κυρίως στην απαίτηση παροχής αποζημίωσης σε περιπτώσεις απαλλοτρίωσης, στην εθνική μεταχείριση και στη μεταχείριση του μάλλον ευνοούμενου κράτους. Η άνιση δυναμική ισχύος μεταξύ των αποικιοκρατικών δυνάμεων και των αποικιών τους οδήγησε στη χρήση στρατιωτικών

¹⁷ Διδακτορική Διατριβή: Η πολλαπλότητα των τρόπων επίλυσης των διαφορών μεταξύ κρατών και ξένων επενδυτών, Αλεξάνδρα Κουτογλίδου,

επεμβάσεων για την επιβολή μέτρων προστασίας και την απόκτηση οικονομικών πλεονεκτημάτων για τις ευρωπαϊκές δυνάμεις και τους πολίτες τους.

Αυτή η προσέγγιση, που συνήθως αναφέρεται ως "διπλωματία των κανονιοφόρων", χρησιμοποιήθηκε συνήθως εκείνη την περίοδο για τη διευθέτηση συγκρούσεων μεταξύ πολιτών προηγμένων εθνών και αποικιοκρατούμενων εδαφών, κυρίως για τη διασφάλιση της ιδιοκτησίας και όχι των επενδύσεων.

Με την πάροδο του χρόνου, τα μέτρα επιβαλλόμενης συμπεριφοράς έγιναν μια συλλογή νομοθετικών ρυθμίσεων σχετικά με τη λογοδοσία των κρατών για ενέργειες που έβλαπταν ή παραβίαζαν τα δικαιώματα των αλλοδαπών. Η χώρα υποδοχής ήταν υποχρεωμένη να παρέχει ένα ελάχιστο επίπεδο μεταχείρισης στους αλλοδαπούς υπηκόους εντός της επικράτειάς της, και συγκεκριμένα για τη διεξαγωγή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Ταυτόχρονα, καλλιεργήθηκε και ενισχύθηκε η ιδέα ότι ο αλλοδαπός διατηρεί την προστασία της χώρας καταγωγής του ακόμη και όταν βρίσκεται στο εξωτερικό, επομένως οποιαδήποτε παραβίαση των δικαιωμάτων του αλλοδαπού υπηκόου θεωρείται προσβολή για το κράτος καταγωγής του. Η χώρα υποδοχής μιας επένδυσης είναι υπεύθυνη έναντι της χώρας προέλευσης εάν δεν τηρήσει τη δέσμευσή της βάσει του εθιμικού διεθνούς δικαίου να διασφαλίσει τα οικονομικά δικαιώματα του αλλοδαπού.

Η στάση αυτή αποτέλεσε τη βάση για τα κράτη που παρέχουν διπλωματική προστασία στους πολίτες τους. Καθώς οι αποικιοκρατικές δυνάμεις έχαναν την εξουσία επί των αποικιών τους, το διεθνές δίκαιο τους επέτρεπε να προσφέρουν διπλωματική προστασία στους πολίτες τους και να υποβάλλουν τις αξιώσεις τους ενώπιον διεθνών δικαστηρίων. Οι επενδυτές δεν ήταν σε θέση να ζητήσουν διεθνή νομική προσφυγή για να αντιμετωπίσουν τη ζημία που υπέστησαν. Η ανάγκη να εξαντληθούν πρώτα τα εθνικά ένδικα μέσα, σε συνδυασμό με την αδυναμία του επενδυτή να συμμετάσχει στις διαδικασίες του Διεθνούς Δικαστηρίου, μετέβαλε τη φύση της διαφοράς από ένα επιχειρηματικό ζήτημα σε ένα διακρατικό ζήτημα με σημαντικές πολιτικές συνέπειες. Το επίκεντρο της διαφοράς άλλαξε από την αναζήτηση αποζημίωσης για τις ζημίες του επενδυτή στη διεκδίκηση της διεθνούς ευθύνης του κράτους υποδοχής έναντι της χώρας καταγωγής του επενδυτή, μετά από παραβίαση κανόνα του διεθνούς εθιμικού δικαίου.

Η διπλωματική προστασία αποτελούσε ένα πολιτικοποιημένο και δυσκίνητο σύστημα, καθώς τα κράτη δίσταζαν να υπερασπιστούν την αξίωση ενός ατόμου κατά ενός ξένου κράτους, εάν αυτό εγκυμονούσε τον κίνδυνο να διαταράξει τις διπλωματικές τους σχέσεις. Επιπλέον, ο ξένος επενδυτής θεωρούσε ασύμφορη την έναρξη του έργου λόγω των αργών και εκτεταμένων διαδικασιών και της απουσίας δυννητικής χρηματικής ανταπόδοσης του επενδυμένου κεφαλαίου. Με την ανάληψη του ελέγχου από το κράτος

Με την υπεράσπιση της αξίωσης του ιδιώτη, ο τελευταίος παραιτήθηκε από τον έλεγχο της λήψης αποφάσεων και της διαχείρισης των επόμενων δραστηριοτήτων. Συνήθως, το κράτος διαπραγματευόταν αποζημίωση που θεωρούσε ότι δεν αντανακλούσε με ακρίβεια τις απώλειες του επενδυτή και άφηνε την απόφαση για το αν θα κρατήσει ή θα επιστρέψει το ποσό στη διακριτική του ευχέρεια.

Κατά το μεγαλύτερο μέρος του 20ού αιώνα, οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιδρούσαν στο σύστημα προστασίας των ξένων επενδύσεων που είχαν θεσπίσει τα ανεπτυγμένα κράτη, υποστηρίζοντας ότι δεν συναινούσαν σε κανόνες που πίστευαν ότι δεν είχαν επαρκή παγκόσμια αναγνώριση ώστε να θεωρηθούν διεθνείς κανόνες.

Οι χώρες της Λατινικής Αμερικής υιοθέτησαν τη θεωρία του Αργεντινού νομικού Calvo, σύμφωνα με την οποία οι ξένοι επενδυτές ή εργολάβοι δεν δικαιούνται προνομιακή μεταχείριση σε σύγκριση με τη μεταχείριση που παρέχεται στους δικούς τους υπηκόους, ακόμη και αν αυτή υπολείπεται του διεθνούς ελάχιστου προτύπου μεταχείρισης των αλλοδαπών. Ομοίως, εάν έχουν υποστεί οποιαδήποτε ζημία, θα πρέπει να προσφύγουν στα εθνικά δικαστήρια του κράτους υποδοχής. Οι αλλοδαποί επενδυτές δεν έχουν κανένα επιπλέον ή μοναδικό δικαίωμα να ασκούν νομικές ενέργειες στα διεθνή δικαστήρια, εφόσον η πρόσβαση σε αυτά είναι ελεύθερη. Η ρήτρα Calvo ενσωματώθηκε σε όλες τις συμβάσεις που διαπραγματεύτηκε ο ξένος επενδυτής απευθείας με το κράτος, τηρώντας αυτή την πολιτική. Με τη σύμβαση αυτή, ο ξένος επενδυτής παραιτείται από το δικαίωμα να ζητήσει διπλωματική προστασία από το κράτος καταγωγής του για διαφορές που σχετίζονται με τη συμφωνία.

Οι ξένοι επενδυτές συμμετείχαν σε νομικές διαδικασίες σε εθνικά δικαστήρια με αμφισβητούμενη ανεξαρτησία, τα οποία συχνά ήταν ιδιότροπα και σαφώς προκατειλημμένα υπέρ του κράτους.

Ταυτόχρονα, άλλα αναπτυσσόμενα κράτη εξέφρασαν τη δυσαρέσκειά τους για τη δημιουργία του συστήματος προστασίας των ξένων επενδύσεων. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960, η αποαποικιοποίηση είχε ως αποτέλεσμα την ανεξαρτητοποίηση αρκετών κρατών που διέθεταν άφθονους φυσικούς πόρους, οι οποίοι θα απαιτούσαν πλέον από τους δυτικούς επενδυτές να τηρούν ορισμένους όρους για τη χρήση τους. Τα νέα ανεξάρτητα κράτη επιδιώκουν την αναγνώριση και τον σεβασμό της εθνικής τους κυριαρχίας. Διεκδικούν την οικονομική τους ανεξαρτησία, την ελευθερία επιλογής του οικονομικού τους συστήματος και την υποστήριξη της ανάπτυξής τους ως κυριαρχικό δικαίωμα.

Με πλειοψηφία στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στόχευσαν να περάσουν διακηρύξεις που θα ικανοποιούσαν το αίτημά τους για πλήρη απελευθέρωση από τις αποικιοκρατικές δυνάμεις. Οι Διακηρύξεις οδήγησαν σε μια δυσμενή άποψη για τις ξένες επενδύσεις, οι οποίες θεωρήθηκαν ως μια σύγχρονη μορφή αποικιοκρατίας. Η εκπεφρασμένη διάθεση μεταφράστηκε σε ένα πρόγραμμα που περιελάμβανε εκτεταμένες εθνικοποιήσεις και απαλλοτριώσεις σημαντικών ξένων επενδύσεων.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες διεκδίκησαν την απόλυτη και αποκλειστική δικαιοδοσία των εθνικών τους δικαστηρίων και την αποκλειστική εφαρμογή του εθνικού τους δικαίου για τυχόν διαφορές με ξένους επενδυτές σχετικά με αποζημιώσεις για απαλλοτριώσεις ή εθνικοποιήσεις. Υποστήριξαν ότι το δικαίωμα ενός κράτους να εθνικοποιεί ξένες επενδύσεις εντός των συνόρων του αποτελούσε επίδειξη της κυριαρχίας του επί των εθνικών του πόρων. Το δικαίωμα αυτό περιελάμβανε επίσης την εξουσία να αποφασίζει ανεξάρτητα το ποσό της αποζημίωσης και τους συγκεκριμένους όρους πληρωμής. Με την αμφισβήτηση των διεθνών κανόνων σχετικά με την προστασία των επενδύσεων και τη διεκδίκηση του δικαιώματος κάθε χώρας να αποφασίζει ανεξάρτητα την αποζημίωση που επιδικάζεται στα εθνικά της δικαστήρια, χωρίς να εξετάζεται η διεθνής ευθύνη του κράτους για τις ζημιές, φάνηκε ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες είχαν επιτύχει έναν σημαντικό θρίαμβο.

Στο πλαίσιο αυτών των οικονομικών και ιστορικών συνθηκών, η διεθνής επενδυτική διαιτησία αποκτούσε μεγαλύτερη επιρροή σε διμερή κλίμακα. Εξαιρουμένων των ομαδικών συζητήσεων που αφορούσαν πολλαπλά μέρη, η πρόβλεψη για την επίλυση συγκρούσεων μέσω διαιτησίας μεταξύ ενός ξένου επενδυτή και της χώρας στην οποία επενδύει εγκρίθηκε κατά τη διάρκεια των συνομιλιών για διμερείς επενδυτικές

συμφωνίες. Η συμφωνία αυτή επιτεύχθηκε από τα ίδια έθνη, ιδίως τα μικρότερα και λιγότερο ανεπτυγμένα, τα οποία την απέρριψαν αρχικά όταν ενώθηκαν σε ισχυρές διαπραγματευτικές ομάδες στο πλαίσιο παγκόσμιων οργανισμών.

Το 1961, ο A. Broches υπέβαλε έκθεση στη Συμβουλευτική Επιτροπή, στην οποία υπογράμμισε τις ελλείψεις του υφιστάμενου συστήματος επίλυσης διαφορών και τις αρνητικές επιπτώσεις του στις διεθνείς επενδύσεις. Αναφερόταν σε διάφορες μελέτες που είχαν διεξαχθεί τα προηγούμενα χρόνια για τη διερεύνηση μεθόδων ενθάρρυνσης των διεθνών επενδύσεων. Οι μελέτες αυτές τόνιζαν ως σημαντικό ζήτημα την απουσία ενός κατάλληλου και αξιόπιστου μηχανισμού επίλυσης διαφορών μεταξύ των ξένων επενδυτών και των χωρών στις οποίες επενδύουν. Η πρόταση προτείνει τη δημιουργία ενός εξειδικευμένου διεθνούς κέντρου διαιτησίας για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ελλείψεων του ισχύοντος συστήματος.

Χωρίς μια προκαθορισμένη συμφωνία για την επίλυση των διαφορών, ο ξένος επενδυτής έπρεπε να συμμορφώνεται με τους εθνικούς νόμους και να υπάγεται στη δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων του κράτους υποδοχής.

Η διπλωματική προστασία είχε περιορισμένη αποτελεσματικότητα λόγω των σημαντικών πολιτικών συνεπειών που συνεπάγονταν, οι οποίες αποθάρρυναν το κράτος καταγωγής από το να υποστηρίξει την αξίωση του επενδυτή και συχνά είχαν ως αποτέλεσμα ο επενδυτής να παραιτηθεί εκ των προτέρων από το δικαίωμά του.

Οι οικονομικά ισχυροί επενδυτές μεσολάβησαν επιτυχώς για τη διευθέτηση των ζητημάτων τους μέσω διαιτησίας, αλλά απέτυχαν να προσεταιριστούν τη συμμετοχή του κράτους στη διαδικασία. Η άνιση μεταχείριση των επενδυτών οφειλόταν στη διαφορετική διαπραγματευτική δύναμη των μερών.

Η Σύμβαση για την ίδρυση του Διεθνούς Κέντρου Επίλυσης Επενδυτικών Διαφορών (ICSID) υπογράφηκε το 1965 για να προσπαθήσει να αφαιρέσει την πολιτική επιρροή από την επίλυση των διαφορών μεταξύ κρατών και διεθνών επενδυτών. Σήμερα, εκατόν σαράντα τρία κράτη την έχουν εγκρίνει επίσημα, καθιστώντας την ενδεχομένως τη σημαντικότερη μέθοδο για τη διευθέτηση διεθνών επενδυτικών διαφορών. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό της Σύμβασης της Ουάσιγκτον ήταν η πρόβλεψη για την εκπροσώπηση των ιδιωτών επενδυτών ενώπιον ενός διεθνούς δικαστικού φόρουμ για την άμεση επίλυση ζητημάτων με το κράτος υποδοχής. Το ICSID χρησιμεύει ως διεθνής θεσμός που βοηθά τα μέρη να συστήσουν διαιτητικό δικαστήριο για την

επίλυση των διαφορών τους σύμφωνα με τη Σύμβαση της Ουάσινγκτον και τους κανόνες διαιτησίας. Δεν είναι το πανομοιότυπο διαρκές παγκόσμιο διαιτητικό δικαστήριο.

Η δικαιοδοσία του ICSID καθορίζεται ανεξάρτητα από τα διαιτητικά δικαστήρια με βάση τα κριτήρια *ratione personae* και *ratione materiae*, τα οποία πρέπει να πληρούνται σωρευτικά με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στη συγκατάθεση για διαιτησία. Επιπλέον, μια σημαντική πρόοδος της Σύμβασης είναι η δημιουργία ενός εσωτερικού μηχανισμού για την επανεξέταση των διαιτητικών αποφάσεων και την αυτόματη αναγνώριση και εκτέλεσή τους, χωρίς την ανάγκη εμπλοκής των εθνικών δικαστηρίων.

Το 1978, το Διοικητικό Συμβούλιο του ICSID εισήγαγε τους κανόνες πρόσθετης διευκόλυνσης για να επεκτείνει τις υπηρεσίες διαιτησίας και συμβιβασμού του Κέντρου σε διαφορές που αφορούν κράτη-μέλη ή κράτη-επενδυτές που δεν δεσμεύονται από τη Σύμβαση της Ουάσινγκτον. Η υπόθεση θα εκδικάζεται από το Κέντρο, αλλά η αναγνώριση και η εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης θα ακολουθεί τους εθνικούς νόμους και τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης του 1958, εφόσον είναι σχετική. Οι τακτικές διαιτητικές αποφάσεις του ICSID δεν υπόκεινται σε έλεγχο από κανένα δικαστήριο των συμβαλλομένων μερών.

Κατά τη διάρκεια των πρώτων ετών της ύπαρξης του Κέντρου, υπήρχαν πολύ λίγα θέματα που υποβλήθηκαν για διαιτησία. Αργότερα, μια σειρά παραγόντων οδήγησε σε σημαντική αύξηση του αριθμού των αιτήσεων διαιτησίας που έλαβε το ICSID. Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1970 και του 1980, υπήρξε αξιοσημείωτη αύξηση των διμερών επενδυτικών συνθηκών που κατεύθυναν πιθανές συγκρούσεις μεταξύ ενός συμβαλλόμενου κράτους και ενός επενδυτή από άλλο συμβαλλόμενο κράτος να επιλύονται στο Κέντρο. Η NAFTA συνέβαλε σημαντικά στην τάση αυτή, οδηγώντας σε πολλές σημαντικές υποθέσεις που στάλθηκαν στο Κέντρο για επίλυση από τα τέλη της δεκαετίας του 1990. Στη συνέχεια, μια παρόμοια κατάσταση συνέβη με την επικύρωση της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας, οδηγώντας σε κλιμακούμενες συγκρούσεις σχετικά με την εκτέλεσή της. Η αύξηση των απαιτήσεων διαιτησίας συνδέεται στενά με την αύξηση των επενδυτικών συνθηκών που αναγνωρίζουν το δικαίωμα του επενδυτή να χρησιμοποιεί διεθνή διαιτησία κατά του κράτους υποδοχής.

Η καθιέρωση της διεθνούς επενδυτικής διαιτησίας καθιστά παρωχημένη τη διπλωματική προστασία μεταφέροντας την επίλυση των διαφορών σε διεθνείς

δικαστικούς μηχανισμούς στους οποίους συμμετέχουν το κράτος υποδοχής και ο ιδιώτης επενδυτής. Εκτός από τη θεσμική διαιτησία του ICSID, οι επενδυτικές διαφορές μπορούν να επιλυθούν με διαιτησία ad hoc, συνήθως σύμφωνα με τους κανόνες της UNCITRAL. Στη διαιτησία ad hoc, τα διαφωνούντα μέρη έχουν την εξουσία να αποφασίζουν όλες τις πτυχές της διαδικασίας διαιτησίας μέσω αμοιβαίας συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής και της ποσότητας των διαιτητών, του εφαρμοστέου δικαίου και των διαδικασιών για την επιβολή της διαιτητικής απόφασης.

Η διακοπή της διπλωματικής προστασίας για την επίλυση επενδυτικών διαφορών είχε ως αποτέλεσμα την παράκαμψη της απαίτησης να εξαντληθούν πρώτα τα εθνικά ένδικα μέσα πριν από την προσφυγή σε διεθνή διαιτησία. Η κατάσταση αυτή έχει οδηγήσει σε αβεβαιότητα όσον αφορά τη διαχείριση του χρόνου και σε αδυναμία ιεράρχησης της επιλογής της αναζήτησης λύσης μέσω διεθνούς διαιτησίας έναντι των εθνικών δικαστηρίων. Εάν δεν απαγορεύεται ρητά από τα νομικά έγγραφα που διέπουν την επενδυτική σχέση, και οι δύο επιλογές είναι διαθέσιμες: Η χρήση των εθνικών δικαστηρίων είναι δυνατή σε οποιοδήποτε σημείο ακολουθώντας τους δικονομικούς και ουσιαστικούς νόμους του νομικού συστήματος του κράτους υποδοχής. Η προσφυγή σε διεθνή διαιτησία κατά του εν λόγω κράτους μέσω διεθνούς διαιτητικού δικαστηρίου δεν είναι άμεσα προφανής, αλλά διευκολύνεται με τη συμπερίληψη του απαραίτητου διαδικαστικού δικαιώματος στη διμερή ή πολυμερή επενδυτική σύμβαση. Η διαιτησία απαιτεί τη συγκατάθεση των μερών για τον καθορισμό της εξουσίας του διαιτητικού οργάνου και του πεδίου της διαφοράς για το οποίο μπορούν να αποφασίσουν οι διαιτητές. Η εκτέλεση των διαιτητικών αποφάσεων βάσει της Σύμβασης της Νέας Υόρκης του 1958 απαιτεί έγκυρη συμφωνία διαιτησίας μεταξύ των μερών που εμπλέκονται στη διαφορά.

Η εμπορική διαιτησία συνήθως περιλαμβάνει τα μέρη που συμφωνούν να υποβάλουν τις διαφορές τους σε ορισμένα διαιτητικά όργανα, περιλαμβάνοντας μια ρήτρα στη σύμβασή τους. Αυτό καθιστά τη διαιτησία μια αμοιβαία δεσμευτική μέθοδο για την επίλυση τυχόν προβλημάτων που σχετίζονται με τη σύμβαση. Οι επενδυτικές συνδέσεις έχουν γενικά τηρήσει αυτό το πρότυπο. Η συμφωνία διαιτησίας μεταξύ του κράτους και του επενδυτή είτε περιλαμβανόταν στην αρχική τους συμφωνία (όπως μια δημόσια σύμβαση ή αδειοδότηση) είτε υπογράφηκε αργότερα ως συμβιβασμός ειδικά για το συγκεκριμένο ζήτημα και τον επενδυτή. Η αλλαγή της παραδοσιακής προσέγγισης ξεκίνησε αρχικά από τη νομολογία, η οποία αναγνώρισε ότι η

συμπερίληψη διάταξης σε διμερή επενδυτική συνθήκη ή σε εθνικό επενδυτικό νόμο που επιτρέπει τη διαιτησία για τον επενδυτή συνεπάγεται τη συναίνεση του κράτους υποδοχής στη διαιτησία. Η διάταξη αυτή μπορεί να θεμελιώσει διαιτητική δικαιοδοσία ακόμη και χωρίς συμβατική σχέση μεταξύ του επενδυτή και του κράτους.

Η θεωρία συζήτησε εκτενώς αυτή την εξέλιξη και η NAFTA την εδραίωσε, καθώς είναι η πρώτη διεθνής επενδυτική συνθήκη που απαιτεί ανεπιφύλακτα από τα συμβαλλόμενα κράτη να συναινέσουν στη διαιτησία των διαφορών με τους επενδυτές. Η συγκατάθεση του επενδυτή δηλώνεται με την υποβολή αίτησης για διαιτησία όταν προκύπτει η διαφωνία.

Επί του παρόντος, η κοινή μέθοδος έναρξης της διαδικασίας διαιτησίας είναι η συμπερίληψη μιας ανοικτής προσφοράς στο κείμενο ενός εθνικού επενδυτικού νόμου ή μιας συνθήκης επενδύσεων για να δείξει την έγκριση του κράτους.

Παρά την επικράτηση της διαιτησίας στην επίλυση διεθνών επενδυτικών διαφορών, η δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων του κράτους υποδοχής παραμένει όταν τα μέρη δεν συμφωνούν στη διαιτησία ή δεν επιλέγουν τα δικαστήρια για την επίλυση των διαφορών τους.

Το αρχικό δικαστήριο ICSID για να επιβεβαιώσει την αρμοδιότητά του επί σχετικής ρήτρας διαιτησίας σε διμερή επενδυτική συνθήκη ήταν η ομάδα που συγκεντρώθηκε για την AAPL κατά Σρι Λάνκα. Η πρώτη φορά που η ρήτρα NAFTA χρησιμοποιήθηκε για να καθορίσει τη δικαιοδοσία ενός διαιτητικού δικαστηρίου σύμφωνα με τους κανόνες διαιτησίας της UNCITRAL ήταν στην υπόθεση Ethyl κατά Καναδά. Το πρώτο δικαστήριο ICSID που καθόρισε τη δικαιοδοσία του βάσει της διάταξης διαιτησίας της NAFTA ήταν στην υπόθεση Metalclad κατά Μεξικού. Η διάταξη υπήρχε σε διμερείς επενδυτικές συνθήκες εδώ και πολλά χρόνια, αλλά δεν είχε χρησιμοποιηθεί ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου μέχρι τη λήψη των εν λόγω αποφάσεων. Ως αποτέλεσμα, υπήρχε έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τη σημασία και τον πιθανό αντίκτυπο της μεταξύ των κρατών που είχαν συμφωνήσει σε αυτήν και των επενδυτών που θα μπορούσαν να τη χρησιμοποιήσουν. Το πρώτο δικαστήριο που αναγνώρισε ότι μια ανοικτή προσφορά που περιγράφεται σε εθνικό επενδυτικό νόμο μπορεί να θεωρηθεί ως συναίνεση ήταν στην υπόθεση Tradex Hellas S.A. Albania.

3.3.1. Τα μέτρα προστασίας των διεθνών επενδύσεων

¹⁸Οι ξένες επενδύσεις διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας, γεγονός που τις καθιστά βασικό επίκεντρο των οικονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης. Πολλές αναπτυσσόμενες χώρες δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, αναγνωρίζοντάς τις ως κρίσιμο στοιχείο για την οικονομική τους ανάπτυξη. Οι επενδυτές επιθυμούν ένα ασφαλές και σταθερό περιβάλλον στο κράτος υποδοχής της επένδυσής τους για να λάβουν την απόφαση να επενδύσουν. Τα κράτη έχουν θεσπίσει ένα σύνολο θεμελιωδών κανόνων για να προσφέρουν στους επενδυτές την αναμενόμενη ασφάλεια και να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά της.

Έχουν διαπραγματευτεί διμερείς και πολυμερείς συνθήκες που διέπουν τη διασυνοριακή επενδυτική δραστηριότητα και επιτρέπουν στα κράτη να εφαρμόζουν την επενδυτική πολιτική, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για τη διασφάλιση των ξένων επενδύσεων. Οι συμφωνίες θέτουν πρότυπα για την προστασία των ξένων επενδυτών και παρέχουν ένα σύστημα επίλυσης διαφορών όπου τα συμβαλλόμενα κράτη ή οι επενδυτές τους μπορούν να επιλέξουν διαιτητικό δικαστήριο και κανόνες διαιτησίας για την επίλυση επενδυτικών διαφορών. Οι συμφωνίες παρέχουν διεθνείς κανόνες που υπαγορεύουν τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη υποδοχής πρέπει να αντιμετωπίζουν τις ξένες επενδύσεις και τους επενδυτές. Οι έξι γενικοί κανόνες μεταχείρισης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής: (α) δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση, β) πλήρης προστασία και ασφάλεια (FPS), γ) προστασία από αδικαιολόγητα ή διακριτικά μέτρα, δ) μεταχείριση όχι κατώτερη από εκείνη που προβλέπεται από το διεθνές δίκαιο, ε) απαίτηση τήρησης των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί έναντι των επενδυτών και των επενδύσεων και στ) εθνική μεταχείριση (NT) και το πρότυπο του πλέον ευνοούμενου κράτους (MFN).

Το πρότυπο της ίσης και δίκαιης μεταχείρισης απαιτεί από το κράτος υποδοχής της επένδυσης να μεταχειρίζεται τους αλλοδαπούς κατά τρόπο που να ευθυγραμμίζεται με το γενικό διεθνές δίκαιο, ιδίως τη μεταχείριση των αλλοδαπών, χωρίς να παραβιάζει το διεθνές δίκαιο. Στην υπόθεση MTD Equity Sdn. Bhd. και MTD Chile S.A. κατά Δημοκρατίας της Χιλής, το διαιτητικό δικαστήριο αναφέρθηκε στη δήλωση του δικαστή Schwebel σχετικά με την ίση και δίκαιη μεταχείριση, ορίζοντας

¹⁸ Διπλωματική εργασία: «Η αρχή της ίσης και δίκαιης μεταχείρισης ως διεθνές εθνικό δίκαιο», Θάλεια Ανδρέου

την ως ένα πρότυπο που περιλαμβάνει την καλή πίστη, τη δέουσα διαδικασία, τη μη διάκριση και την αναλογικότητα.

3.3.2. Η διάκριση ανάμεσα στη διαφορά εκ συμβάσεως και εκ συνθήκης

¹⁹Η διμερής συμβολή είναι η κυρίαρχη μέθοδος για την επίλυση συμβατικών και συμβατικών ζητημάτων. Η διμερής συνεισφορά είναι μια διαδικασία κατά την οποία δύο μέρη με διαφωνίες σχετικά με συμβατικές αξιώσεις ή θέματα προσπαθούν να διευθετήσουν τις διαφορές τους χωρίς την παρέμβαση τρίτων, όπως δικαστήρια ή διαιτητικά δικαστήρια. Συνήθως, οι δύο πλευρές εμπλέκονται σε συνομιλίες ή σε διάφορα μέσα επικοινωνίας για να επιτύχουν μια αμοιβαία ικανοποιητική συμφωνία. Η διμερής συμβολή χρησιμοποιείται συνήθως για την επίλυση συμβατικών αξιώσεων και διαφορών λόγω των διαφόρων πλεονεκτημάτων της. Η ευελιξία επιτρέπει στα μέρη να προσαρμόσουν τη διαδικασία επίλυσης διαφορών στις απαιτήσεις και τις προτιμήσεις τους.

Η επίλυση των διαφορών μέσω διμερούς συνεισφοράς είναι συνήθως ταχύτερη και πιο αποδοτική μέθοδος σε σύγκριση με την άσκηση δικαστικής προσφυγής στο δικαστήριο.

Διατήρηση της σχέσης: Τα μέρη μπορούν να διατηρήσουν τη σχέση τους και να εγγυηθούν τη συνέχεια των επιχειρηματικών τους συναλλαγών. Χειρίζονται τις συγκρούσεις με επαγγελματικό τρόπο, χωρίς να απαιτείται εξωτερική βοήθεια. Τα μέρη μπορούν να επιλύσουν εποικοδομητικά τα προβλήματά τους επιδιώκοντας συναινετικές λύσεις που ικανοποιούν και τα δύο μέρη. Οι εταιρείες ή οι οργανισμοί με συμβατικούς δεσμούς συχνά προτιμούν αυτή την προσέγγιση επίλυσης συγκρούσεων, διότι τους επιτρέπει να διατηρούν τον έλεγχο και την ευελιξία. Ενώ η διμερής συμβολή μπορεί να είναι χρήσιμη σε πολλά ζητήματα, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η εμπλοκή τρίτων ή εξωτερικών φορέων, όπως τα δικαστήρια ή τα διαιτητικά δικαστήρια, είναι σημαντική για την επίλυση διαφορών.

¹⁹ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ της Σπυριδούλας- Μαρίας Ι. Παπαγιάννη «Η διαιτητική επίλυση των επενδυτικών διαφορών και η σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», Αθήνα Νοέμβριος 2021

Η διάκριση μεταξύ αξιώσεων μετά τη συνθήκη και αξιώσεων μετά τη σύμβαση βασίζεται στα δικαιώματα των μερών βάσει της συνθήκης ή της σύμβασης, αντίστοιχα. Τα δικαιώματα των επενδυμένων κεφαλαίων καθορίζονται από τις θεμελιώδεις αρχές των διεθνών συνθηκών και όχι από συγκεκριμένες διμερείς ή πολυμερείς επενδυτικές συμφωνίες. Τα αναφερόμενα δικαιώματα περιλαμβάνουν την εθνική μεταχείριση, τη δίκαιη μεταχείριση, την ασυλία και την αποζημίωση σε περιπτώσεις απαλλοτρίωσης ή εθνικοποίησης περιουσίας. Τα συμβατικά δικαιώματα αφορούν τη συγκεκριμένη περιουσία που καθορίζεται στη σύμβαση και σε τυχόν περαιτέρω συμφωνίες μεταξύ των μερών.

Ωστόσο, μερικές φορές το μέρος ευθυγραμμίζεται με τη διμερώς ή πολυμερώς επενδυμένη σύμβαση. Σε αυτό το σενάριο, οι ιδιότητες θα είναι οι ίδιες, συγκεκριμένα το ποσό της αποζημίωσης που διεκδικείται, είτε καταβάλλονται μέσω διμερούς επίλυσης διαφορών σε διαιτησία είτε με καταδίκη για παραβίαση της σύμβασης σε εθνικό δικαστήριο.

Η νομική θεωρία της διαφοροποίησης των αιτιών διαφοροποιεί τις επενδυτικές συγκρούσεις με βάση τις υποκείμενες αιτίες τους, ανεξάρτητα από τα ίδια αποτελέσματα που μπορεί να παράγουν. Στην υπόθεση *Bayindir* κατά Πακιστάν, επιβεβαιώθηκε ότι ένας επενδυτής έχει απεριόριστο και απεριόριστο δικαίωμα να υποστηρίξει την επένδυσή του χρησιμοποιώντας τόσο μια διμερή σύμβαση όσο και μια συνθήκη.

Η ταυτοποίηση βασίζεται στην ύπαρξη νομικών κεφαλαίων που έχουν συσταθεί για την προστασία των περιουσιακών στοιχείων του επενδυτή, με τη μεταβίβαση να γίνεται πάντοτε στον ιδιοκτήτη της περιουσίας, ο οποίος έχει ταυτοποιηθεί.

Η διάκριση των αξιώσεων ως "συμβατικές αξιώσεις" ή "εξωσυμβατικές αξιώσεις" είναι ζωτικής σημασίας λόγω των σημαντικών επιπτώσεων που έχουν τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η νομολογία διχάζεται ως προς το κατά πόσον οι πραγματικές προσδοκίες του ενάγοντος επηρεάζουν τη διαδικασία διαιτησίας. Η ειδική ομάδα διαιτησίας έχει την εξουσία να επεκτείνει τη δικαιοδοσία της κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαιτησίας κατά την αξιολόγηση της εγκυρότητας των αξιώσεων.

Η δικαιοδοσία του διαιτητή αξιολογείται με βάση τη διαιτητική απόφαση, όπως ισχυρίζονται οι ενάγοντες, σύμφωνα με τη νομολογία. Η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου επικεντρώνεται στην αξιολόγηση της εγκυρότητας του σκεπτικού της απόφασης για τις επενδύσεις και στο κατά πόσον η ισχυριζόμενη παραβίαση της συμφωνίας θα πρέπει να εξεταστεί ανεξάρτητα. Το διαιτητικό δικαστήριο στην απόφαση Vivendi I έκανε την απόφασή του σχετικά με τους ισχυρισμούς των αιτούντων με βάση το εύρος της δικαιοδοσίας του, μια θέση που υποστηρίχθηκε από την ειδική ομάδα.

Η αντίθετη άποψη υποστηρίζει την αξιολόγηση των επιχειρημάτων του ενάγοντος κατά τη φάση του προσδιορισμού της δικαιοδοσίας. Το διαιτητικό δικαστήριο στην υπόθεση SGS κατά Φιλιππίνων διαπίστωσε ότι οι ενάγοντες απέτυχαν να αποδείξουν τα δικαιώματά τους βάσει των άρθρων της συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών Ελβετίας-Φιλιππίνων. Το Πρωτοδικείο έπρεπε να προσδιορίσει αν οι ισχυρισμοί στηρίζονταν στην αρχή της επένδυσης λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η αξίωση αποζημίωσης λόγω απαλλοτρίωσης ήταν αβάσιμη, καθώς η άρνηση πληρωμής δεν πληρούσε τα κριτήρια της απαλλοτρίωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

4.1. Το Πλαίσιο προστασίας των επενδύσεων στην ΕΕ

²⁰Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος παγκόσμιος εξαγωγέας και εισαγωγέας άμεσων ξένων επενδύσεων. Αυτό δημιουργεί θέσεις εργασίας και οικονομική ανάπτυξη. Γι' αυτό και εξακολουθούν να έχουν ζωτική σημασία η ενθάρρυνση και η διατήρηση των επενδύσεων. Για να επιτύχει αυτόν τον στρατηγικό στόχο, η ΕΕ σχεδιάζει να θεσπίσει ένα μόνιμο όργανο που θα αποφαινεται για επενδυτικές διαφορές —ένα Πολυμερές Επενδυτικό Δικαστήριο (ΠΕΔ). Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ΠΕΔ θα αντικαταστήσει τα διμερή συστήματα επενδυτικών δικαστηρίων που εμπλέκονται στις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ.

²⁰ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ της Σπυριδούλας-Μαρίας Ι. Παπαγιάννη «Η διαιτητική επίλυση των επενδυτικών διαφορών και η σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», Αθήνα Νοέμβριος 2021

Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

Η διαιτησία είναι μια μέθοδος που χρησιμοποιείται για την επίλυση ιδιωτικών διαφορών, παρόμοια με την πολιτική δικαστική διαδικασία, όπου ένας ουδέτερος τρίτος λαμβάνει απόφαση χωρίς την άμεση εμπλοκή των μερών . Τα εμπλεκόμενα μέρη επιλέγουν έναν ή περισσότερους διαιτητές για την επίλυση τυχόν διαφορών που μπορεί να προκύψουν από μια συγκεκριμένη νομική σχέση μεταξύ τους.

Υπάρχουν δύο κύριες κατηγορίες διεθνούς διαιτησίας: ***η διεθνής εμπορική διαιτησία και η διεθνής επενδυτική διαιτησία***. Αρχικά, μπορεί να φαίνονται όμοιες όσον αφορά τις μεθόδους διαιτησίας, αλλά στην πραγματικότητα διαθέτουν βασικές διακρίσεις. Δεν παρέχεται κείμενο. η επιχειρηματική διαιτησία στην Ελλάδα ρυθμίζεται από τον νόμο UNCITRAL (N. 2735/99) και αφορά την επίλυση επιχειρηματικών διαφορών μέσω συμφωνίας διαιτησίας μεταξύ των μερών που σχετίζονται με εμπορικές υποθέσεις. 26 Η επενδυτική διαιτησία βασίζεται σε διμερείς ή πολυμερείς επενδυτικές συνθήκες (BITs/MITs) και στην εθνική νομοθεσία της χώρας υποδοχής για την εξασφάλιση σταθερών συνθηκών για τους ξένους επενδυτές. Μια άλλη διάκριση έγκειται στη θέση του επενδυτή. Στην εμπορική διαιτησία, το διαιτητικό δικαστήριο λαμβάνει αποφάσεις με βάση τη συμφωνία των μερών. Στη διεθνή επενδυτική διαιτησία, λαμβάνεται υπόψη η εγκυρότητα της αποδοχής του επενδυτή από τον άλλο επενδυτή.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΑΚΟ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

Το διεθνές δίκαιο κατηγοριοποιείται σε δημόσιο και ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Από την άποψη αυτή υπάρχουν δύο θεμελιωδώς διακριτά είδη ιδιοκτησίας. Το δημόσιο διεθνές δίκαιο διέπει τις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών και τις αρχές που διέπουν τις σχέσεις αυτές. Το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο ασχολείται με τις αστικές και εμπορικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ ιδιωτών, οι οποίες μπορεί να αφορούν διαφορετικά κράτη, αλλά ρυθμίζονται από το ιδιωτικό δίκαιο όσον αφορά τη δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο και την εκτέλεση αποφάσεων.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ των δημόσιων διεθνών και των ιδιωτικών διεθνών πτυχών είναι εμφανής στα συστήματα επίλυσης διεθνών διαφορών, καθιστώντας μερικές

φορές δύσκολο να προσδιοριστεί αν η σύγκρουση σχετίζεται με τη δημόσια ή την ιδιωτική διεθνή διάσταση. Η διεθνής επενδυτική διαιτησία αποτελεί μια ξεχωριστή μέθοδο επίλυσης διαφορών, καθώς συνδυάζει τόσο τις δημόσιες όσο και τις ιδιωτικές πτυχές της φύσης της διαφοράς.

Το διεθνές δίκαιο και το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο διαφέρουν ως προς την εφαρμογή τους στη διεθνή εμπορική διαιτησία.

Τα διαιτητικά δικαστήρια στις διεθνείς διαιτησίες ενσωματώνουν αρχές, διαδικασίες και έννοιες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που είναι ανεξάρτητες από οποιοδήποτε συγκεκριμένο κράτος. Τα κράτη μέλη είτε έχουν εφαρμόσει διδασκαλίες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου είτε έχουν τυποποιήσει την εθνική τους νομοθεσία με αποκλίσεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Το εγχώριο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο έχει ως επί το πλείστον τις ρίζες του στο εσωτερικό δίκαιο και μπορεί να ερμηνευθεί παρόμοια με το δημόσιο διεθνές δίκαιο.

Στην υπόθεση Amco κατά Ινδονησίας, το Δικαστήριο επηρεάστηκε από την επενδυτική αίτηση που είχε εγκριθεί από την κυβέρνηση της Ινδονησίας. Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι η καταλληλότερη προσέγγιση για να διαπιστωθεί η ύπαρξη συμφωνίας για τη συμμετοχή σε διαιτησία ήταν να ερμηνευθεί η απόφαση διαιτησίας σύμφωνα με τη Σύμβαση του Ουάσινγκτον και το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο της Ινδονησίας. Η ειδική ομάδα διαιτησίας αξιολόγησε τις προθέσεις των μερών με βάση τις συνήθεις παραδόσεις τους, τη Σύμβαση Ουαγκαντούγκου και το δίκαιο και την πρακτική της Ινδονησίας. 36

Το διαιτητικό δικαστήριο στην υπόθεση SPP(ME) κατά Αιγύπτου καθόρισε ότι η δικαιοδοσία μπορεί να θεμελιωθεί τόσο βάσει του δημόσιου όσο και βάσει του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Η δικαιοδοσία αποκτήθηκε στην υπόθεση αυτή με βάση διάταξη του αιγυπτιακού δικαίου που προορίζεται να αποτελέσει συνταγματική διάταξη για τη διαιτησία ενώπιον του ICSID. Το ζήτημα ήταν κατά πόσον η εν λόγω νομοθεσία θα μπορούσε να οδηγήσει σε αξίωση διεθνούς διαιτησίας βάσει της Σύμβασης της Ουάσινγκτον. Το Δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό ότι η αίτηση διαιτησίας πρέπει να γίνει κατανοητή με βάση τους κανόνες που ρυθμίζουν την ερμηνεία των πράξεων ή το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο της Αιγύπτου. Η απόφαση εφάρμοσε τόσο τη Σύμβαση της Βιέννης για το Δίκαιο των Συνθηκών, όπως προκύπτει

από τις πράξεις δημοσίου διεθνούς δικαίου, όσο και τις αιγυπτιακές νομικές αρχές ερμηνείας, όπως προκύπτει από το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η εξωτερική διαιτησία είναι ο καταλληλότερος θεσμός για την επίλυση συγκρούσεων σε ξένες επενδύσεις, που προσφέρεται τόσο σε θεσμική όσο και σε ad hoc μορφή. Η θεσμική διαιτησία εποπτεύεται από έναν καθιερωμένο οργανισμό διαιτησίας που καθορίζει το πλαίσιο για τις διαιτησίες που διεξάγονται υπό την εξουσία του. Ένα κατάλληλο σύστημα για την επίλυση των επενδυτικών διαφορών έχει αναγνωριστεί ως απαραίτητο κατά τη διάρκεια του περασμένου αιώνα. Τον Μάιο του 1965, το Διοικητικό Συμβούλιο της Παγκόσμιας Τράπεζας αποφάσισε να υποβάλει πρόταση στο Διοικητικό Συμβούλιο του οργανισμού για την ίδρυση της ICSID. Το σχέδιο αυτό κατέληξε στη Σύμβαση της Ουάσινγκτον, η οποία είναι συχνά γνωστή ως ημερομηνία έναρξης ισχύος της 14ης Οκτωβρίου 1969.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ICSID

Η διαιτητική ομάδα του ICSID είναι ο μοναδικός και διορισμένος διαιτητής. Η διαδικασία διαιτησίας είναι ανεξάρτητη, καθώς τηρεί τους διεθνείς διαδικαστικούς κανονισμούς και δεν επιτρέπει την ανάμειξη εθνικού δικαστηρίου κατά τη διάρκεια των διαδικασιών.

Υποθέτουμε ότι αυτή η κατανομή έχει τόσο καλές όσο και αρνητικές πτυχές. Η διαιτησία ICSID δεν δεσμεύεται από το δίκαιο διαιτησίας της δικαιοδοσίας όπου βρίσκεται ο διαιτητής ή από τους κανόνες που διέπουν την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων σε άλλη χώρα όπου μπορεί να εκτελεστεί η απόφαση. Οι ρήτρες της Σύμβασης της Νέας Υόρκης εμπίπτουν σε μια κατηγορία που δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικών αποφάσεων. Με απλά λόγια, το δυνητικό της όφελος στη διαιτησία απορρέει από τη χρήση της στη διεθνή διαιτησία. Οι κανόνες και οι μέθοδοι για ολόκληρη τη διαδικασία διαιτησίας περιγράφονται λεπτομερώς στην ενότητα για τη διεθνή διαιτησία. Μια διαδικασία εσωτερικής επανεξέτασης της απόφασης από ειδική ομάδα περιγράφεται στο άρθρο 52 της σύμβασης. Αυτό παρέχει στην Επιτροπή την εξουσία να επιβεβαιώσει μια διαιτητική απόφαση κατόπιν αιτήματος του διαιτητή. Η διάταξη αυτή υποδηλώνει ότι μια τυπική απόφαση διεθνούς διαιτησίας μπορεί να επανεξεταστεί από

το εθνικό διαιτητικό δικαστήριο της χώρας όπου ελήφθη η απόφαση. Σύμφωνα με τα άρθρα 53 και 54 της Σύμβασης, μια διαιτητική απόφαση από επιτροπή ICSID θεωρείται δεδικασμένο και μπορεί να αναγνωριστεί σε οποιοδήποτε άλλο συμβαλλόμενο κράτος χωρίς περαιτέρω διαιτησία ή εποπτεία. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί η εξειδικευμένη φύση της διαιτησίας ICSID. Το άρθρο 25 της Σύμβασης διευκρινίζει ότι εφαρμόζεται σε συγκρούσεις που απορρέουν άμεσα από ξένες επενδύσεις. Το ονομαστικό αποτέλεσμα αυτού του κριτηρίου είναι η τελική απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου σχετικά με τη δικαιοδοσία του ICSID, η οποία ήδη υπόκειται στο τεστ αρμοδιότητας-αρμοδιότητας του ίδιου του διαιτητή. Η δικαιοδοσία του ICSID απορρέει από το άρθρο 4 παράγραφος 1 της Σύμβασης, δηλαδή το άρθρο 25, και θεμελιώνεται στη διεθνή δικαιοδοσία της Σύμβασης. Αντίθετα, η αρμοδιότητα του διαιτητικού δικαστηρίου απορρέει από τη συμφωνία διαιτησίας.

ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΟΥΑΣΙΝΓΚΤΟΝ.

Η κατανομή των επενδύσεων μεταξύ ιδιωτών και δημοσίων μελών απαιτεί την παροχή μέτρων ασφαλείας για τους ιδιώτες. Για τον σκοπό αυτό, έχει επιλεγεί μια "μέση μέθοδος" για την αντιμετώπιση των διαφορών με αποτελεσματικότερο τρόπο όσον αφορά το σχετικό δίκαιο. Η διαιτησία στο ICSID μπορεί να κατηγοριοποιηθεί είτε ως αντιδικία είτε ως μη αντιδικία, ανάλογα με το συγκεκριμένο ζήτημα που εξετάζεται. Σύμφωνα με την εναλλακτική προσέγγιση, το εφαρμοστέο δίκαιο επιλέγεται από τα εμπλεκόμενα μέρη, συχνά πριν από την οριστικοποίηση της επενδυτικής σύμβασης. Αυτό δίνει στους διαιτητές την επιλογή να το εφαρμόσουν, όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 του ν. 42(1) της Σύμβασης της Ουάσιγκτον. Εάν οι θέσεις των μερών σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο δεν μπορούν να προσδιοριστούν ή εάν δεν προσδιορίζεται νομοθεσία στη συμφωνία, χρησιμοποιείται η αντίστροφη προσέγγιση. Στο τελευταίο σενάριο, ο τόπος και η εφαρμογή των δύο επηρεάζονται από τον βαθμό σύνδεσης με την ανταλλαγή. Οι διαιτητές θα μπορούσαν να ανατρέξουν στη σύμβαση επένδυσης για να ανακαλύψουν τη στενότερη σχέση και να κατανοήσουν τις προθέσεις των μερών.¹⁰⁶ Η παράγραφος 3 του άρθρου 42 της σύμβασης επιτρέπει επίσης την επιλογή *ex aequo et gratis*. Η ιδέα εφαρμόζεται για να επιλυθεί η διαφωνία με ειλικρίνεια και ευθύτητα, με την προϋπόθεση ότι όλα τα μέρη συμφωνούν.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ AD HOC ΕΠΙΛΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ ΤΗΣ UNCITRAL

Η διαιτησία ad hoc στην επενδυτική διαιτησία θεωρείται ως μια πιθανή εναλλακτική επιλογή για την επιλογή διαιτητών. Το πλεονέκτημα είναι ότι προσφέρει μια δομημένη επιλογή διαιτησίας, ακολουθώντας καθιερωμένους κανόνες όπως οι κανόνες διαιτησίας UNCITRAL, οι οποίοι θα χρησιμοποιούνται στην ad hoc επενδυτική διαιτησία μέχρι να συμφωνηθεί από τα μέρη ή να αποφασιστεί από την ειδική ομάδα διαιτησίας με τη συμβολή των μερών. Η διαιτησία ad hoc επιλέγεται συνήθως όταν οι ενάγοντες προτιμούν να χρησιμοποιούν διαιτητές που ανταποκρίνονται στις ατομικές τους απαιτήσεις αντί να καταφεύγουν σε θεσμική διαιτησία με ορισμένους διαιτητές. Εάν το κράτος υποδοχής και το κράτος προέλευσης του επενδυτή δεν είναι και τα δύο μέρη της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, μπορούν να επιλύσουν τη διαφορά τους μέσω διαιτησίας ad hoc. σύμφωνα με το κεφάλαιο 11 της NAFTA, οι επενδυτικές διαφορές που αφορούν καναδούς επενδυτές και τους ομολόγους τους στο Μεξικό ή τον Καναδά μπορούν να επιλυθούν μόνο μέσω διαιτησίας ad hoc ενώπιον των μελών της UNCITRAL.

Στο παρελθόν, αρκετά σημαντικά επενδυτικά ζητήματα επιλύθηκαν μέσω ad hoc διαιτησίας, όπως οι αγωγές απαλλοτρίωσης στη Λιβύη στις οποίες ενεπλάκησαν οι British Petroleum, Liamco και Texaco/Calasiatic. Επιπλέον, ορισμένες από τις αρχικές διαιτησίες διεξήχθησαν σύμφωνα με τους κανόνες διαιτησίας ad hoc, όπως στην υπόθεση Lena Goldfields, Σαουδική Αραβία κατά Aramco. Επί του παρόντος, οι επιχειρήσεις και τα κράτη επιλέγουν να αναζητήσουν τα νομικά όργανα του ICSID για την επίλυση των διαφορών τους.

ISDS: ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

²¹Μία από τις πιο αμφιλεγόμενες πτυχές των διαπραγματεύσεων της CETA ήταν η διαδικασία επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών. Οι επικριτές ανησυχούσαν για το πώς οι αποφάσεις διαιτησίας θα μπορούσαν ενδεχομένως να περιορίσουν τη ρυθμιστική εξουσία ενός κράτους, καθώς τα κράτη θα μπορούσαν να αισθάνονται πιεσμένα να δώσουν προτεραιότητα στα ιδιωτικά συμφέροντα έναντι της

²¹ Η επενδυτική πολιτική της ΕΕ μετά την υπογραφή της CETA: το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις Βερονίκη Διαμαντάρα

δικής τους κυριαρχίας. Οι φόβοι αυτοί συνοδεύονται επίσης από μια αυξανόμενη δυσπιστία ως προς τη διαφάνεια και τη συνέπεια των διαδικασιών διαιτησίας, καθώς και από ανησυχίες σχετικά με την αμεροληψία των δικαστών και την τάση των αποφάσεων να ωφελούν πρωτίστως τα ιδιωτικά μέρη και να προωθούν τον οικονομικό φιλελευθερισμό (Melo Araujo, 2016:129).

Η ΕΕ επιδιώκει να διατηρήσει βασικές πτυχές του συστήματος ISDS στη CETA, ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζει σημαντικές τροποποιήσεις που έχουν εφαρμοστεί από άλλα έθνη, όπως ο Καναδάς στο καναδικό μοντέλο FIPA και το αμερικανικό μοντέλο BIT.

ΊΔΡΥΣΗ ΜΟΝΙΜΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Η κυριότερη καινοτομία είναι η σύσταση ενός μόνιμου επενδυτικού πρωτοδικείου και ενός μόνιμου επενδυτικού εφετείου, όπως περιγράφεται στα άρθρα 1.3 και 1.4, για να χειρίζονται τις ανεπίλυτες υποθέσεις που δεν κατέληξαν σε λύση μέσω διαβουλεύσεων ή διαμεσολάβησης, σχηματίζοντας το σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων (ICS). Το Πρωτοδικείο θα αποτελείται από συγκεκριμένο αριθμό μελών από τον Καναδά, τα κράτη μέλη της ΕΕ και τρίτες χώρες, καθένα από τα οποία θα υπηρετεί για πενταετή θητεία που μπορεί να παραταθεί. Αυτό είναι σημαντικό διότι στους μηχανισμούς ISDS, οι διαιτητές επιλέγονται συνήθως για κάθε υπόθεση από τα δύο μέρη και δεν είναι μόνιμα μέλη (διατάξεις για τις επενδύσεις στη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών ΕΕ-Καναδά). Η καινοτομία αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική και διαφέρει από ό,τι ήταν ο κανόνας μέχρι σήμερα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει φροντίσει να αντικατασταθεί η ISDS από ένα μόνιμο σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων σε όλες τις τρέχουσες συζητήσεις της .

Το καναδικό μοντέλο FIPA, το αμερικανικό μοντέλο BIT και το γερμανικό μοντέλο BIT επιτρέπουν μόνο την πρόσβαση στις τρέχουσες ad hoc διαδικασίες. Σύμφωνα με το καναδικό μοντέλο FIPA, το τμήμα Γ, "Επίλυση διαφορών μεταξύ ενός επενδυτή και του κράτους υποδοχής", αναφέρεται στη σύσταση δικαστηρίου με βάση τους κανόνες διαιτησίας της UNCITRAL για τον χειρισμό μεμονωμένων προσφυγών που προκύπτουν. Το αμερικανικό μοντέλο BIT, παρέχει λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία χρήσης των μηχανισμών διεθνούς διαιτησίας και τους σχετικούς κανονισμούς, οι οποίοι βασίζονται κυρίως στα πρότυπα της UNCITRAL που συζητήθηκαν προηγουμένως. Το γερμανικό πρότυπο αναφέρεται στη δυνατότητα

προσφυγής σε διαιτητικό δικαστήριο. Αναφέρει επίσης τη Σύμβαση του Διεθνούς Κέντρου για την Επίλυση Επενδυτικών Διαφορών και τις διατάξεις της.

Η ΕΕ, σε συνεργασία με τον Καναδά, σκοπεύει να θέσει τα θεμέλια για την ανάπτυξη ενός μόνιμου επενδυτικού δικαστηρίου που θα είναι σε θέση να αντικαταστήσει τα υφιστάμενα διαιτητικά συστήματα. Η συγκεκριμένη πρόταση καταδεικνύει τη δέσμευση της ΕΕ να αναλάβει ηγετικό ρόλο στον καθορισμό του παγκόσμιου περιβάλλοντος ρύθμισης των επενδύσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοχεύει στη δημιουργία ενός πολυμερούς επενδυτικού δικαστηρίου, το οποίο αναφέρεται ως "διεθνές δικαστήριο", για την ενίσχυση της διαφάνειας, της συνοχής και της δικαιοσύνης του συστήματος. Το δικαστήριο αυτό οραματίζεται να ενσωματώνει τη μονιμότητα, την προβλεψιμότητα, την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια. Συζητήσεις για το θέμα αυτό έχουν ξεκινήσει και στο εσωτερικό της UNCITRAL.

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΡΙΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

Το ζήτημα της διαφάνειας συνδέεται στενά με τη νομιμότητα και τη λογοδοσία στην αντίληψη του κοινού. Οι περισσότερες επενδυτικές συνθήκες απαιτούν τόσο από τον εναγόμενο όσο και από τον ενάγοντα, καθώς και από τον επενδυτή, να συναινούν στη δημοσίευση πληροφοριών που σχετίζονται με την υπόθεση, όταν χρησιμοποιούν διαδικασίες επίλυσης διαφορών. Ως εκ τούτου, στις περισσότερες περιπτώσεις που αφορούν διαδικασίες επίλυσης διαφορών, όλα τα αρχεία της υπόθεσης τηρούνται εμπιστευτικά και η υπόθεση εκδικάζεται κεκλεισμένων των θυρών (European Commission, 2015b:30).

Τα τελευταία χρόνια, η διαφάνεια και το άνοιγμα κατά τη διεξαγωγή των διαδικασιών έχουν αποκτήσει καθοριστική σημασία σε επίπεδο ΕΕ. Η έμφαση δόθηκε κυρίως στην εσωτερική πτυχή του ζητήματος, ιδίως στη δυνατότητα της κοινωνίας των πολιτών να παρακολουθεί τη διαμόρφωση των πολιτικών και των νομοθετικών διαδικασιών της ΕΕ μέσω της απεριόριστης πρόσβασης σε όλα τα έγγραφα της ΕΕ (Alemanno, 2014) και της ενεργού συμμετοχής στη διαμόρφωση των πολιτικών της ΕΕ, με βασικό θεσμό την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Τα θεσμικά όργανα πρέπει να συμμετέχουν σε μια ανοικτή, διαφανή και συχνή συζήτηση με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις και την κοινωνία των πολιτών, όπως αναφέρεται στην ενοποιημένη έκδοση της Συνθήκης

για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέφρασε την πρόθεσή της να προωθήσει δύο κύριες αλλαγές στο έγγραφο δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με τις λεπτομέρειες για την προστασία των επενδύσεων και την ISDS στην TTIP: τη δημοσιοποίηση όλων των εγγράφων που αφορούν μια υπόθεση και τον δημόσιο και ανοικτό χαρακτήρα όλων των ακροάσεων σε διμερείς ή πολυμερείς εμπορικές ή επενδυτικές συμφωνίες.

Οι ΗΠΑ και ο Καναδάς ήταν οι μόνες χώρες που αντιμετώπιζαν τη διαφάνεια μέσω ειδικών διατάξεων στα αντίστοιχα μοντέλα τους. Οι διατάξεις αυτές διασφαλίζουν ότι όλα τα έγγραφα που σχετίζονται με τη διαφορά δημοσιοποιούνται, παρέχουν δημόσια πρόσβαση στις ακροάσεις και επιτρέπουν τη συμμετοχή του κοινού. Ο κύριος στόχος είναι να προωθηθεί η διαφάνεια και να αποθαρρυνθούν οι επιπόλαιες δίκες (Melo Araujo, 2016:130). Έχουν καταβληθεί προσπάθειες για την αντιμετώπιση του ζητήματος της έλλειψης διαφάνειας στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο (UNCITRAL).

Διεθνές κείμενο σχετικά με θέματα διαφάνειας, δηλαδή οι κανόνες της UNCITRAL για τη διαφάνεια στη διαιτησία που προκύπτει από συνθήκες που βασίζονται σε συνθήκες μεταξύ επενδυτών και κρατών, τέθηκαν σε ισχύ για συμφωνίες που πραγματοποιήθηκαν μετά τον Απρίλιο για τις χώρες που περιλαμβάνονται στο Μητρώο Διαφάνειας της UNCITRAL και επιλέγουν να ενσωματώσουν τους κανόνες στις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες τους. Ο Καναδάς είναι ένα από τα λίγα έθνη που έχουν εφαρμόσει αυτά τα κριτήρια σε συμφωνίες που είναι τώρα σε ισχύ. Μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, μόνο η Δανία και η Ελλάδα έχουν συμπεριλάβει αυτούς τους κανόνες στις διμερείς επενδυτικές τους συμφωνίες με τα ΗΑΕ και τη Βόρεια Μακεδονία (UN, 2014).

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΜΕΡΟΛΗΨΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

Στο άρθρο "Δεοντολογία" συζητείται η πρόκληση της διασφάλισης της αμεροληψίας των δικαστών, καθώς έχουν επικριθεί για τη λήψη μεροληπτικών αποφάσεων υπέρ επιχειρηματικών συμφερόντων που επηρεάζονται από οικονομικά φιλελεύθερες

πεποιθήσεις. Η CETA έχει διαμορφωθεί σημαντικά από το καναδικό μοντέλο FIPA, αναφέροντας ότι οι διαιτητές πρέπει να είναι αμερόληπτοι και να μην συνδέονται ή να μην επηρεάζονται από κανένα μέρος ή διάδικο. Διευκρινίζεται, ακόμη, ότι οι διαιτητές πρέπει να διαθέτουν τεχνογνωσία ή εμπειρία στο δημόσιο διεθνές δίκαιο, το διεθνές εμπόριο, τους διεθνείς επενδυτικούς κανόνες ή την επίλυση διαφορών στους εν λόγω τομείς. Η CETA τονίζει τις προσπάθειες για τη θέσπιση πρόσθετων μέτρων σχετικά με τη συμπεριφορά και τον διορισμό των διαιτητών, ευθυγραμμιζόμενο με τον στόχο της Επιτροπής να αντιμετωπίσει την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία των μελών του Δικαστηρίου. Θα είναι αυτόνομοι. Δεν θα συμμορφώνονται με κανέναν οργανισμό ή κυβέρνηση για οτιδήποτε αφορά τη διαφορά. Δεν θα εμπλέκονται στην επίλυση διαφορών που αφορούν συγκρούσεις συμφερόντων. Απαιτείται επίσης οι διαιτητές να τηρούν τις κατευθυντήριες γραμμές της Διεθνούς Ένωσης Δικηγορικών Συλλόγων για τις συγκρούσεις συμφερόντων στη διεθνή διαιτησία.

Οι κατευθυντήριες γραμμές της Διεθνούς Ένωσης Δικηγορικών Συλλόγων για τη σύγκρουση συμφερόντων στη διεθνή διαιτησία είναι μια συλλογή εθελοντικών κανονισμών και αντιμετωπίζουν κυρίως διάφορες πτυχές που σχετίζονται με τη σύγκρουση συμφερόντων.

Ο δικαστής-διαιτητής πρέπει να πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις που σχετίζονται με τα βασικά πρότυπα, την αμεροληψία, την ανεξαρτησία, τη σύγκρουση συμφερόντων, τη γνωστοποίηση των σχετικών πληροφοριών και τη δυνατότητα εξαίρεσης από τις διαδικασίες, όπως περιγράφονται στις κατευθυντήριες γραμμές του IBA για τις συγκρούσεις συμφερόντων στη διεθνή διαιτησία. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές είναι ζωτικής σημασίας για τη συμπεριφορά και την επιλογή των διαιτητών, παρά το γεγονός ότι δεν είναι νομικά δεσμευτικές, καθώς παρέχουν λεπτομερείς οδηγίες στον τομέα αυτό.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

Ένα σημαντικό ζήτημα είναι η πιθανή χρήση από τους επενδυτές πολλαπλών μηχανισμών επίλυσης διαφορών τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, σε συνδυασμό με την τεταμένη σχέση μεταξύ των επενδυτών και των εθνικών δικαστηρίων, τα οποία συχνά εμφανίζονται προκατειλημμένα προς τα κράτη και τις

τοπικές αρχές και όχι προς τους επενδυτές. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα, όπως αντικρουόμενες αποφάσεις, καθώς οι υφιστάμενες συμφωνίες συνήθως δεν περιλαμβάνουν διατάξεις για προσφυγή στα εθνικά δικαστήρια. Ενώ ορισμένες συμφωνίες αναφέρουν την επιλογή μεταξύ εθνικών δικαστηρίων και διεθνών μηχανισμών επίλυσης διαφορών, συχνά δεν αντιμετωπίζουν το ζήτημα των παράλληλων δικαστικών διαδικασιών.

Η CETA ασχολείται ρητά με το θέμα αυτό, δηλώνοντας ότι ένας επενδυτής μπορεί να υποβάλει καταγγελία εάν αποσύρει ή παύσει τις εν εξελίξει νομικές ενέργειες που σχετίζονται με μια εικαζόμενη παραβίαση και παραιτηθεί από το δικαίωμά του να ασκήσει δικαστική προσφυγή. Στο άρθρο "Προσφυγές στο πλαίσιο άλλης διεθνούς διαδικασίας", περιγράφεται ότι εάν μια προσφυγή υποβάλλεται τόσο στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου μέρους όσο και μιας άλλης διεθνούς συμφωνίας και υπάρχει κίνδυνος διπλής αποζημίωσης ή η άλλη διεθνής προσφυγή θα μπορούσε να επηρεάσει σημαντικά την επίλυση της προσφυγής του μέρους, το Δικαστήριο θα σταματήσει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων μέχρι να ολοκληρωθούν οι ακροάσεις. Με τον τρόπο αυτό αποτρέπονται οι ταυτόχρονες προσφυγές τόσο στα εθνικά όσο και στα διεθνή δικαστήρια, αποφεύγοντας αντικρουόμενες αποφάσεις ή διπλές αποζημιώσεις. Ο στόχος είναι να ευθυγραμμιστούν οι αποφάσεις σε διαφορετικά όργανα. Ο κανονισμός αυτός αποτελεί σημαντική πρωτοβουλία της ΕΕ που δεν υπάρχει στις τρέχουσες εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες.

ΑΚΥΡΕΣ Η ΑΒΑΣΙΜΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ

Το δεύτερο σημαντικό ζήτημα αφορά τη δυνατότητα των επενδυτών να υποβάλλουν δόλιες ή χειραγωγούμενες αξιώσεις ή αβάσιμες εφέσεις. Οι "δόλιες ή χειριστικές αξιώσεις" αφορούν κατηγορίες κατά επενδυτή για συμμετοχή σε παραπλανητικές ή ανέντιμες πρακτικές, όπως η αναδιοργάνωση περιουσιακών στοιχείων επιχείρησης ή πραγματοποίηση επένδυσης με αποκλειστικό σκοπό την υποβολή απαίτησης κατά του κράτους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αγωγή της Philip Morris Asia Limited κατά της Κοινοπολιτείας της Αυστραλίας στην οποία η καπνοβιομηχανία απαίτησε την απόσυρση του νόμου περί απλής συσκευασίας τσιγάρων «Tobacco Plain Packaging Act», ο οποίος προέβλεπε την προσθήκη γραφικών εικόνων για την αποτροπή της κατανάλωσης τσιγάρων, περιορίζοντας παράλληλα το λογότυπο των εταιρειών. Η εταιρεία θεωρούσε ότι ο νέος νόμος παραβίαζε ότι η επιβολή των νέων

συσκευασιών ισοδυναμούσε με απαλλοτρίωση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας της. Η υπόθεση αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική όχι μόνο επειδή αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα προσπάθειας ενός επενδυτή να περιορίσει τον ρυθμιστικό ρόλο ενός κράτους, αλλά και επειδή αποτελεί το πιο διάσημο παράδειγμα "απατηλού ή χειραγωγημένου ισχυρισμού": Η Philipp Morris, λίγο πριν από την εφαρμογή της νέας νομοθεσίας, προέβη σε εκτεταμένη εσωτερική αναδιάρθρωση, με αποτέλεσμα η ασιατική Philipp Morris (Philipp Morris Asia) με έδρα το Χονγκ Κονγκ να αποκτήσει τον πλήρη έλεγχο της αυστραλιανής θυγατρικής της (Philipp Morris Australia) και έτσι οι αρχές της ΕΕ ανησυχούν για τις δόλιες διαφορές και αξιώσεις. Οι προ της CETA συμφωνίες, όπως η ΣΕΣ ΕΕ-Βιετνάμ και η ΣΕΣ ΕΕ-Βιετνάμ Σιγκαπούρης, αντιμετωπίζουν το ζήτημα αυτό περιλαμβάνοντας διατάξεις σχετικά με τα επενδυτικά κεφάλαια.

4.2. Οι κυριότερες αποφάσεις του Δ.Ε.Ε. που καθόρισαν το πλαίσιο προστασίας των επενδύσεων

²²Η σύγχρονη εποχή των Διμερών Επενδυτικών Συνθηκών (ΔΕΕΣ) ξεκίνησε στην Ευρώπη με την υιοθέτηση μιας διμερούς συμφωνίας μεταξύ της Γερμανίας και του Πακιστάν για τη διασφάλιση των υπερπόντιων επενδύσεων των πολιτών τους. Στη Γερμανία προσχώρησαν γρήγορα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες και έκτοτε τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι οι πιο δραστήριοι διαπραγματευτές τέτοιων συνθηκών. Το βασικό χαρακτηριστικό αυτών των σύγχρονων Διεθνών Συμφωνιών Επενδύσεων (ΔΣΕ) ήταν η διάταξη για την επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS), η οποία επέτρεπε σε έναν ξένο επενδυτή να προσφύγει απευθείας σε διεθνή διαιτησία για μια διαφορά σχετικά με παραβίαση της ΔΣΕ από το κράτος υποδοχής. Τόσο οι επενδυτές όσο και τα κράτη μέλη ενέκριναν αυτόν τον μηχανισμό επίλυσης διαφορών. Οι ξένοι επενδυτές αναζητούσαν ένα ουδέτερο φόρουμ για να αποφύγουν το όφελος του κράτους υποδοχής, ενώ τα ξένα κράτη ανακουφίστηκαν που δεν έπρεπε να ασχοληθούν με αξιώσεις των υπηκόων τους κατά άλλου κράτους.

²² THE FUTURE OF EU INVESTMENT LAW BY SUSHANT MAHAJAN, 2023
<https://itainreview.org/articles/2023/vol5/issue1/the-future-of-eu-investment-law.html>

Τον Μάρτιο του 2018, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) επηρέασε σημαντικά το πλαίσιο του επενδυτικού δικαίου της ΕΕ με την καίρια απόφασή του στην υπόθεση Σλοβακική Δημοκρατία κατά Achmea. Το ΔΕΕ έκρινε ότι οι ρήτρες ISDS της BIT ήταν έγκυρες.

Οι συμφωνίες μεταξύ των Κάτω Χωρών και της Σλοβακίας παραβίαζαν τη νομοθεσία της ΕΕ. Το ΔΕΕ αποφάνθηκε στην υπόθεση Μολδαβία κατά Komstroy ότι οι διατάξεις ISDS της Συνθήκης του Χάρτη Ενέργειας (ΣΕΕ) δεν καλύπτουν τις διαφορές μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ και επενδυτών από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.⁸ Το ΔΕΕ στην υπόθεση Πολωνία κατά PL Holdings αποφάνθηκε ότι τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να προβαίνουν σε ad hoc ρυθμίσεις ISDS εντός της ΕΕ. Οι τρεις αυτές αποφάσεις έχουν ουσιαστικά εξαλείψει την ενδοενωσιακή ISDS και έχουν εγείρει αμφιβολίες σχετικά με τη νομιμότητα των ρητρών ISDS στις ΔΔΣ μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ και κρατών εκτός ΕΕ.

Η σημαντική νομική τροποποίηση του ΔΕΕ ήταν το κύριο θέμα συζήτησης στο εικονικό συνέδριο ITA-IBA EU Investment Law Virtual Conference με τίτλο "The Future of Investment Law in the EU after Komstroy and PL Holdings", το οποίο πραγματοποιήθηκε την 1η Δεκεμβρίου 2021. Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι να συνοψίσει το υφιστάμενο πλαίσιο προστασίας των επενδύσεων στην ΕΕ και να εξετάσει το μέλλον της προστασίας των επενδύσεων στην ΕΕ, ειδικά σε σχέση με την ISDS, όπως συζητήθηκε στο Συνέδριο.

Η Συνθήκη ΕΚ, η Συνθήκη ΕΕ και η ΣΛΕΕ αποτελούν τα κύρια διοικητικά μέσα της ΕΕ. Οι Συνθήκες παραχωρούν ορισμένους τομείς εξουσίας στην ΕΕ, οριοθετώντας τα όρια των δράσεών της. Η Συνθήκη ΕΚ περιελάμβανε διατάξεις για τις επενδύσεις, αλλά δεν παρείχε στην ΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα για τις ξένες επενδύσεις ή τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης διεθνών επενδυτικών συμφωνιών με χώρες εκτός ΕΕ, οι οποίες παρέμεναν στη δικαιοδοσία των επιμέρους κρατών μελών της ΕΕ. Τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν κυρίως αυτή την εξουσία συμμετέχοντας στη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ). Η κατάσταση αυτή άλλαξε με την εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας την 1η Δεκεμβρίου 2009, η οποία τροποποίησε τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η Συνθήκη της Λισαβόνας διεύρυνε την εξουσία

της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα των "άμεσων ξένων επενδύσεων". Η Συνθήκη της Λισαβόνας εισήγαγε ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης και νομικό πλαίσιο που δεν υπήρχε στο επενδυτικό σύστημα πριν από τη Λισαβόνα. Η ΕΕ απέκτησε την εξουσία να διαπραγματεύεται επενδυτικές συνθήκες για τα κράτη μέλη της, γεγονός που δημιούργησε ανησυχίες σχετικά με τη νομιμότητα των πολλών ΣΕΣ που είχαν συνάψει προηγουμένως τα κράτη μέλη με άλλα κράτη, είτε ήταν μέλη της ΕΕ είτε όχι.

1. Σλοβακική Δημοκρατία κατά Achmea B.V.

Η σημαντικότερη αλλαγή στην πολιτική της ΕΕ όσον αφορά την ISDS (Επίλυση Διαφορών μεταξύ Επενδυτών και Κρατών) σημειώθηκε με την απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση Achmea. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έκρινε ότι οι ρήτρες επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS) της συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) μεταξύ των Κάτω Χωρών και της Σλοβακίας παραβίαζαν το δίκαιο της ΕΕ. Η επιχειρηματολογία του ΔΕΕ στηρίχθηκε σε δύο συγκεκριμένες εκτιμήσεις. (α) την αυτονομία της έννομης τάξης της ΕΕ και (β) την έννοια της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Το δικαστήριο δήλωσε ότι ένα διαιτητικό δικαστήριο που ερμηνεύει ή εφαρμόζει το δίκαιο της ΕΕ δεν θα ήταν υπό τον έλεγχο του ΔΕΕ, διότι δεν θα θεωρούνταν "δικαστήριο κράτους μέλους", όπως ορίζεται στο άρθρο 267 ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, δεν θα είχε τη δυνατότητα να ζητεί προδικαστικές αποφάσεις, γεγονός που θα υπονόμει την αυτονομία του δικαίου της ΕΕ. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ δικαιούνται την ίδια νομική προστασία, η οποία δεν μπορεί να μεταβληθεί επιλεκτικά από ένα ΔΔΔ, σε σχέση με τη δεύτερη αρχή.

Το ΔΕΕ εξέτασε αν η απόφαση του Δικαστηρίου θα μπορούσε να επανεξεταστεί από δικαστήριο κράτους μέλους, δεδομένης της ύπαρξης ad hoc διαιτητικού δικαστηρίου σύμφωνα με τους κανόνες διαιτησίας της UNCITRAL στο πλαίσιο της ΣΕΣ Ολλανδίας-Σλοβακίας. Το δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο δικαστικός έλεγχος ήταν περιορισμένης εμβέλειας και ανεπαρκής για να εγγυηθεί την τήρηση του δικαίου της ΕΕ. Η διαπίστωση αυτή φαίνεται βεβαιωμένη και αντιβαίνει στις νομικές αρχές που έχει ήδη θεσπίσει το ΔΕΕ στην υπόθεση Eco Swiss κατά Benetton. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, γνωστό τότε ως ΔΕΕ, είχε καθορίσει στην υπόθεση Eco Swiss ότι η διαιτησία επιτρέπεται σε υποθέσεις που αφορούν το δίκαιο της ΕΕ. Το ΔΕΕ υπογράμμισε ότι τα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών που διεξάγουν δικαστικό

έλεγχο μιας διαιτητικής απόφασης ήταν αρκετά για να εγγυηθούν την τήρηση του δικαίου της ΕΕ. Παρά το γεγονός ότι βασίστηκε στην ανάγκη διατήρησης της συνέπειας στην ερμηνεία του δικαίου της ΕΕ, η απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση *Achmea* δεν φαίνεται να ακολούθησε τη δική του δήλωση στην υπόθεση *Eco Swiss*.

2. Δημοκρατία της Μολδαβίας κατά Komstroy LLC

Ο αντίκτυπος και τα αποτελέσματα της *Achmea* περιορίστηκαν σε περιπτώσεις ΣΕΣ εντός της ΕΕ. Η υπόθεση *Komstroy* επικύρωσε ότι τα αποτελέσματα της *Achmea* επεκτείνονται και σε συγκρούσεις που αφορούν τη Συνθήκη του Χάρτη Ενέργειας (ΣΕΕ) εντός της ΕΕ. Η *Komstroy* ενεπλάκη σε μια διαφορά μεταξύ της Δημοκρατίας της Μολδαβίας και ενός ουκρανού επενδυτή στο πλαίσιο της Συνθήκης του Χάρτη Ενέργειας (ECT). Αξίζει να σημειωθεί ότι το εναγόμενο κράτος και ο επενδυτής δεν ήταν κράτη μέλη της ΕΕ. Το ΔΕΕ διεκδίκησε δικαιοδοσία με βάση το γεγονός ότι η ΣΛΕΕ αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο του δικαίου της ΕΕ, επιτρέποντας στο ΔΕΕ να ερμηνεύει τη ΣΛΕΕ μέσω της εξουσίας του να εκδίδει προδικαστικές αποφάσεις. Το ΔΕΕ καθόρισε ότι εάν η έδρα της διαιτησίας βρίσκεται σε κράτος μέλος, τότε το δίκαιο της ΕΕ θα εφαρμόζεται ως εφαρμοστέο δίκαιο. Το ΔΕΕ καθόρισε ότι οι κανόνες του ΜΣΔ για την ISDS δεν εφαρμόζονται σε διαφορές μεταξύ κράτους μέλους και επενδυτή από άλλο κράτος μέλος.

Η απόφαση του ΔΕΕ επιβεβαιώνει την αυστηρή του στάση όσον αφορά την ενδοενωσιακή ISDS. Ενώ το ΔΕΕ αναγνώρισε τη δικαιοδοσία του, η συγκεκριμένη υπόθεση μπορεί να μην ήταν η πλέον κατάλληλη για τον καθορισμό της εγκυρότητας των ενδοενωσιακών διαιτησιών στο πλαίσιο του ISDS. Η διαφορά δεν αφορούσε θέματα εντός της ΕΕ, το δίκαιο της ΕΕ δεν ήταν άμεσα σχετικό, δεν διακυβευόνταν ζητήματα δημόσιας πολιτικής και το θέμα που παραπέμφθηκε στο ΔΕΕ ήταν διαφορετικό. Το ΔΕΕ επιβεβαίωσε την εφαρμογή της *Achmea* σε σχέση με το ΔΕΕ, κηρύσσοντας παράνομα όλα τα προηγούμενα ακαδημαϊκά επιχειρήματα επί του θέματος.

3. Δημοκρατία της Πολωνίας κατά PL Holdings Sàrl

Το ΔΕΕ στην υπόθεση *PL Holdings* ολοκλήρωσε την τριλογία που ξεκίνησε από τις *Achmea* και *Komstroy* απαγορεύοντας στα κράτη μέλη να συνάπτουν συμφωνίες ISDS εντός της ΕΕ που αντικατοπτρίζουν τις ρήτρες διαιτησίας ISDS σε ad hoc βάση.

Το ΔΕΕ διαπίστωσε ότι το να επιτραπεί σε ένα κράτος μέλος να συμμετάσχει σε συγκεκριμένη διαιτησία με επενδυτή με έδρα την ΕΕ, η οποία αντικατοπτρίζει ρήτρα ISDS, θα οδηγούσε σε αποφυγή των ευθυνών που επιβάλλονται στο εν λόγω κράτος μέλος από τις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. 2. Το ΔΕΕ έκρινε ότι οι εθνικοί νόμοι που επιτρέπουν σε ένα κράτος μέλος να συμμετάσχει σε μια ad hoc ρύθμιση διαιτησίας που επιτρέπει τη διεξαγωγή διαιτησίας υπό όρους που συγκρούονται με το δίκαιο της ΕΕ παραβιάζουν το δίκαιο της ΕΕ.

4. Micula κατά Ρουμανίας

Το ΔΕΕ στην υπόθεση Micula ανέτρεψε απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου που ακύρωνε απόφαση της Επιτροπής σχετικά με κρατικές ενισχύσεις από το 2015, επιφέροντας σημαντικό πλήγμα στην ISDS στην ΕΕ. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η αποζημίωση των αιτούντων με βάση την απόφαση ICSID συνιστούσε αθέμιτη κρατική ενίσχυση. Τους δόθηκε εντολή να ανακτήσουν τα κεφάλαια που δόθηκαν στη Micula. Η απόφαση αυτή ανατράπηκε αργότερα από το Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ. Το ΔΕΕ έκρινε ότι οποιαδήποτε συγκατάθεση που δόθηκε από κράτος μέλος για διαιτησία πριν από την ένταξή του στην ΕΕ είναι άκυρη. Αυτό σημαίνει ότι το σύστημα ένδικων μέσων της ΕΕ υπερισχύει των διαδικασιών διαιτησίας μετά την προσχώρηση στην ΕΕ.

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΕΕ

Οι αποφάσεις του ΔΕΕ σχετικά με την Achmea οδήγησαν τα κράτη μέλη της ΕΕ να υπογράψουν τη Συμφωνία τερματισμού, τερματίζοντας όλες τις διμερείς επενδυτικές συνθήκες εντός της ΕΕ. Η Συμφωνία τερματισμού αποσκοπεί να τερματίσει πάνω από 130 ΣΕΣ εντός της ΕΕ μαζί με τις ρήτρες τερματισμού τους και διευκρινίζει ότι δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως νομική βάση για διαδικασίες διαιτησίας. Η συμφωνία τερματισμού περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο θα αντιμετωπιστούν οι προηγούμενες, οι τρέχουσες και οι μελλοντικές διαδικασίες διαιτησίας στο πλαίσιο των διαφόρων διμερών επενδυτικών συνθηκών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2021 ξεκίνησε διαδικασίες επί παραβάσει κατά επτά κρατών μελών της ΕΕ, επιπλέον εκείνων που είχαν ήδη ξεκινήσει το 2020 κατά της Φινλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, επειδή δεν αφαίρεσαν τις ενδοενοσιακές ΔΔΣ από τα επιμέρους νομοθετικά τους πρότυπα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΔΕΕ απέδειξαν

ότι η ISDS, στην παρούσα της κατάσταση, δεν συνάδει με το δίκαιο της ΕΕ με τις αποφάσεις και τις ενέργειες που περιγράφονται ανωτέρω. Τα ερωτήματα που προκύπτουν τώρα είναι ποιες συνέπειες θα έχει αυτή η πολιτική και τι προβλέπεται για το μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο:

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

5.1 Προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ κατά τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη ΔΕΣ

²³Οι παρακάτω προκλήσεις αποτελούν ένα μικρό μόνο δείγμα των πολυάριθμων εμποδίων που αντιμετωπίζει η ΕΕ κατά τη διαπραγμάτευση και την ολοκλήρωση των ΣΕΣ. Για να τα αντιμετωπίσει κανείς αποτελεσματικά, πρέπει να επιδίδεται σε σχολαστική προετοιμασία, να επιδεικνύει διπλωματική δεινότητα και να προσαρμόζεται συνεχώς στα παγκόσμια γεγονότα και τις αλλαγές στο επενδυτικό τοπίο. Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθούν τα εμπόδια που αντιμετωπίζει η ΕΕ κατά τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση διεθνών επενδυτικών συμφωνιών, με έμφαση σε βασικές πτυχές.

Η διαπραγμάτευση και η οριστικοποίηση των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών (ΔΕΣ) αποτελεί κρίσιμη πτυχή της εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά συναντά πολλά εμπόδια που απορρέουν από πολιτικά, οικονομικά και νομικά εμπόδια. Ας αναλύσουμε τα κύρια εμπόδια που συναντά η ΕΕ κατά τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση των ΣΕΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ:

- 1. Γεωπολιτικές Σχέσεις:** Οι γεωπολιτικές σχέσεις μπορούν να δημιουργήσουν εμπόδια και διαφωνίες μεταξύ των χωρών, οι οποίες μπορεί να παρεμποδίσουν τις συζητήσεις και να παρατείνουν τη διαδικασία σύναψης συμφωνιών. Ο

²³ Baldwin, R., & Low, P. (Eds.). (2016). *Multilateralizing Regionalism: Challenges for the Global Trading System*. Cambridge University Press.

Bonnitcha, J., Poulsen, L. N. S., & Waibel, M. (Eds.). (2017). *The Political Economy of the Investment Treaty Regime*. Oxford University Press.

συνεχής ανταγωνισμός μεταξύ των χωρών για γεωστρατηγικά συμφέροντα, πόρους και επιρροή σε περιοχές όπως η Μέση Ανατολή, η Ασία και η Ανατολική Ευρώπη είναι μια επίμονη πτυχή των διεθνών υποθέσεων. Οι διαμάχες αυτές μπορούν να οδηγήσουν σε αστάθεια και αναταραχή, επηρεάζοντας την οικονομία, τις πολιτικές σχέσεις και την ασφάλεια των εν λόγω περιοχών. Οι χώρες πρέπει να επιδεικνύουν διπλωματική επάρκεια και διαπραγματευτικές ικανότητες για την αντιμετώπιση των δυσκολιών και τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην παγκόσμια σκηνή.

- 2. Διπλωματικές σχέσεις:** Οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων, ιδίως όταν υπάρχουν διαφορές στις πολιτικές ατζέντες και τους στόχους. Οι διπλωματικές επαφές της Ευρωπαϊκής Ένωσης με χώρες εκτός ΕΕ είναι ζωτικής σημασίας. Η φύση αυτών των επαφών διαμορφώνεται από τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ υπερασπίζεται τα κοινά συμφέροντα των κρατών μελών της και αποσκοπεί στην επίτευξη αλλαγών ή στη διαπραγμάτευση συμφωνιών με τρίτες χώρες. Οι διπλωματικές δραστηριότητες μπορούν να αφορούν θέματα όπως οικονομικές συμφωνίες, συμφωνίες ασφαλείας, ανθρωπιστική βοήθεια, περιφερειακή σταθερότητα και άλλα. Η ΕΕ πρέπει να θέτει ως προτεραιότητα τη διατήρηση μιας ανοικτής συζήτησης και την εξεύρεση κοινού εδάφους με άλλα έθνη, διασφαλίζοντας παράλληλα τα δικά της συμφέροντα και αρχές. Η καθιέρωση θετικών και επωφελών διπλωματικών δεσμών αποτελεί κρίσιμο εμπόδιο για την ΕΕ, καθώς προωθεί τους στόχους της σε παγκόσμια κλίμακα.
- 3. Διεθνής Συνεργασία:** Η διεθνής συνεργασία μπορεί να αποτελέσει πρόκληση λόγω της ανάγκης επίτευξης συναίνεσης μεταξύ πολλών μερών με διαφορετικά συμφέροντα και ατζέντες, ιδίως σε πολυμερείς διαπραγματεύσεις όπου κάθε χώρα ή ομάδα χωρών έχει ξεχωριστές προτεραιότητες, συμφέροντα και πολιτικές ατζέντες που μπορεί να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αντιδράσεις, διαφωνίες και προκλήσεις κατά τη διάρκεια των συνομιλιών.

Για να ξεπεραστούν αυτά τα προβλήματα, είναι σημαντικό να διεξάγεται διάλογος, να προωθείται η κατανόηση και να επιτυγχάνονται συμβιβασμοί. Η κατανόηση των διαφορετικών συμφερόντων και ο εντοπισμός κοινών στόχων αποτελούν κρίσιμα συστατικά στοιχεία για την επίτευξη συναίνεσης. Η διαδικασία αυτή μπορεί να απαιτεί

μα ευέλικτη στρατηγική και επιδέξιες διαπραγματευτικές ικανότητες από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Η εγκαθίδρυση εμπιστοσύνης και η βελτίωση των σχέσεων μπορούν να ενισχύσουν την επιτυχή έκβαση των συνομιλιών και την εκτέλεση των συμφωνημένων δράσεων. Η καθιέρωση μεθόδων παρακολούθησης και εκτέλεσης μπορεί να βελτιώσει την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα των εγκεκριμένων δράσεων. Η διεθνής συνεργασία μπορεί να αποτελέσει πολύτιμο μέσο για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προβλημάτων, παρά τα εμπόδια που συναντώνται.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ:

- 1. Οικονομική Ανισορροπία:** Τα οικονομικά προβλήματα προκύπτουν από τις διαφορές στις οικονομικές ικανότητες και τα επίπεδα ανάπτυξης μεταξύ των χωρών, οι οποίες μπορούν να περιπλέξουν τις συνομιλίες. Οι διαφορές στις οικονομικές ικανότητες και την ανάπτυξη μεταξύ των εθνών μπορούν να εμποδίσουν τη διαπραγμάτευση αμοιβαία επωφελών συμφωνιών. Οι διαφορές στην οικονομική ανάπτυξη μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών αποτελούν σημαντικό εμπόδιο στις διαπραγματεύσεις και το διεθνές εμπόριο. Οι διαφορές στις οικονομικές δυνατότητες μπορούν να οδηγήσουν σε συγκρούσεις και προκλήσεις στην επίτευξη αμοιβαία επωφελών συμφωνιών. Οι διαφορές αυτές μπορεί να οδηγήσουν σε συγκρούσεις και διαφωνίες, καθώς οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες μπορεί να αντιλαμβάνονται έλλειψη ισχύος στις συνομιλίες σε σύγκριση με τα πιο ανεπτυγμένα κράτη.

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτής της δυσκολίας, όλα τα μέρη που συμμετέχουν στις διαπραγματεύσεις πρέπει να κατανοήσουν και να αναγνωρίσουν τις υπάρχουσες ανισότητες. Η διασφάλιση της διαφάνειας, της δικαιοσύνης και της ισορροπίας στις συνομιλίες μπορεί να διευκολύνει την επίτευξη συμφωνιών που ικανοποιούν τα συμφέροντα όλων των μερών. Επιπλέον, η προσφορά τεχνικής και οικονομικής βοήθειας στα λιγότερο ανεπτυγμένα έθνη μπορεί να βοηθήσει στη μείωση των ανισοτήτων και να ενισχύσει την ικανότητά τους να συμμετέχουν ισότιμα στις συζητήσεις. Μόνο ακολουθώντας αυτή την προσέγγιση μπορούμε να δημιουργήσουμε μια δίκαιη και διαρκή οικονομική εταιρική σχέση που θα ωφελεί τη συλλογική ευημερία.

2. Ανταγωνιστικότητα: Για να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, μπορεί να χρειαστεί να εξασφαλιστούν επενδυτικές συμφωνίες που θα διασφαλίζουν τα δικαιώματα και τις ευκαιρίες των επενδυτών. Η εξασφάλιση τέτοιων συμφωνιών μπορεί να χρησιμεύσει ως κρίσιμος μηχανισμός για την προστασία των δικαιωμάτων και των ευκαιριών των επενδυτών. Αυτό περιλαμβάνει τη θέσπιση νομικών και κανονιστικών πλαισίων για τη διασφάλιση δίκαιων και ασφαλών λειτουργιών της αγοράς και την προστασία των επενδύσεων από πιθανούς κινδύνους και διαταραχές. Η δημιουργία ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος μπορεί να προσελκύσει νέες επενδύσεις και τεχνική καινοτομία στην Ευρώπη, βελτιώνοντας έτσι την ανταγωνιστικότητα της περιοχής. Η διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των επενδυτών μπορεί να προσελκύσει τα απαραίτητα χρήματα για την ανάπτυξη και την καινοτομία, καλλιεργώντας μια φιλική προς τις επιχειρήσεις ατμόσφαιρα που προωθεί την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Είναι ζωτικής σημασίας να βρεθεί μια ισορροπία μεταξύ της προστασίας των επενδύσεων και του σεβασμού της κυριαρχίας των κρατών μελών σε βασικούς τομείς, καθώς και της διατήρησης μιας ισορροπίας μεταξύ της απελευθέρωσης των επενδύσεων και των δικαιωμάτων των κρατών να διασφαλίζουν τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές τους ανησυχίες.

3. Πρόσβαση στην Αγορά: Η πρόσβαση στην αγορά για τους ευρωπαίους επενδυτές σε τρίτες χώρες ενδέχεται να παρεμποδίζεται από προστατευτικές πολιτικές, γεγονός που αποτελεί σημαντική πρόκληση. ο προστατευτισμός μπορεί να εμφανιστεί με τη μορφή φραγμών όπως δασμοί, αυστηροί νόμοι ή προκατάληψη έναντι των ξένων επενδυτών, οι οποίοι ενδέχεται να παρεμποδίζουν τη δίκαιη πρόσβαση των ευρωπαϊών επενδυτών στην αγορά. Για να ξεπεραστεί αυτό το εμπόδιο, είναι ζωτικής σημασίας η δημιουργία συστημάτων και συμφωνιών που υποστηρίζουν το απεριόριστο και δίκαιο εμπόριο και εγγυώνται την αμερόληπτη μεταχείριση των επενδυτών. Οι ευρωπαϊκές αρχές θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν διμερείς και διεθνείς συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου για να εξασφαλίσουν την αναγνώριση των δικαιωμάτων των επενδυτών και να αποτρέψουν αντικρουόμενα προστατευτικά μέτρα. Η εμπλοκή στη διπλωματία και οι διαπραγματευτικοί διάλογοι με τρίτες χώρες είναι ζωτικής σημασίας για την υπέρβαση των εμποδίων πρόσβασης στην αγορά και την επίλυση των διαφορών. Η ενίσχυση της διαφάνειας και της ασφάλειας δικαίου στο επιχειρηματικό περιβάλλον θα

μπορούσε να διευκολύνει τις ευνοϊκές συνθήκες για τους ευρωπαίους επενδυτές σε τρίτες χώρες.

4. Μηχανισμοί Επίλυσης Διαφορών: Η δημιουργία αποτελεσματικών διαδικασιών επίλυσης διαφορών που θα προσφέρουν στους επενδυτές έναν τρόπο αντιμετώπισης των συγκρούσεων, διασφαλίζοντας παράλληλα τη νομιμότητα των εθνικών νομικών συστημάτων, είναι ένα δύσκολο έργο. Η δημιουργία αποτελεσματικών μεθόδων επίλυσης διαφορών για τους επενδυτές είναι ένα σημαντικό έργο, καθώς απαιτεί την εξισορρόπηση της προστασίας των επενδύσεων με την αυτονομία των εθνικών νομικών συστημάτων. Οι διαδικασίες θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές και δίκαιες, προσφέροντας στους επενδυτές έναν τρόπο επίλυσης ζητημάτων με τις κυβερνήσεις, ενώ παράλληλα θα πρέπει να διαφυλάσσεται η ακεραιότητα και η ανεξαρτησία των εθνικών νομικών συστημάτων.

Για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, μπορεί κανείς να καθιερώσει σαφείς και αμερόληπτες μεθόδους επίλυσης συγκρούσεων, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαιτησίας ή των παγκόσμιων δικαστικών οργάνων. Τα συστήματα αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν κατάλληλες διαδικασίες για την αντιμετώπιση συγκρούσεων μεταξύ επενδυτών και κρατών, παρέχοντας δίκαιη και αποτελεσματική επίλυση. Επιπλέον, τα συστήματα αυτά πρέπει να είναι δομημένα έτσι ώστε να εγγυώνται την αυτονομία και το άνοιγμα των διαδικασιών, ώστε να διατηρείται η εμπιστοσύνη όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Είναι σημαντική η καθιέρωση μεθόδων που προωθούν τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των εθνικών νομικών συστημάτων και των διεθνών διαδικασιών, ώστε να διασφαλίζεται η ομοιομορφία στην εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων και η αποτελεσματική επίλυση των διαφορών. Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της διασφάλισης των επενδύσεων και του σεβασμού της αυτονομίας των εθνικών νομικών πλαισίων. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, πρέπει κανείς να επιδίδεται σε στρατηγικό σχεδιασμό, να διαθέτει διπλωματικές ικανότητες και να προσαρμόζεται συνεχώς στα διεθνή γεγονότα και στις μεταβολές του επενδυτικού τοπίου. Η ΕΕ μπορεί να ενισχύσει την ικανότητά της να διαπραγματεύεται και να ολοκληρώνει συμφωνίες για ξένες επενδύσεις που υποστηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη, τις επενδύσεις και τη συνεργασία, ξεπερνώντας αυτές τις προκλήσεις.

NΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ:

1. Διαφορές στα Νομικά Συστήματα: Οι διαφορές στα νομικά συστήματα και τις πρακτικές μεταξύ των χωρών ενδέχεται να οδηγήσουν σε περίπλοκες νομικές προκλήσεις κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων των συμφωνιών. οι διαφορές μπορεί να περιλαμβάνουν βασικές νομικές αρχές και διαφορετικές νομικές ρυθμίσεις που αφορούν θέματα όπως η συμβατική νομική διαδικασία, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, η φορολογική νομοθεσία και άλλα.

Αυτές οι διαφορές μπορεί να εμποδίσουν τις διαπραγματεύσεις και να παρατείνουν τη διαδικασία σύναψης συμφωνιών, καθώς τα μέρη πρέπει να συμβιβάζουν τις διάφορες νομικές διαδικασίες και απαιτήσεις για να καταλήξουν σε συναίνεση. Σε διεθνείς συναλλαγές ή συμφωνίες μεταξύ εταιρειών από διάφορα έθνη, οι διαφορές αυτές μπορεί να οδηγήσουν σε προκλήσεις στην ερμηνεία της νομικής ορολογίας και στη διευθέτηση των διαφορών.

Για την αντιμετώπιση αυτής της δυσκολίας, χρησιμοποιούνται συχνά νομικά εργαλεία, όπως η επιλογή δικαιοδοσίας, οι διεθνείς συμφωνίες που διέπουν τις συγκρούσεις και η επίλυση των διαφορών μέσω διεθνούς διαιτησίας. Η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων μερών σχετικά με τις νομικές συγκρούσεις μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτής της δυσκολίας.

2. Διαφορετικές Προσεγγίσεις: Οι διαφορετικές νομικές μέθοδοι και ερμηνείες των δικαιωμάτων των επενδυτών μπορεί να οδηγήσουν σε διαφορές και καθυστερήσεις στις διαπραγματεύσεις, καθώς τα μέρη μπορεί να έχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να διασφαλίζονται τα δικαιώματα των επενδυτών. Ορισμένες χώρες έχουν αυστηρή νομοθεσία για την προστασία των επενδυτών, ενώ άλλες επιλέγουν πιο επιεικείς ρυθμίσεις. Οι διαφορές στις νομικές στρατηγικές μπορεί να οδηγήσουν σε αποκλίσεις και προκλήσεις κατά τη διαπραγμάτευση διεθνών συμφωνιών ή την επίλυση διαφορών.

Για την αντιμετώπιση αυτής της δυσκολίας, είναι ζωτικής σημασίας η καθιέρωση συνομιλίας και συνεργασίας μεταξύ των μερών για την κατανόηση των πολλών νομικών απόψεων και την προσπάθεια για συναίνεση. Επιπλέον, η χρησιμοποίηση διαφανών και οριζόντιων διεθνών συστημάτων διαμεσολάβησης ή διαιτησίας μπορεί

να βοηθήσει στην επίλυση ζητημάτων που απορρέουν από διαφορετικές νομικές απόψεις. Η εξέταση πολλών νομικών προσεγγίσεων κατά τη διαπραγμάτευση συμφωνιών μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας για την επίλυση των διαφορών και την προώθηση της διαπραγμάτευσης.

3. Νομικά Πλαίσια: Τα νομικά πλαίσια πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο προσεκτικής διαπραγμάτευσης και σύνταξης, ώστε να δημιουργηθεί ένα ισχυρό σύστημα που προστατεύει τα δικαιώματα των επενδυτών, ενώ παράλληλα σέβεται την κυριαρχία των χωρών υποδοχής. Για τη δημιουργία ενός ισχυρού νομικού πλαισίου που διασφαλίζει τα δικαιώματα των επενδυτών και αναγνωρίζει την κυριαρχία των χωρών υποδοχής, η ακριβής διαπραγμάτευση και η σύνταξη νόμων είναι απαραίτητη για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της προστασίας των επενδύσεων και της διατήρησης της νομικής αυτονομίας των χωρών.

Κατά τη διαπραγμάτευση, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη τα διαφορετικά νομικά και πολιτικά πλαίσια των χωρών που συμμετέχουν. Θα πρέπει να δημιουργηθούν συμφωνίες που να εγγυώνται την προστασία των επενδύσεων, τη διαφάνεια και την ασφάλεια δικαίου, αναγνωρίζοντας παράλληλα την κυριαρχία των χωρών στον καθορισμό των δικών τους νόμων και πολιτικών.

Μια ισορροπημένη προσέγγιση που θα λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις και τις ανησυχίες τόσο των επενδυτών όσο και των εθνών είναι ζωτικής σημασίας. Οι συμφωνίες θα πρέπει να ενσωματώνουν δίκαιες και αποτελεσματικές μεθόδους επίλυσης διαφορών για να εγγυώνται την επιβολή των συμφωνημένων υποχρεώσεων.

Η συνεχής επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, σε συνδυασμό με τις προσπάθειες για την ενίσχυση της νομικής επάρκειας και κατάρτισης στις χώρες υποδοχής, είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της κατανόησης και την αντιμετώπιση των νομικών ζητημάτων. Η δημιουργία ενός ισχυρού νομικού πλαισίου είναι απαραίτητη προς όφελος τόσο των επενδυτών όσο και των κυβερνήσεων υποδοχής.

Προτεραιότητες της ΕΕ για το διάστημα 2019-2024

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) καθόρισε προτεραιότητες για την περίοδο 2019-2024 για την αντιμετώπιση των πρωταρχικών προβλημάτων που αφορούν την ΕΕ και τους πολίτες της. Οι προτεραιότητες καθορίζονται μέσω διαπραγματεύσεων μεταξύ των ηγετών της ΕΕ, των υπουργών των κρατών μελών, των θεσμικών οργάνων και των πολιτικών ομάδων που εκλέγονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το στρατηγικό θεματολόγιο της ΕΕ για την περίοδο 2019-2024 επικεντρώνεται σε τέσσερις κύριους τομείς: προστασία των πολιτών και των ελευθεριών, ενίσχυση της οικονομίας, δημιουργία μιας βιώσιμης και κοινωνικά δίκαιης Ευρώπης, προώθηση των ευρωπαϊκών συμφερόντων και αξιών σε παγκόσμιο επίπεδο και διατήρηση μιας ισχυρής εμπορικής πολιτικής σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καθορίσει έξι πολιτικές προτεραιότητες για την τρέχουσα 5ετή θητεία. Οι πρωτοβουλίες αυτές συνίστανται σε μια ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία με στόχο τον εκσυγχρονισμό της ΕΕ σε μια αποδοτική ως προς τους πόρους και ανταγωνιστική οικονομία, με παράλληλη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η προετοιμασία της Ευρώπης για την ψηφιακή εποχή απαιτεί επενδύσεις στις επιχειρήσεις, την έρευνα, την καινοτομία, τη μεταρρύθμιση της προστασίας των δεδομένων, τον εξοπλισμό των ατόμων με τις απαραίτητες τεχνολογικές δεξιότητες και τη δημιουργία κανονισμών που ευθυγραμμίζονται με τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Μια οικονομία που εξυπηρετεί τους ανθρώπους θέτει ως προτεραιότητα την ενίσχυση της οικονομίας της ΕΕ, τη διασφάλιση των θέσεων εργασίας, τη μείωση των ανισοτήτων, τη στήριξη των επιχειρήσεων, την προώθηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης και της Ένωσης Κεφαλαιαγορών. Η ενίσχυση της παγκόσμιας επιρροής της Ευρώπης ενισχύει το κύρος της ΕΕ διεθνώς, καλλιεργεί τους δεσμούς με γειτονικά έθνη και συμμάχους και ενισχύει την ικανότητα της ΕΕ να αντιμετωπίζει κρίσεις με τη χρήση πολιτικών και στρατιωτικών πόρων.

Για να προωθήσουμε τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής μας, πρέπει να προασπίσουμε τα θεμελιώδη δικαιώματα, να αντιμετωπίσουμε τις απειλές για την ασφάλεια, να προστατεύσουμε τους καταναλωτές και να υποστηρίξουμε ένα νόμιμο και ασφαλές μεταναστευτικό σύστημα. Για την ενίσχυση των δημοκρατικών διαδικασιών της

Ευρώπης, είναι απαραίτητο να ενισχυθούν οι δεσμοί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια, να διασφαλιστεί η δημοκρατία της ΕΕ από εξωτερικές επιρροές, να διατηρηθεί η διαφάνεια και η ακεραιότητα στη νομοθετική διαδικασία και να εμπλακούν οι Ευρωπαίοι εκτενέστερα στη διαμόρφωση του μέλλοντος της ΕΕ.

5.2 . Το μέλλον της πολιτικής διεθνών επενδύσεων της Ε.Ε.

²⁴**Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη διεθνή επενδυτική στρατηγική της ΕΕ (2021/2176(INI)) που εγκρίθηκε στις 23 Ιουνίου 2022.**

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: 2019-2024

Λαμβάνοντας υπόψη διάφορα νομοθετήματα και κανονισμούς, μεταξύ άλλων: τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), και ιδίως το άρθρο 207 παράγραφος 2- τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως τη γνώμη 2/15 της 16ης Μαΐου 2017 σχετικά με τη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ της ΕΕ και της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης- την απόφασή του της 6ης Μαρτίου 2018 στην υπόθεση C-284/16 (αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης στην υπόθεση Σλοβακική Δημοκρατία κατά Achmea BV), τη γνώμη 1/17 της 30ής Απριλίου 2019 σχετικά με τη Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία μεταξύ του Καναδά και της ΕΕ και των κρατών μελών της, την απόφασή της της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 στην υπόθεση C-741/19 (προδικαστική απόφαση στην υπόθεση Δημοκρατία της Μολδαβίας κατά Komstroy LLC), και την απόφασή της της 26ης Οκτωβρίου 2021 στην υπόθεση C-109/20 (προδικαστική απόφαση στην υπόθεση Δημοκρατία της Πολωνίας κατά PL Holdings Sàrl), το ψήφισμά της της 6ης Απριλίου 2011, σχετικά με τη μελλοντική διεθνή επενδυτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ψήφισμά της της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με τους φραγμούς στο εμπόριο και τις επενδύσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες που έχει συνάψει η ΕΕ, ιδίως τις συμφωνίες "δεύτερης γενιάς" με χώρες όπως ο Καναδάς, η Σιγκαπούρη, το Βιετνάμ και η Ιαπωνία.

²⁴ 2021/2176(INI)

[https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2021/2176\(INI\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2021/2176(INI))

Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, οι άμεσες ξένες επενδύσεις έγιναν αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αναφέρεται στα άρθρα 3 παράγραφος 1 στοιχείο ε, 206 και 207 της ΣΛΕΕ. Η διαδικασία μεταρρύθμισης της διεθνούς επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ πρέπει να επιταχυνθεί και να ενισχυθεί ώστε να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα τρέχοντα ζητήματα.

Η ΕΕ είναι ο κύριος προορισμός και η κύρια πηγή παγκόσμιων διεθνών επενδύσεων, οι οποίες διαδραματίζουν ρόλο στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας εντός της ΕΕ. Ωστόσο, τα τρέχοντα εμπειρικά στοιχεία δεν τεκμηριώνουν άμεση αιτιώδη σχέση μεταξύ των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών και της προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) και η επενδυτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας, της διαφοροποίησης των αλυσίδων εφοδιασμού, της προώθησης της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας, της ενσωμάτωσης στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας και της προώθησης συνθηκών για τους επενδυτές της ΕΕ στο εξωτερικό που είναι ισοδύναμες με το άνοιγμα που παρέχεται στους ξένους επενδυτές στην ΕΕ,

Η επενδυτική πολιτική περιλαμβάνει δράσεις όπως η εξάλειψη των αδικαιολόγητων εμποδίων στις επενδύσεις, η εποπτεία των επιπτώσεων των ξένων επενδύσεων στη στρατηγική αυτονομία, την εθνική ασφάλεια και την πραγματική οικονομία και η δημιουργία εργαλείων για την προώθηση και την απλούστευση των άμεσων επενδύσεων σε κρίσιμους τομείς και περιφέρειες. Οι περισσότερες παγκόσμιες επενδυτικές συμφωνίες επικεντρώνονται κυρίως στη διασφάλιση των επενδύσεων, με ή χωρίς μηχανισμό επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους.

Η ΕΕ είναι παγκόσμιος ηγέτης στη μεταρρύθμιση της επενδυτικής πολιτικής, έχοντας εφαρμόσει σημαντικές αλλαγές τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο από τότε που τέθηκε σε ισχύ η Συνθήκη της Λισαβόνας. Αυτό περιλαμβάνει την έναρξη και την ολοκλήρωση διεθνών συμφωνιών με χώρες εταίρους, την αναθεώρηση των διατάξεων περί προστασίας των επενδύσεων, την αντικατάσταση του ISDS με ένα σύστημα επενδυτικών συμβάσεων και τη σύναψη νέων επενδυτικών συμβάσεων με χώρες εταίρους. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην

υποστήριξη και την προάσπιση αυτών των μεταρρυθμίσεων. Τονίζει ότι οι επενδύσεις πρέπει να επηρεάσουν θετικά τη βιώσιμη οικονομική μεγέθυνση, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη και να συμβάλουν στην επίτευξη των ΣΒΑ. Επισημαίνει τη σημασία των επενδύσεων για τον μετασχηματισμό της οικονομίας της ΕΕ. Αναγνωρίζει ότι η αποτελεσματικότητα αυτού του αντίκτυπου εξαρτάται από την ικανότητα των κυβερνήσεων να ρυθμίζουν τις ξένες επενδύσεις. Τονίζει ότι τόσο οι εισερχόμενες όσο και οι εξερχόμενες επενδύσεις θα πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τις απαιτήσεις της πραγματικής οικονομίας. Υπογραμμίζει τη σημασία της ευθυγράμμισης της επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ με τις προσδοκίες των επενδυτών και των δικαιούχων κρατών, καθώς και με τα ευρύτερα οικονομικά συμφέροντα και τους στόχους εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ. Υποστηρίζει την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου και συνεκτικού πλαισίου πολιτικής που θα ενθαρρύνει βιώσιμες επενδύσεις υψηλής ποιότητας. Εκτιμά τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να μεταρρυθμίσει την επενδυτική πολιτική της Ένωσης από το 2010 προς αυτή την κατεύθυνση. Πιστεύουν ότι η διεθνής επενδυτική πολιτική της ΕΕ θα πρέπει να δίνει προτεραιότητα στις ανάγκες των επενδυτών και των δικαιούχων κρατών. Πιστεύει ότι οι διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες θα πρέπει να υποστηρίζουν τις φιλικές προς το περιβάλλον, τις επενδύσεις χωρίς αποκλεισμούς λόγω φύλου και τις βιώσιμες επενδύσεις, να προστατεύουν επαρκώς τους επενδυτές, να ενισχύουν την ανθεκτικότητα της ενιαίας αγοράς, να διατηρούν την ευελιξία των πολιτικών στα κράτη υποδοχής και να προωθούν την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών, ευθυγραμμιζόμενες με τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Τονίζει τη σημασία της διασφάλισης της βέλτιστης προστασίας των επενδυτών από την ΕΕ και της διατήρησης της αυτονομίας πολιτικής για τις χώρες υποδοχής, ενώ παράλληλα προωθείται η ανταλλαγή γνώσεων και δεξιοτήτων, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Ο ΟΟΣΑ ανέφερε ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετωπίζουν έλλειμμα 1,7 τρισεκατομμυρίων δολαρίων το 2020 λόγω της κρίσης COVID, μαζί με ένα χρηματοδοτικό κενό 2,5 τρισεκατομμυρίων δολαρίων. Τονίζεται ότι η επενδυτική πολιτική της ΕΕ θα πρέπει να στηρίζει τις αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως τα αφρικανικά κράτη, στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων για τη μείωση του χρηματοδοτικού κενού και την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι εταιρείες της ΕΕ απαιτούν κατάλληλη προστασία για τις ξένες επενδύσεις τους. Προτείνεται ότι οι προστατευόμενες επενδύσεις, όπως ορίζονται στις διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ, δεν θα πρέπει να περιλαμβάνουν κερδοσκοπικές μορφές επενδύσεων, χρηματοπιστωτικά μέσα ή επενδύσεις χαρτοφυλακίου που κατέχονται για κερδοσκοπικούς σκοπούς. Η Επιτροπή παροτρύνεται να χρησιμοποιήσει τις πρόσφατες διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες για να αποκλείσει ειδικά τα μέσα κρατικού χρέους. Τονίζεται ότι τα χρηματοπιστωτικά μέσα δεν θα πρέπει να εμπίπτουν στη δικαιοδοσία των διεθνών επενδυτικών συνθηκών της ΕΕ.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Εκτιμά ότι οι πρόσφατες επενδυτικές συμφωνίες δίνουν προτεραιότητα στην πρόσβαση στην αγορά και στην απελευθέρωση των επενδύσεων, με στόχο την εξάλειψη των εμποδίων για τους επενδυτές της ΕΕ στις ξένες αγορές. Προτρέπει την Επιτροπή να διαπραγματευτεί όρους για τους επενδυτές της ΕΕ στο εξωτερικό που να αντιστοιχούν στην πρόσβαση που έχουν οι ξένοι επενδυτές στην ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο ανάπτυξης των άλλων χωρών και τη σημασία της δυνατότητας διαφορετικής μεταχείρισης- τονίζει τη σημασία των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών που επιτρέπουν στις χώρες να ρυθμίζουν τις ξένες επενδύσεις εντός των συνόρων τους- ζητεί από την Επιτροπή να παρακολουθεί τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι επενδυτές της ΕΕ κατά την εγκατάσταση και τη λειτουργία τους σε ξένες αγορές. Η Επιτροπή καλείται να προστατεύσει τους τομείς πολιτικής της ΕΕ και των κρατών μελών, όπως η ενέργεια, η γεωργία, η αλιεία, τα οπτικοακουστικά μέσα, οι τηλεπικοινωνίες, τα ψηφιακά ζητήματα και οι δημόσιες υπηρεσίες, όταν απελευθερώνει τις επενδύσεις. Τονίζεται ότι η απελευθέρωση των επενδύσεων θα πρέπει να συνοδεύεται από διασφαλίσεις για την αποφυγή επιδείνωσης της οικονομικής αστάθειας, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Τονίζεται η σημασία της διατήρησης, ενίσχυσης και επιβολής ρητρών στις επενδυτικές συμφωνίες που αποτρέπουν τη μείωση των προτύπων για την αποτροπή της κούρσας προς τα κάτω μεταξύ των χωρών που επιδιώκουν ξένες επενδύσεις. Προτρέπει την Επιτροπή να αξιολογήσει διεξοδικά τον αντίκτυπο αυτών των ρητρών, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι φορολογικές πολιτικές και η χρηματοδότηση της ανάπτυξης συντονίζονται για την προώθηση μιας ανταγωνιστικής ατμόσφαιρας. Καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι οι προσπάθειές της είναι ευθυγραμμισμένες για την υποστήριξη ενός ανταγωνιστικού

περιβάλλοντος μέσω της φορολογικής πολιτικής και της χρηματοδότησης της ανάπτυξης.

ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Επισημαίνει ότι η διευκόλυνση των επενδύσεων μπορεί να συμβάλει στην απελευθέρωση επενδυτικών ευκαιριών στις αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, και στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, συμβάλλοντας στην κινητοποίηση υψηλότερων επιπέδων επενδύσεων για την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και τη μείωση της φτώχειας, καθώς υποστηρίζει τη μακροπρόθεσμη παρουσία των ξένων επενδυτών στην οικονομία υποδοχής και βελτιώνει τους δεσμούς μεταξύ των ξένων επενδυτών και των τοπικών εταιρειών- Ο χρήστης καλεί την Επιτροπή να υποστηρίξει την προώθηση της διευκόλυνσης των επενδύσεων στα αναπτυσσόμενα έθνη, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, και να βοηθήσει στην πρόοδο των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Ο χρήστης υπογραμμίζει τη σημασία των διεθνών συμφωνιών για τη διευκόλυνση των επενδύσεων που ενθαρρύνουν τις επενδύσεις προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης και αποθαρρύνουν τις επενδύσεις που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, το κλίμα ή την κοινωνία. Επισημαίνει τη σημασία των φορολογικών εσόδων για τις αναπτυσσόμενες χώρες για την παροχή βασικών δημόσιων υπηρεσιών. Ο χρήστης καλεί την Επιτροπή να συμμετάσχει σε πολυμερείς προσπάθειες για την προώθηση βιώσιμων επενδύσεων χωρίς να καταφεύγει σε ανταγωνιστικές φορολογικές πρακτικές. Η ΕΕ αναγνωρίζει τη συμμετοχή της στις διαπραγματεύσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) σχετικά με την κοινή πρωτοβουλία για τη διευκόλυνση των επενδύσεων για την ανάπτυξη, σημειώνοντας τη συμμετοχή πάνω από τα δύο τρίτα των μελών του ΠΟΕ. Υπογραμμίζει την ανάγκη προσοχής λόγω του εκτεταμένου πεδίου εφαρμογής της υπό διαπραγμάτευση συμφωνίας. υπογραμμίζει τη σημασία της διασφάλισης ότι οι εν λόγω διαπραγματεύσεις τηρούν τους κανονισμούς της συμφωνίας του ΠΟΕ για το Μαρακές, οι οποίοι προβλέπουν τη συμμετοχή της ΕΕ στις διαπραγματεύσεις.

Υπογραμμίζει την ανάγκη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής της ΕΕ για την προώθηση της διευκόλυνσης των επενδύσεων τόσο σε διμερές όσο και σε πολυμερές επίπεδο, με βασική έμφαση στη συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της παροχής κατάρτισης και

τεχνικής υποστήριξης, ιδίως για την υποβοήθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού στις αναπτυσσόμενες χώρες. Εκτιμά τις προσπάθειες της Επιτροπής για την ανάπτυξη νέων ανεξάρτητων συμφωνιών διευκόλυνσης των επενδύσεων που δίνουν προτεραιότητα στις βιώσιμες και χωρίς αποκλεισμούς επενδύσεις. Προτρέπει την Επιτροπή να υποστηρίξει την προσέγγισή της στον ΠΟΕ για την αποτροπή της συμπερίληψης των κανονισμών διευκόλυνσης των επενδύσεων στις διαφορές μεταξύ επενδυτών και κρατών μέσω ενός ισχυρού φραγμού. Προτείνει ότι οι συγκρούσεις που προκύπτουν από την κοινή πρωτοβουλία για τη διευκόλυνση των επενδύσεων για την ανάπτυξη θα πρέπει να διευθετούνται μέσω διαμεσολάβησης και συνεργασίας. Τονίζει ότι οι ρήτρες διευκόλυνσης των επενδύσεων δεν θα πρέπει να επιβάλλουν αποκλειστικά ευθύνες στις δημόσιες υπηρεσίες των χωρών υποδοχής, αλλά θα πρέπει να καθορίζουν με σαφήνεια τις υποχρεώσεις των χωρών καταγωγής και των εθνικών επενδυτών τους για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό, τόσο σε διμερές επίπεδο όσο και σε επίπεδο ΠΟΕ. τονίζει τη σημασία της συμπερίληψης νομικά δεσμευτικών κανονισμών για την εταιρική κοινωνική ευθύνη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την περιβαλλοντική δέουσα επιμέλεια. Υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για ένα εργαλείο αντιμετώπισης των στρεβλώσεων από τις ξένες επιδοτήσεις, που θεωρούνται άδικη μορφή επένδυσης, και προτρέπει για την άμεση έγκρισή της. Ζητά διαπραγματεύσεις σε επίπεδο ΠΟΕ μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών για την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, ιδίως όσον αφορά τις βιομηχανικές επιδοτήσεις.

5.3 Το μέλλον της επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS)

²⁵Μετά την υπόθεση Komstroy, άλλα δικαστήρια κλήθηκαν να επανεξετάσουν τις προηγούμενες αποφάσεις τους που υποστήριζαν τη δικαιοδοσία. Ενώ ορισμένα δικαστήρια συμφώνησαν να προβούν σε αυτή την αξιολόγηση επί της αρχής, Άλλα δικαστήρια, όταν ήρθαν για πρώτη φορά αντιμέτωπα με την πρόκληση, απέρριψαν επίσης τον ισχυρισμό περί δικαιοδοσίας εντός της ΕΕ. Οι ειδικές επιτροπές που

²⁵ THE FUTURE OF EU INVESTMENT LAW BY SUSHANT MAHAJAN, 2023
<https://itainreview.org/articles/2023/vol5/issue1/the-future-of-eu-investment-law.html>

συγκλήθηκαν σε διαφορές SCC στην ΕΕ αρνήθηκαν να ακυρώσουν τις αποφάσεις ICSID μετά την απόφαση Komstroy. Τα δικαστήρια στην ΕΕ είτε ακυρώνουν είτε αρνούνται να επικυρώσουν αποφάσεις εντός της ΕΕ. Αυτή η μοναδική κατάσταση αναμένεται να διατηρηθεί έως ότου το ΔΕΕ ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταβάλουν απτές προσπάθειες να συμβιβάσουν την πολιτική τους με τις αρχές του εθιμικού διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης της Βιέννης για το δίκαιο των συμβάσεων.

Οι αποφάσεις του ΔΕΕ κατέστησαν αναγκαία την ανάπτυξη ενός συστήματος επίλυσης διαφορών για την αντιμετώπιση του κενού που άφησε το ΔΕΕ. Η ΕΕ ανέλαβε την ευθύνη να επιταχύνει τη μεταρρύθμιση του ISDS και να δημιουργήσει ένα ευνοϊκότερο πλαίσιο για την επίλυση των επενδυτικών διαφορών.

Η ΕΕ έχει ξεκινήσει τη διανομή μιας νέας πολιτικής για τις ξένες επενδύσεις που ευθυγραμμίζεται με τις αρχές των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ).

ΠΟΛΥΜΕΡΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Η έννοια του Πολυμερούς Επενδυτικού Δικαστηρίου (ΠΕΔ) εισήχθη στο Έγγραφο Έννοιας της Διατλαντικής Εταιρικής Σχέσης Εμπορίου και Επενδύσεων (TTIP) και στην ανακοίνωση "Εμπόριο για όλους". Σε απάντηση στην ευρεία κριτική που ασκείται στις παραδοσιακές μεθόδους ISDS, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε το 2018 μια ολοκληρωμένη παγκόσμια ατζέντα μεταρρύθμισης του ISDS, με στόχο την επίλυση όλων των ζητημάτων του σημερινού συστήματος ISDS μέσω του ΔΕΕ. Τα κυριότερα ζητήματα ήταν η ασυνέπεια στη νομολογία και η έλλειψη νομιμότητας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε την αξιολόγηση του αντίκτυπου της ΔΔΣ το 2016. Τον Σεπτέμβριο του 2017, η μελέτη επιπτώσεων δημοσιοποιήθηκε και υποβλήθηκε σύσταση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την έναρξη διαπραγματεύσεων σχετικά με τη σύσταση της ΔΔΣ. Η αποστολή και οι διαπραγματευτικές κατευθυντήριες γραμμές εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη της ΕΕ τον Μάρτιο του 2018. Οι οδηγίες διαπραγμάτευσης προβλέπουν ένα δικαστικό σύστημα με διαδικασία προσφυγής, αποτελούμενο από ειδικούς και εμπειρογνώμονες δικαστές. Στόχος είναι να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα του σημερινού συστήματος που αφορούν τη νομιμότητα και τη δεοντολογία των δικαστών.

Η ΕΕ έχει ενσωματώσει ρήτρες του συστήματος επενδυτικών δικαστηρίων (ICS) σε διάφορες συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου, όπως η Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία με τον Καναδά (CETA), η Συμφωνία Προστασίας Επενδύσεων με το Βιετνάμ, η Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου ΕΕ-Μεξικού και η Συμφωνία Προστασίας Επενδύσεων ΕΕ-Σιγκαπούρης.

Οι συμφωνίες αυτές θεσπίζουν ένα πρωτοβάθμιο δικαστήριο και ένα δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Το ΔΕΕ αποφάνθηκε στην υπ'αριθμόν 1/2017 γνωμοδότηση ότι οι μηχανισμοί επίλυσης διαφορών στο πλαίσιο της CETA συμμορφώνονται με το δίκαιο της ΕΕ.

Η αρμοδιότητα των δικαστηρίων στο πλαίσιο της CETA περιορίζεται στην ερμηνεία της CETA σύμφωνα με τα πρότυπα του διεθνούς δικαίου. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει ανάγκη ερμηνείας του δικαίου της ΕΕ ή αναζήτησης προδικαστικού πορίσματος βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

Η αρμοδιότητα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ να λειτουργούν εντός του πλαισίου της ΕΕ δεν επηρεάζεται από τα δικαστήρια της CETA, δεδομένου ότι δεν έχουν την εξουσία να θεωρούν ασυμβίβαστο με τη CETA οποιονδήποτε βαθμό προστασίας του δημόσιου συμφέροντος που θεσπίζει το δίκαιο της ΕΕ.

Τα δικαστήρια της CETA περιορίζονται στην εξέταση ζητημάτων εθνικού δικαίου ως πραγματικών ζητημάτων. Αυτό δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως ευκαιρία ερμηνείας της νομοθεσίας της ΕΕ. Παρέχουν μια δίκαιη και αμερόληπτη δίκη και παρέχουν αποτελεσματική προστασία των νόμιμων συμφερόντων των επενδυτών μέσω μιας αυτόνομης πλατφόρμας, αντιμετωπίζοντας έτσι τυχόν ανησυχίες που σχετίζονται με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Η γνωμοδότηση ενέκρινε συγκαλυμμένα τις αλλαγές στην ISDS που δρομολόγησε η ΕΕ και τη δημιουργία ενός πολυεθνικού μηχανισμού επίλυσης διαφορών. Οι ενέργειες της ΕΕ ευθυγραμμίστηκαν με τις εργασίες μεταρρύθμισης της ISDS που διεξήγαγε η ομάδα εργασίας III της UNCITRAL. Η ομάδα εργασίας έχει ως στόχο να εντοπίσει τους τομείς που χρήζουν βελτίωσης στην ISDS και να αξιολογήσει κατά πόσον ένας IDA θα αποτελούσε κατάλληλη λύση για τα ζητήματα που επισημάνθηκαν. Η ομάδα εργασίας σχεδιάζει να συζητήσει σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία μιας ΔΔΑ. Η Achmea θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ο καταλύτης που πυροδότησε το κίνημα μεταρρύθμισης της ISDS.

ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα στις 23 Ιουνίου 2022 σχετικά με το μέλλον της πολιτικής της ΕΕ για τις υπερπόντιες επενδύσεις, τονίζοντας ότι οι επενδύσεις θα πρέπει να προωθούν τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ). Οι επενδυτικές διαιτησίες εμποδίζουν τη λήψη μέτρων που απαιτούνται για την προστασία του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Η ενσωμάτωση του μηχανισμού επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS) στις επερχόμενες επενδυτικές συμφωνίες θα διευκολύνει τις συζητήσεις σχετικά με την παγκόσμια αναθεώρηση του μηχανισμού ISDS για τη δημιουργία ενός δευτεροβάθμιου δικαστηρίου επενδυτικών διαφορών (IDA).

Οι αρχές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δείχνουν ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν δεσμευτεί για την επίτευξη των ΣΒΑ και πιστεύουν ότι η άρση της προστασίας των επενδύσεων μέσω της ISDS μπορεί να είναι απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων τους. Αυτή η δήλωση πολιτικής ενισχύει την αφοσίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην έννοια της ΜΔΔ και μπορεί να σηματοδοτήσει το τέλος του συμβατικού συστήματος ISDS στην ΕΕ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το ΔΕΕ έχει συμβάλει στην ενίσχυση της πολιτικής της ΕΕ, αφήνοντας όμως πολλά θέματα άλυτα στη νομολογία του. Η ΕΕ τάσσεται υπέρ της ταχείας μεταρρύθμισης του διεθνούς επενδυτικού δικαίου και του συστήματος ISDS μετά τις αποφάσεις του ΔΕΕ. Αυτό είναι εμφανές από τις εμπορικές συμφωνίες που εφάρμοσε πρόσφατα και από τη συνεπή υποστήριξη της για τη δημιουργία μιας ΔΕΕ. Το διεθνές επενδυτικό δίκαιο στην ΕΕ υφίσταται σημαντικές αλλαγές. Οι επενδυτές θα πρέπει να το λάβουν υπόψη τους κατά την πραγματοποίηση επενδύσεων ή τη συμμετοχή σε διαιτησίες εντός των κρατών της ΕΕ στο εγγύς μέλλον.

5.4. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εμβαθύνει στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών. Καλύπτει το ιστορικό υπόβαθρο, το θεωρητικό πλαίσιο, τη νομική θεμελίωση, τη δομή της προστασίας των επενδύσεων, τα προβλήματα και τις μελλοντικές προοπτικές.

Εξετάζει την εξέλιξη της στρατηγικής της ΕΕ όσον αφορά τις διεθνείς επενδυτικές συμφωνίες, δίνοντας έμφαση σε σημαντικά ορόσημα. Η εμπορική και επενδυτική πολιτική της ΕΕ έχει εξελιχθεί σημαντικά από τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα έως την ισχύουσα Συνθήκη της Λισαβόνας, προσαρμοζόμενη στις μεταβαλλόμενες οικονομικές προτεραιότητες και τις παγκόσμιες τάσεις.

Οι βασικές επενδυτικές αρχές που εντοπίστηκαν στην έρευνά μας περιλαμβάνουν τη διασφάλιση των επενδύσεων, την ενίσχυση της διαφάνειας και της προβλεψιμότητας και την επιδίωξη της ανταγωνιστικότητας στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ. Οι διαπραγματευτικές στρατηγικές της ΕΕ καθοδηγούνται από αυτές τις αρχές και επηρεάζουν το περιεχόμενο των διεθνών επενδυτικών συμφωνιών της.

Αναλύσαμε θεωρητικές απόψεις σχετικά με τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη, αντιπαραβάλλοντας πραγματιστικές και φιλελεύθερες μεθοδολογίες. Με την κατανόηση αυτών των απόψεων, αποκτούμε κατανόηση των γενικότερων στόχων και σκοπών της ΕΕ στην επενδυτική της στρατηγική.

Η κοινή επενδυτική πολιτική της ΕΕ διέπεται από ένα νομικό πλαίσιο που περιλαμβάνει τον κανονισμό 1219/2012 και συναφείς συνθήκες. Το πλαίσιο αυτό θεσπίζει διαδικασίες διαπραγμάτευσης και μηχανισμούς επίλυσης διαφορών. Αξιολογείται επιπλέον, η αποτελεσματικότητα αυτών των στρατηγικών για την επίτευξη των επενδυτικών στόχων της ΕΕ μέσω μελετών περιπτώσεων και συγκριτικής ανάλυσης. Η διαπραγμάτευση και η σύναψη ΔΕΣ από την ΕΕ επηρεάζονται τόσο από ρεαλιστικές όσο και από φιλελεύθερες προσεγγίσεις, υπογραμμίζοντας την ανάγκη προώθησης των επενδύσεων με παράλληλη προστασία των δημόσιων συμφερόντων.

Ακόμα, εξετάστηκε το πεδίο του διεθνούς επενδυτικού δικαίου, ταξινομώντας διάφορους τύπους διεθνών επενδυτικών συμφωνιών και μελετώντας τις μεταβολές στο εύρος και την ουσία τους. Αναλύθηκε το πλαίσιο προστασίας των επενδύσεων της ΕΕ και τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) για να κατανοήσουμε τις νομικές αρχές που διέπουν την επενδυτική πολιτική της ΕΕ.

Εξετάστηκαν τα εμπόδια που αντιμετωπίζει η ΕΕ κατά τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση των ΔΕΣ, καθώς και τις μελλοντικές της προτεραιότητες. Η ΕΕ αντιμετωπίζει ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων στην επενδυτική της στρατηγική, που κυμαίνονται από την υπέρβαση των ρυθμιστικών διαφορών έως τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Στο μέλλον, η υπερπόντια επενδυτική πολιτική της ΕΕ θα επηρεαστεί από τις συζητήσεις σχετικά με την επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτών και κράτους (ISDS) και το ευρύτερο γεωπολιτικό περιβάλλον.

Συμπέρασμα: Η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διαπραγμάτευση και την οριστικοποίηση διεθνών επενδυτικών συμφωνιών είναι ένας σύνθετος και διαρκώς μεταβαλλόμενος τομέας που αντανάκλα την αναπτυσσόμενη θέση της ΕΕ στην παγκόσμια οικονομία. Η μελέτη της ιστορικής εξέλιξης, της θεωρητικής βάσης, της νομοθετικής δομής και των επερχόμενων εμποδίων παρέχει μια βαθύτερη εικόνα των περιπλοκών και των δυνατοτήτων της επενδυτικής πολιτικής της ΕΕ. Είναι ζωτικής σημασίας για την ΕΕ να συμβιβάσει τα οικονομικά συμφέροντα με τους ευρύτερους κοινωνικούς στόχους, προκειμένου να προωθήσει τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη μέσω της επενδυτικής της πολιτικής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

1. Εξέλιξη των επενδυτικών συμφωνιών της Ε.Ε.
<https://odeth.eu/εξέλιξη-των-επενδυτικών-συμφωνιών-τη/>
2. <https://www.wti.org/research/publications/1395/eu-investment-policy-regional-convergence-or-international-standards/>
3. https://www.wti.org/media/filer_public/75/b4/75b4de01-d6f1-42ec-8784-a20c40c14b51/ssrn-id4438916.pdf
4. <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/trade-policy/trade-agreements/>
5. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm
6. <https://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/international-agreements/>
7. Το Συμβούλιο εγκρίνει νέα προσέγγιση για τη διαπραγμάτευση και σύναψη εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ
8. <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/05/22/new-approach-on-negotiating-and-concluding-eu-trade-agreements-adopted-by-council/>
9. https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/15754/1/KoukozeIiG_2013.pdf
10. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/emporike-politike-tes-ee.html>
11. https://repositoryesdda.ekdd.gr/bitstream/123456789/219/1/%CE%9C%CE%A0%CE%91%CE%9C%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%9A%CE%97%CE%A3_%CE%A7%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A6%CE%9F%CE%A1%CE%9F%CE%A3_%CE%A4%CE%95.pdf
12. Κανονισμός (ΕΕ) 2019/452 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
13. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0452&from=nl>
14. <https://eclass.aegean.gr/modules/document/file.php/SOC113/Διεθνείς%20Συνθήκες.pdf>,
15. Διπλωματική εργασία: “Οι λόγοι ακυρότητας των διεθνών συνθηκών”
Μαριάνα Ν. Σπαθάρη, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο Δ.Π.Θ., 2016

16. Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο-Σημειώσεις Παραδόσεων 2012-13, Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής Δ.Π.Θ.,
17. Διπλωματική εργασία, Σπυριδούλα Μαρίας Παπαγιάννη, «Η διαιτητική επίλυση των επενδυτικών διαφορών και η σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα, Νοέμβριος 2021,
18. NAFTA. Άρθρο 1139
19. https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/16476/1/KolovosA_2023.pdf
20. Διμερείς επενδυτικές συμφωνίες — ΕΕ και τρίτες χώρες
<https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/bilateral-investment-agreements-eu-and-non-eu-countries.html>
21. https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/15408/1/AndreouT_2023.pdf
22. <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201508/volume-1508-I-26012-English.pdf>
23. <https://repo.lib.duth.gr/jspui/bitstream/123456789/1560/1/N246.PDF>
24. ΆΡΘΡΟ 38. ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ
25. Briefing, Πολιτικές της ΕΕ – Μέρη για τους πολίτες, Διεθνές εμπόριο και παγκοσμιοποίηση, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
26. ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ : Η εξελικτική πορεία της Κοινής Ευρωπαϊκής Εμπορικής και Επενδυτικής Πολιτικής (ΚΕΕΠ). Δράσεις και Προοπτικές, Ουρανία Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 2014 ,
27. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_el
https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esdd/19/2/1325.pdf
28. Διδακτορική Διατριβή: Η πολλαπλότητα των τρόπων επίλυσης των διαφορών μεταξύ κρατών και ξένων επενδυτών, Αλεξάνδρα Κουτογλίδου,
29. Διπλωματική εργασία: «Η αρχή της ίσης και δίκαιης μεταχείρισης ως διεθνές εθνικό δίκαιο», Θάλεια Ανδρέου

30. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ της Σπυριδουλας- Μαρίας Ι. Παπαγιάννη «Η διαιτητική επίλυση των επενδυτικών διαφορών και η σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», Αθήνα Νοέμβριος 2021
31. THE FUTURE OF EU INVESTMENT LAW BY SUSHANT MAHAJAN, 2023
32. <https://itainreview.org/articles/2023/vol5/issue1/the-future-of-eu-investment-law.html>
33. Baldwin, R., & Low, P. (Eds.). (2016). Multilateralizing Regionalism: Challenges for the Global Trading System. Cambridge University Press.
34. Bonnitca, J., Poulsen, L. N. S., & Waibel, M. (Eds.). (2017). The Political Economy of the Investment Treaty Regime. Oxford University Press.
35. 2021/2176(INI) [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2021/2176\(INI\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2021/2176(INI))
36. The future of EU investment law by Sushant Mahajan, 2023 <https://itainreview.org/articles/2023/vol5/issue1/the-future-of-eu-investment-law.html>

Σημείωση: Η βιβλιογραφία, έχει τοποθετηθεί με τη σειρά που αναφέρεται στο περιεχόμενο της διπλωματικής.